

Sándor Ákos, Vágvolgyi É. Eszter:

Térségalapú gazdaságfejlesztés Kalocsa vonzáskörzetében



Sándor Ákos, Vágvolgyi É. Eszter:

Térségalapú gazdaságfejlesztés Kalocsa vonzáskörzetében

Konzulensek: Varga Imre, Szendrei Zsolt
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Építészmérnöki Kar
TDK 2012

Térségalapú gazdaságfejlesztés Kalocsa vonzáskörzetében

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	1-3
<i>Dolgozat célja (személyes indítatás)</i>	1
<i>Témaválasztás</i>	2
<i>Hipotézisek</i>	2
<i>Kutatási módszerek</i>	2
2. Gazdaság szerkezeti és térbeli helyzete Kalocsa térségében (Gyakorlati kutatási rész – Hipotézisek kifejtése és igazolása)	3-57
2.1. Kalocsa térségének lehatárolás	3
2.1.1. Jelenlegi térségi lehatárolások, a kistérségek	3
2.1.2. Kalocsa környékének vizsgálati célú lehatárolása	5
2.2. Térség gazdaságfejlesztési adottságainak elemzése	9
2.2.1. Demográfia mutatók: népességfogyás, migráció	11
2.2.2. Foglalkoztatottság, munkanélküliség	13
2.2.3. Gazdaságszerkezet, vállalkozói környezet	15
2.3. Térség gazdasági versenyképessége	18
2.3.1. Infrastruktúra, térségi és települési elérhetőség vizsgálata	18
2.3.2. Humán erőforrások	23
2.4. Helyi gazdasági szereplők bemutatása	26
2.4.1. Módszertan bemutatása	26
2.4.2. Vállalkozások részletes vizsgálata	27
<i>Kaloplasztik Kft.</i>	27
<i>Emika Elektromechanikai Ipari és Kereskedelmi Zrt.</i>	29
<i>Glencore Grain Hungary Kft</i>	31
<i>CNC Nagy Fémforgácsoló és Szolgáltató Kft.</i>	33
<i>Generál Építő Kft.</i>	35
<i>Kalocsai Fűszerpaprika Zrt.</i>	37
<i>Bio-Drog-Berta Kft.</i>	39

	<i>Harangozóné Tordi Mária</i>	41
2.5.	Térség gazdaságának lokális elemzése (<i>Térgazdaságtan lokális vizsgálata</i>)	43
2.5.1.	Térbeli elhelyezkedés	43
2.5.2.	Térbeli integráltság	48
2.5.3.	Gazdasági integráltság	54
3.	Gazdaságfejlesztési stratégiák alkotása, értékelése (Elméleti kutatási rész – Hipotézisek bizonyulása, alkalmazása)	57-69
3.1.	Koncepció alkotás a térgazdaságtan ismeretei alapján	57
3.2.	Kistérségi gazdaságfejlesztési tervek vizsgálata	59
3.2.1.	Kistérségi gazdaságfejlesztési terv	59
3.2.2.	Iparkamara gazdaság-fejlesztési stratégiája	62
3.3.	Kistérségi gazdaságfejlesztési tervek kritikája	63
3.3.1.	Koncepcionális értékelés	63
3.3.2.	Fejlesztési elemek értékelése	64
	<i>Ipari Park továbbfejlesztése</i>	64
	<i>Logisztikai fejlesztések</i>	65
	<i>Repülőtér</i>	65
	<i>Kikötők</i>	65
	<i>Laktanya</i>	66
3.4.	Fejlesztési javaslatok	66
3.4.1.	Ipar fejlesztése	66
3.4.2.	Mezőgazdaság- és ágazati kapcsolatainak fejlesztése	67
3.4.3.	K+F+I tevékenységek fejlesztése	68
3.4.4.	Területfejlesztések	68
4.	Összegzés, befejező gondolatok	69
4.1.	Összefoglalás	69
4.2.	Dolgozat eredményei, esetleges utóélete	69
4.3.	Köszönetnyilvánítás	70
5.	Mellékletek	71

Térségalapú gazdaságfejlesztés Kalocsa vonzáskörzetében

1. Bevezetés

Dolgozat célja (személyes indítatás)

A dolgozat célja Kalocsa térségére kiterjedő gazdaság vizsgálat és egy lehetséges fejlesztési javaslat elkészítése. A kérdéskört a gazdaság térbeli viszonyain keresztül, a térségi hálózatokban rejlő lehetőségekre való kiemelt figyelemmel vizsgálja.

Alapvető törekvés a települések és térségek között a jól működő gazdaság, magas foglalkoztatás és minél nagyobb bevételek megszerzésének biztosítása. Sok esetben minden további települési és társadalmi probléma megoldását is gazdaságuk fejlesztésében látják, mely sokszor helyes következtetés. Kiemelten hangsúlyos lehet ez egy elmaradott vagy felzárkózóban lévő térség tekintetében. Ennek tudatában felelősségteljes kihívás egy terület gazdaság fejlesztésében a kitörési pontok megtalálása, új szempontok és viszonyrendszerek feltárása, bemutatása. Egy városépítészeti szemléletű megközelítés - a szakmára jellemző térbeli látásmódjával és integráns gondolkodásával új nézőpontból világít rá a kérdéskörre. Ezért alkalmasnak ígérkezik a fenti feltáratlan összefüggések kutatására, melytől a helyi gazdaságfejlesztés új elemei, illetve a meglévők prioritásának változása várható. A dolgozat ilyen hasznos új lehetőségek kutatására tesz javaslatot.

Témaválasztás

Kalocsa a felzárkózó települések közé tartozik, sok jó adottsággal, ugyanakkor térség szintű gondolkodás és együttműködés érzékelhető hiányával. Ezért a területek közös felhasználásáról, a fejlesztések optimális elosztásáról és összehangolásáról szóló vizsgálat sok lehetőséget rejthet. Tovább erősíti a tárgykörben rejlő kutatási lehetőségek értékét, hogy a gazdaság- és területfejlesztésben résztvevő szereplők mára felismerték tevékenységük komplexitást. Így egy városépítészeti megközelítés eredményeinek a fejlesztésekbe való megjelenése aktualitást kapott. Egyúttal sikeres például is szolgálhat minden hasonló programban aktívan érdekelt résztvevőnek, mint fejlesztési és együttműködési modell.

Hipotézisek

A dolgozat hipotézise szerint egy térségi szerkezetű gazdaságfejlesztésre van lehetőség a terület adottságai, valamint a kialakult gazdaságszerkezete alapján. Feltételezhető hogy a térségi fejlesztésben rejlő potenciál meghaladja az elszigetelt, összehangolatlan beavatkozások nyújtotta lehetőségeket. Kifejezetten igaz lehet ez a vizsgált terület térszerkezete alapján. A kalocsai vonzás településszerkezete az Alföldön szokásosnál jóval sűrűbb, jobb belső kapcsolati rendszerrel rendelkezik. Ezek remélt együttes hozadéka, hogy a térségi szintű fejlesztési gondolkodás jelentős kihasználatlan potenciálok feltárását eredményezi.

Kutatási módszerek

A téma vizsgálatához primer kutatásként egy hetes, helyi felmérés keretében mélyinterjúk készítése nyújtott segítséget, illetve ahol erre nem volt lehetőség, ott írásos interjútatás történt.

A módszertan lehetőséget nyújtott a meglévő gazdasági szerkezet felmérésére, területi tervek, elképzelések megismerésére, a helyi-, témában kompetens szereplőkön és vezetőkön keresztül.

A szekunder kutatásként a térség statisztikai adatainak elemzése, tervek és stratégiák tanulmányozása történt meg. Az így megismert adatok alapján meghatározhatóak lettek a gazdaságfejlesztést befolyásoló tényezők, azok térbeli viszonyai és a jelenlegi elképzelések.

2. A Gazdaság szerkezeti és térbeli helyzete Kalocsa térségében (Gyakorlati kutatási rész – Hipotézisek kifejtése és igazolása)

2.1. Kalocsa térségének lehatárolás

A térségi elemzés során elengedhetetlen megvizsgálni a jelenleg meglévő hivatalos térség lehatárolási rendszert, értékelni azok működését létrehozásuk céljai alapján, bemutatni várható változásait. A fentiek ismeretében, a gazdaságfejlesztés szempontjai alapján a javasolható vizsgálati terület lehatárolása történik, mely egy mikro szintű gazdasági együttműködés alapja lehet.

2.1.1. Jelenlegi térségi lehatárolások, a kistérség

A területfejlesztésnek az európai szabályozások szerint öt szintje (hazai megfelelés szerint: országos-, regionális-, megyei-, kistérségi-, települési szint) különböztethető meg. Ezek közül a legkisebb, települést meghaladó területi egység a kistérség, így ennek alapján Kalocsa

vonzáskörzetét a Kalocsai Kistérségen keresztül kezdjük el elemezni. (Fazekas-Rátvai-Weisz I., 1999, p 12.)

A lokális vizsgálat előtt érdemes a hazai kistérségek kialakulásának okait és helyzetét áttekinteni, illetve aktuális átalakulásuk várható hatásait számba venni. Pontos definíció szerint a *“kistérség: a települések között létező funkcionális kapcsolatrendszerek összessége alapján behatárolható területi egység; intenzív kapcsolatban lévő, önszerveződő, egymással határos települések összessége”* (2004. évi CVII. törvény)

Területfejlesztési szempontból az 1996 évi XXI. törvény volt meghatározó, amely az európai decentralizált elveknek megfelelően alulról építkezve határozza meg a területfejlesztés intézményrendszerét. Ebben a kistérség alapvetően települések összefogására épülő statisztikai, gazdasági- és infrastruktúrafejlesztést szolgáló területi egység intézményi kerete. (Süli-Zakar, 2003, p 340.)

Az így kialakult szabad társulási formák nem feleltek meg az általános területfejlesztési elvárásoknak. Ennek kiküszöbölésére kistérségenként többcélú társulásokat hoztak létre, melyek között nem lehetett területi átfedés és minden kistérségben szereplő település tagja kellett, legyen. (2004. évi CVII. törvény a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról). Ennek ellenére a hazai gyakorlatban, a területfejlesztési kooperációk nem minden esetben nevezhetők sikeresnek, sok esetben csak stratégiákban jelenik meg az együttműködés.

Ezzel párhuzamosan a közszolgáltatások szintjén sokkal inkább életképes együttműködések jelentek meg. Feladatuk ellátásához optimálisabb méretű mikro térségeket hoztak létre a kistérségeken belül. Ezek az együttműködési formák rugalmasabban figyelembe tudják venni a helyi társadalmi és gazdasági viszonyokat és a cselekvési lehetőségeket, mint az országos szinten meghatározott kistérségi struktúra. (Schultz, Századvég műhelytanulmányok, p20.)

A kistérségeket 2013. január. 1.-én felváltják a járások, ezzel a lépéssel az eddigi hiányzó közigazgatási funkció is megjelenik térségi szinten. A kalocsai kistérségben területi kiterjedésben nem lesz változás. Várhatóan pozitív hatása lesz a közigazgatás új struktúrájának a térségi együttműködésre, ezt alá támasztja, hogy már a kistérségek törvényi szabályozásainál is folyamatosan cél volt a minél előbbi közigazgatási kooperáció kialakítása.

Térségi együttműködések esetében megemlítendő, hogy Magyarország sok esetben alapvető kapcsolati hiányokkal küzd. Ennek következtében nagyobb kapcsolatjavító beruházások esetén számolni kell a vonzási pozíciók változásával. Ezek távlatban figyelembe veendő tényezők, melyek kapcsán számítani kell az esetleges térségi átrendeződésekkel, kiegyenlítődésekkel, ezért megköveteli a térségképzési rugalmasságot.

2.1.2. Kalocsa környékének vizsgálati célú lehatárolása

A fentiek ismeretében, gazdaság-elemzési és fejlesztési céllal történő lehatárolásnál, érdemes megvizsgálni a kistérség vagy a járás kialakulásának, kohéziójának jellemzőit. Mivel a járási rendszer 2013.-ban áll fel és megegyezik a kistérség területével, ezért praktikus a kistérségi rendszeren keresztül megvizsgálni az aktuális jellemzőket.

A kalocsai kistérség területi kiterjedése alapján az ország legnagyobb kistérségei közé tartozik, észak-dél tengelyen elhelyezkedő határtelepülései között 60 km a földrajzi távolság. Területén Kalocsa mellett további két városi ranggal rendelkező település is található: északon a jelentős közlekedési csomópontként, dunai átkelőként és kereskedelmi központként működő Solt, illetve délen Hajós városa. A kistérségen belül ezek a városok még egyáltalán nem-, vagy csak kis mértékben indultak el a társközponttá fejlődés útján, azonban már differenciálódtak az egyéb Kalocsa környéki településektől.

Ezért a dolgozat a fent említett két várost nem sorolja közvetlenül megvizsgálandó települések csoportjába. Soltot kiterjedt szolgáltatásai és jó gazdaságföldrajzi, közlekedési kapcsolatai, részleges önállóság teszi külön vizsgálándóvá. Hajós esetében elsősorban városi rangja és a környéki településektől eltérő agrárkultúrája (szőlő termesztés-borászat) okozza a Kalocsa környéki kistelepülésektől megkülönböztethető jelleget. Ezen felül szintén nem vizsgálja északon Hartát és Dunatetényt, délen pedig Dusnokot. Előbbi kettőn a solti, utóbbin pedig már a bajai vonzás érvényesül.

Természetesen egyik esetben sem beszélhetünk Kalocsa nélkülözéséről, sokkal inkább a vonzás-centrum kapcsolat jellege más, vagy válik több pólusúvá. Ilyen több pólusú vonzás alakul a déli Baja felé is. Ugyanakkor északi irányba, Solt térségétől már erősen érezteti hatását a Duna jobb partjáról Dunaújváros is, de kelet felől Kiskőrös erősödése is egyre meghatározóbb.

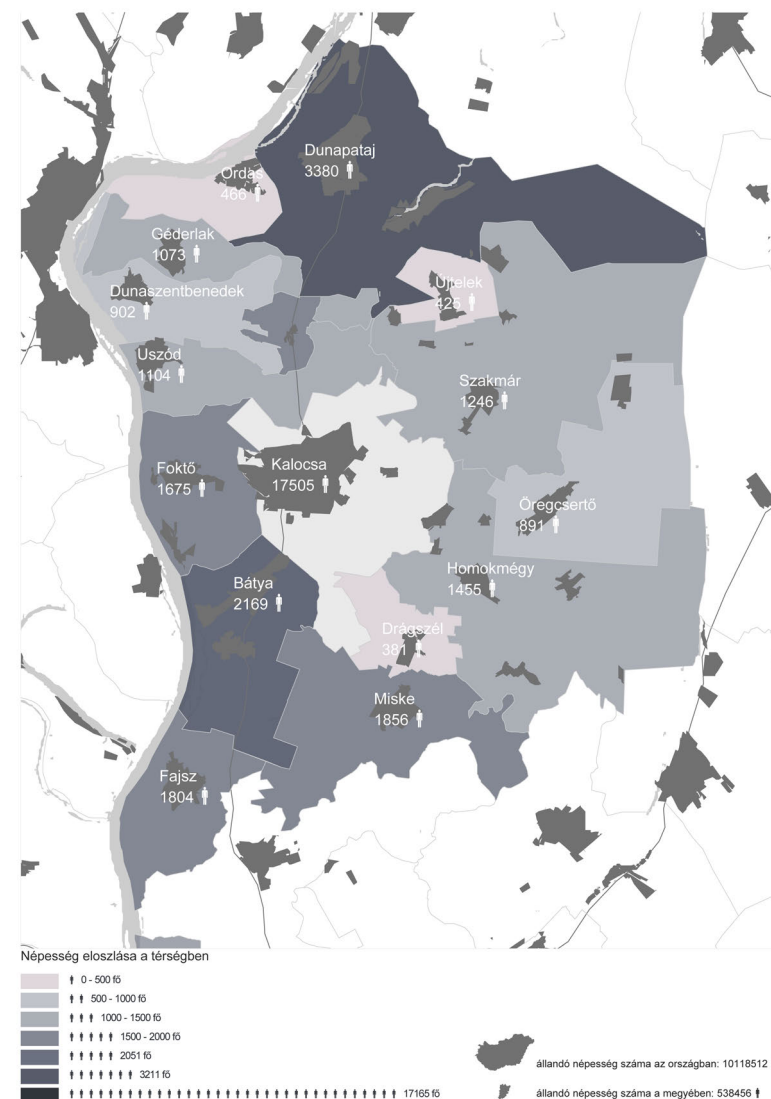
A fentiek alapján mind a vonzások, mind a nagy területi kiterjedések miatt megállapítható hogy a jelenlegi kistérség sok szempontból szervesen működik, ezért érdemes kisebb vizsgálati egységen keresztül értelmezni a kalocsai vonzást. *(Koch István; Kalocsai Kistérség, intézményvezető).*

Gazdasági megközelítésből egy terület lehatárolásánál nehezen definiálhatók a határok. Ebben jelentős szerepe van a sokszor nemzetközi beágyazottságú kiterjedéseknek, vagy az egyes gazdasági szereplők tevékenységének alacsony térségi integráltságán. Ezért jellemzően a földrajzi, társadalmi és térszerkezeti adottságok, illetve a kulturális és történelmi háttér alapján rajzolódnak ki a határok. Az említett tényezők mellett szól azok gazdasággal való erős, kétirányú kölcsönhatása is.

Térségi együttműködésnek történelmi vonatkozása is van: a kalocsai szállások kialakulása és egykori működésük. A régió településszerkezetének kialakulása a török uralomig nyúlik vissza. A helynevek tanúsága szerint ekkor a sűrűfalvas települési rendszer volt a területen. A hódoltságot

és a visszafoglalás harcait csak néhány település élte túl. (Kalocsa, Dunapataj, Foktő) Ezt követően Kalocsa városa érseki uralom alatt állt, az újjáépítés megkezdésénél kiindulópontként tekintettek a településre. A telepések és visszatérő lakosok mind az érseki székhelyre költöztek, de a gazdasági élet megkívánta, hogy hasznosítani kezdjék az elhagyott falvak határát. Az ekkor még szabályozatlan Duna szakasz megnehezítette a közlekedést, a távolságokat nehezen tudták áthidalni, ezért a pusztákra szállásokat építettek. A szállások működése a kertés városok ólas kertjeihez hasonlítható. A 19. század második felében megkezdődött egy gazdasági és társadalmi önállósodás, ami mélyen érintette a szállásokat. A Kalocsáról kitelepültek által benépesített szállások formailag még kalácsiak voltak, de függetlennek tekintették magukat. A szállások községekké váltak, az északiak Szakmárral, a déliek Homokmégygel egyesültek. *(Írások Homokmégyről II., p 196)*

Fontos szempont lehet még a gazdaság meglévő szerkezete, és azzal összefüggésben a fejlesztési javaslat jellege. Ez esetben a gazdaságfejlesztés alulról építkező lehetőségei miatt, a legkisebb, mikro körzet került kijelölésre.



Ordas 466



Géderlak 1073



Dunaszentbenedek 902



Uszód 1104



Foktő 1675



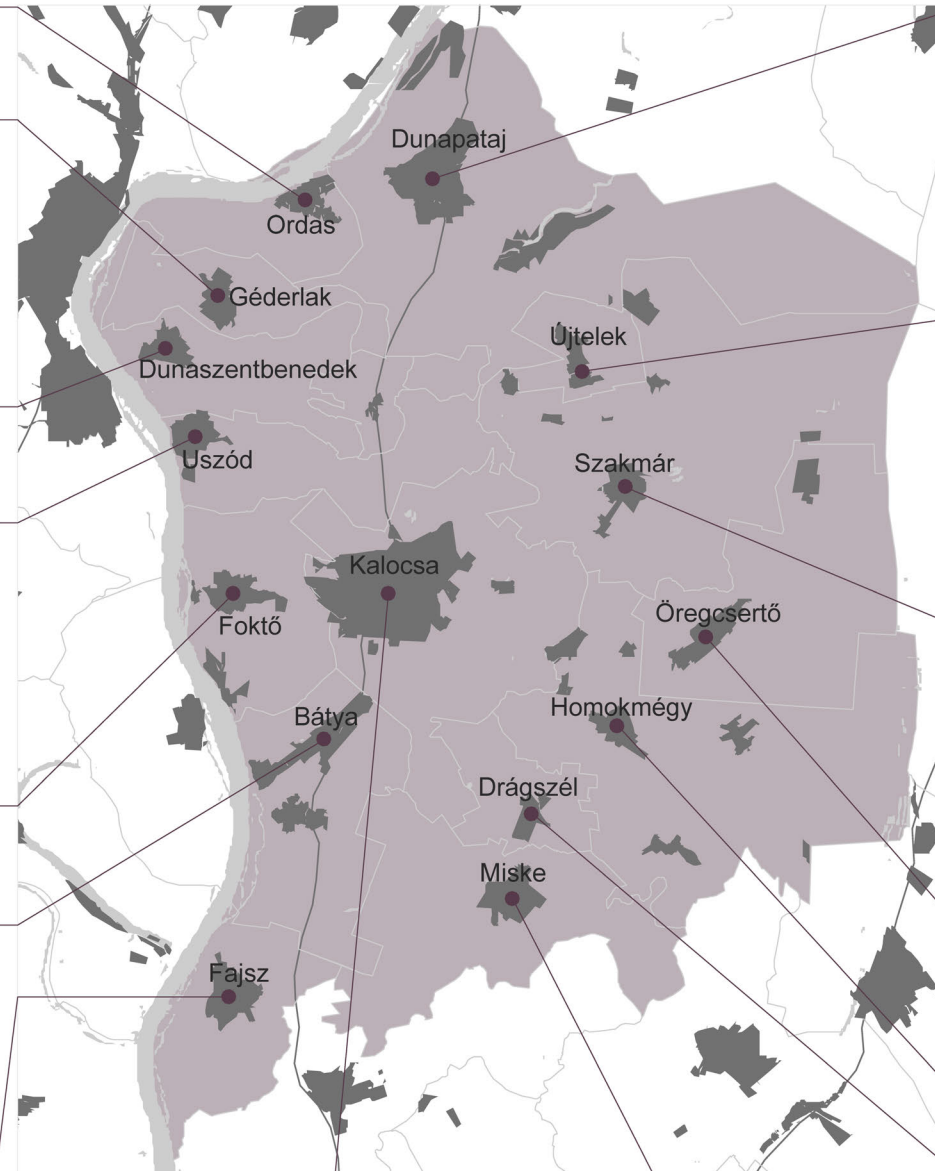
Bátya 2169



Fajsz 1804



Kalocsai kistérség vizsgálat célú lehatárolása



Dunapataj 3380



Újtelek 425



Szakmár 1246



Öregcsertő 891



Homokmégy 1455



Dunapataj

Ordas

Géderlak

Dunaszentbenedek

Uszód

Kalocsa

Foktő

Bátya

Szakmár

Öregcsertő

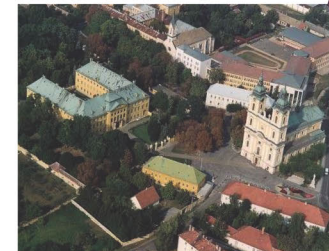
Homokmégy

Drágszél

Miske

Fajsz

Kalocsa 17505



Miske 1856



Drágszél 381



2.2. Térség gazdaságfejlesztési adottságainak elemzése

Gazdaságfejlesztési kérdéseknél fontos már a stratégia alkotási fázisban megállapítani a fejlesztés jellegét, illetve azt hogy milyen célból kívánja gazdasági aktivitását fokozni az adott terület. A kalocsai mikro térség a népességi- és foglalkoztatottsági mutatók következtében erős kényszerhelyzetben van. Ezek alapján rövid távon meghatározóbb probléma a magas munkanélküliség és elvándorlás kezelése, és csak másodlagosan érvényesül a bevételek növelése –mint másik általános meghatározó cél. (Fazekas-Rátvai-Weisz I., 1999, p 20.) A gazdaságfejlesztés jellegét a céljai mellett, a meglévő erőforrások és adottságok komplex vizsgálata, és az így felállítható fejlesztésben hasznosítható előnyök határozzák meg.

A térségi kiterjedés miatt a vizsgálati szempontokat térben való helyzetük szerint indokolt áttekinteni. Azonban ezek részletes vizsgálta nélkül is előzetes képet ad a terület helyzetéről, hogy a Kalocsai Kistérség „hátrányos helyzetű, kedvezményezett kistérség” besorolást kapott (311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelet). Fejlődési dinamikája az egész Duna-mentére jellemző „felzárkózó fejlődési dinamikával” meghatározott, még Kalocsa városa „felzárkózó tradicionális középváros” besorolást kapta.(24/2001. OGY határozat alapján: OTK). A kistérség negatív besorolásának egyik fő oka a vizsgált mikro körzetbe tartozó Kalocsa környéki aprófalvas övezet, és annak hátrányos helyzete.

A megfelelő vizsgálati szempontok felállításához szükséges a jelenkori gazdaság- és területfejlesztés irányainak megismerése. A regionális európai fejlesztési politika mára az alulról-felfelé építkező megoldásokkal jellemezhető, szemben a korábbi felülről-lefelé elven meghatározott politikával. Ezzel együtt a jelenlegi fejlesztési modellek már nem számolnak területi kiegyenlítődéssel, helyette a különbségek folyamatos átrendeződése vált elfogadottá. Ez jelentheti a különbségek tartós fennmaradását, de egyúttal lehetőség a

területi sajátosságok felismerésére és felhasználására (önmagukban a különbségek is területi sajátosságok). *(Süli-Zakar, 2003, p 405)*

Érzelhető tendencia, hogy a klasszikus telepítési elméletek háttérbe szorultak és helyettük egy komplex nézőpont érvényesül. Ebben nagy részben gazdaságon kívüli tényezőket érvényesülnek. Ilyenek például a munkaerő, a szolgáltatások, a lakókörnyezet minőség, közlekedési kapcsolatok, kutató intézetek közelsége, természeti- és épített környezet, stb. Ezek, mint a humán erőforrást befolyásoló tényezők mutatják, hogy a minőség lett meghatározó az emberi összetevőkön keresztül a gazdaságban is. *(Süli-Zakar, 2003, p 405)*

Térbeli vonatkozásban leginkább regionális stratégiák születnek, amelyek a területi gazdaság megújítását szolgáló, átfogó beavatkozási rendszert jelentenek. Optimális esetben ez a megfelelő adottságok újraértékelésével, és azok terület specifikus hasznosításával történik. *(Rechnitzer J., 1998)* A területi szint jelen esetben a kistérségből fent lehatárolt gazdasági mikro térség. Erre a szintre általában már nem készülnek hazánkban elemzések és stratégiák. Pedig a gazdaság egyik legkisebb térbeli egységeként értelmezhető, ezért az alulról-felfelé építkező gazdaságfejlesztés alapegysége. (Itt fontos megjegyezni, hogy viszonylag kevés a kalocsaihoz hasonló szervesen kialakult kistérség, melyből kisebb mikro térséget lehet lehatárolni gazdasági szempontból.)

Jellemzően kistérségi, megyei és regionális szintű tervezés történik; a legelső sokszor nem megfelelő komplexitással és a kooperatív szemlélet nem optimális érvényesülésével, míg utóbbi kettő pedig kistérségi szinthez képest nem elég részletes léptékben készül.

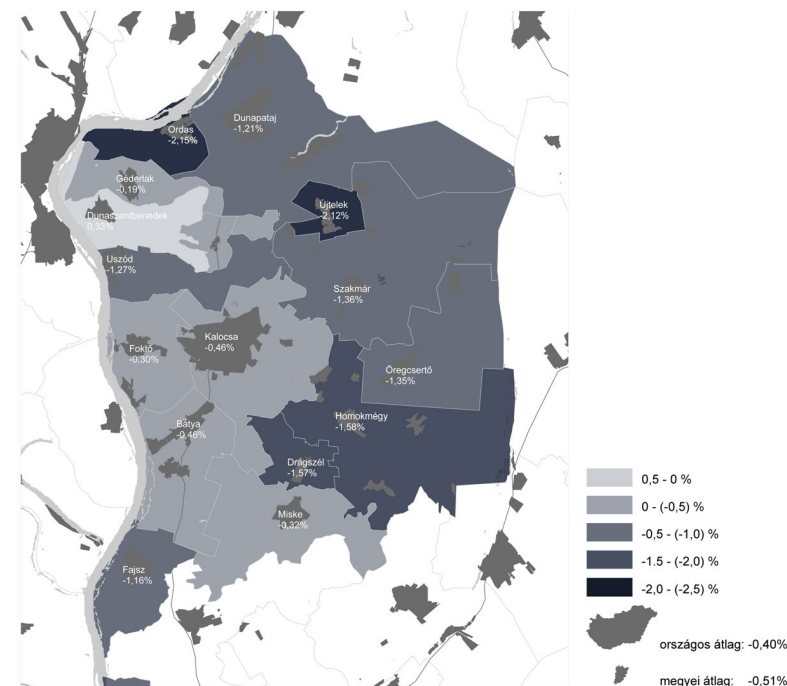
A korábban említett fejlesztési kényszerhelyzet a magas munkanélküliség és a negatív mutatójú migrációs különbözetnek a következménye. Így legfontosabb vizsgálati lépés e két tényező alapos tanulmányozása és a gazdasági környezet felmérése.

2.2.1. Demográfiai mutatók: népesség fogyás, migráció

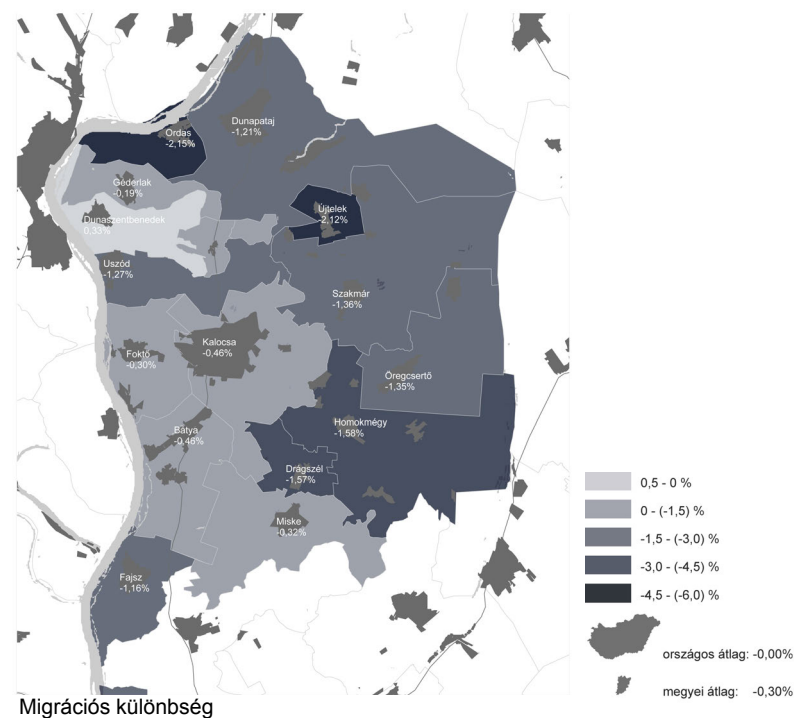
A térségben is érvényesül az egész országra jellemző természetes népesség fogyás. A népesség változásának mértéke meghaladja a -0,40%-os országos átlagot, de a vizsgált területen jelentős különbségek mutatkoznak Kalocsa és vonzáskörzetének helyzete között is. Amíg Kalocsán az állandó népesség számához viszonyítva ez a mutató -0,46%, a környezetében már -0,86%-ra emelkedik. Újtelek és Ordas fogyása megközelíti a -2,15%-t, egyedül Dunaszentbenedeken pozitív a mérleg, 0,33%-kal. Elmondható, hogy a vizsgált területen rendkívül nagy a szórás, valamint Kalocsa és a térség átlaga együttesen -0,66%-os értékkel jelentősen kedvezőtlenebb az országos eredményeknél.

A természetes népesség fogyás mellett jelentős az elvándorlás is. A térség mutatói a kedvezőtlen -0,30%-os megyei átlagot is meghaladja, annak mintegy négyszerese: -1,20%. A természetes népesség fogyásnál megfigyelhető szórás itt is jelentős. Kalocsa migrációs különbsége a lakosság tükrében -0,76%-kal - a megyei átlagnak több mint kétszerese, a térség helyzete még kedvezőtlenebb, -1,65%. Itt is gyedül Dunaszentbenedek ér el pozitív értéket, 0,11%-kal, ezzel szemben Drágszélén és Öregcsertőn a vizsgált érték meghaladja a -4,8%-ot. A terület helyzete kedvezőtlen, hiszen a jelentős migráció háttérében az életszínvonal csökkenése vagy stagnálása állhat. Egyes területi egységek közötti verseny eredményei szerint a sikeresen versenyző régióban nő az életszínvonal, magas a foglalkoztatottság, magasak a jövedelmek, új beruházásokra kerül sor, odaköltöznek a tehetséges fiatalok.

Ezzel szemben a kalocsai térségben életszínvonal csökken vagy stagnál, így a jövedelmek növekedése várhatóan megtorpan, a munkahelyek- és az új beruházások száma csökken, nő a munkanélküliség, a tehetséges fiatalok és szakemberek elköltöznek, előregedik a lakosság. (Lengyel I.2010, p 106)



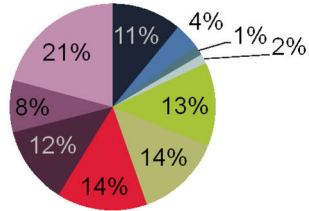
Születési különbsézet



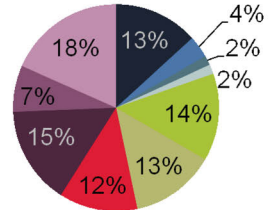
Migrációs különbség

Állandó népesség életkor szerinti eloszlása

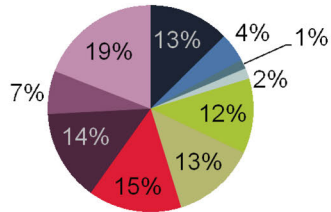
Ordas 466



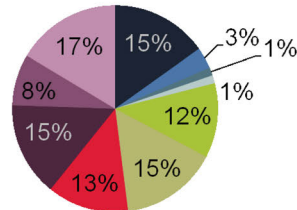
Géderlak 1073



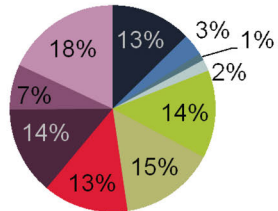
Dunaszentbenedek 902



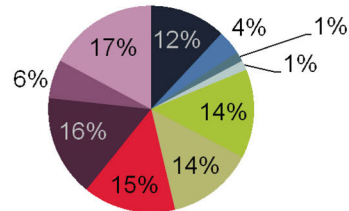
Uszód 1104



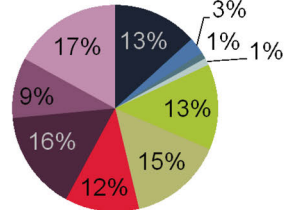
Foktő 1675



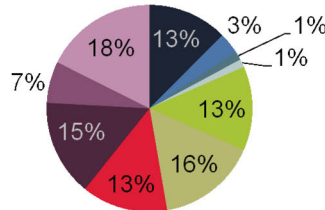
Bátya 2169



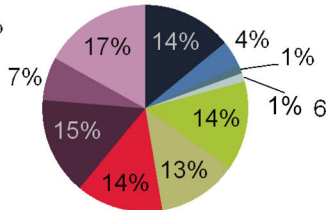
Fajsz 1804



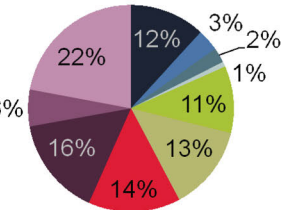
Kalocsa 17505



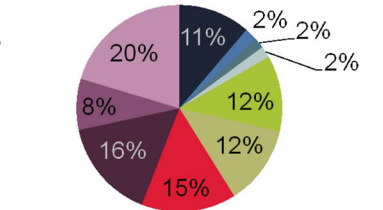
Miske 1856



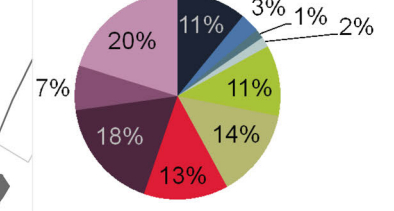
Drágszél 381



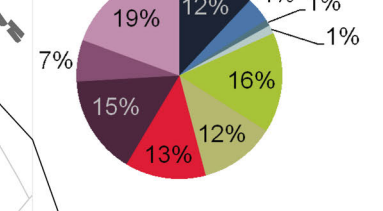
Homokmégy 1455



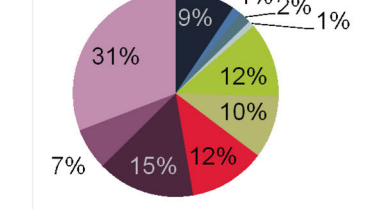
Szakmár 1246



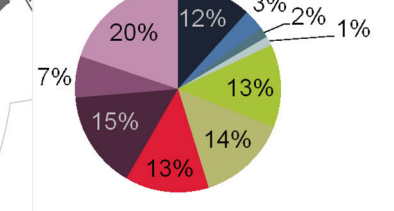
Öregcsertő 891



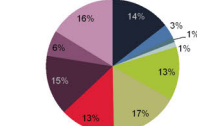
Újtelek 425



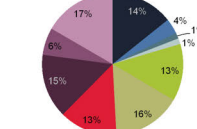
Dunapataj 3380



ország



megye



0-14 évesek aránya 15-17 évesek aránya 18 évesek aránya 19 évesek aránya 20-29 évesek aránya 30-39 évesek aránya 40-49 évesek aránya 50-59 évesek aránya 60-64 évesek aránya 65 évesek aránya

Ebből is következik, hogy az népességi mutatók tekintetében egyik legnehezebben kezelhető folyamat az erős migráció, mely esetében a negatív mutatók hatásában egy fokozatosan begyűrűző folyamat ismerhető fel. Elsősorban a magasabb munkaerőpiaci kvalitással rendelkező lakosság mutat elvándorlási aktivitást, mely tovább rontja a helyi humán erőforrások összetételét, ezen keresztül pedig a helyi gazdasági vonzerőt. (Süli-Zakar, 2003, p 399)

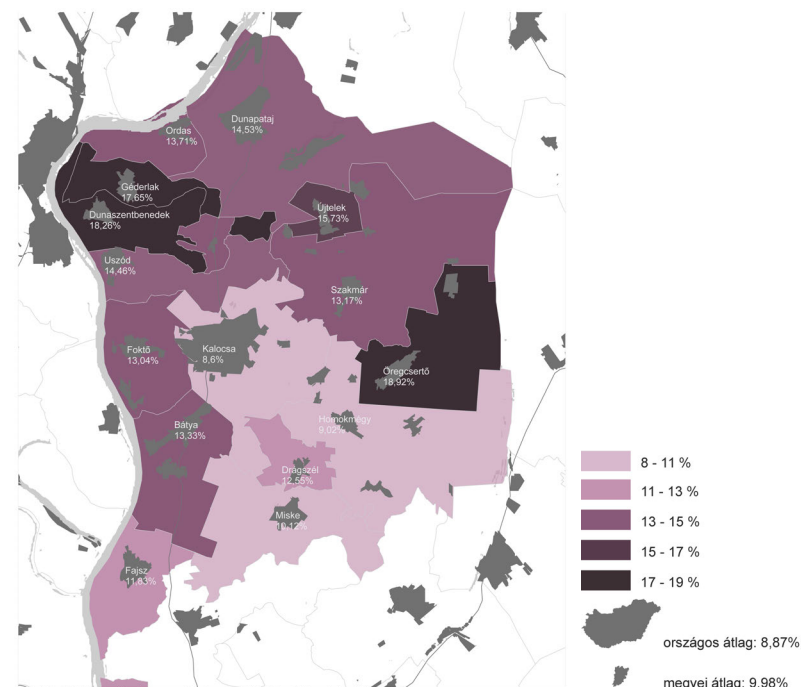
2.2.2 Foglalkoztatottság, munkanélküliség

A térségre jellemző magas negatív migráció miatt fontos megvizsgálni a munkanélküliség helyi sajátosságait, ami az elvándorlás egyik fő kiváltó oka.

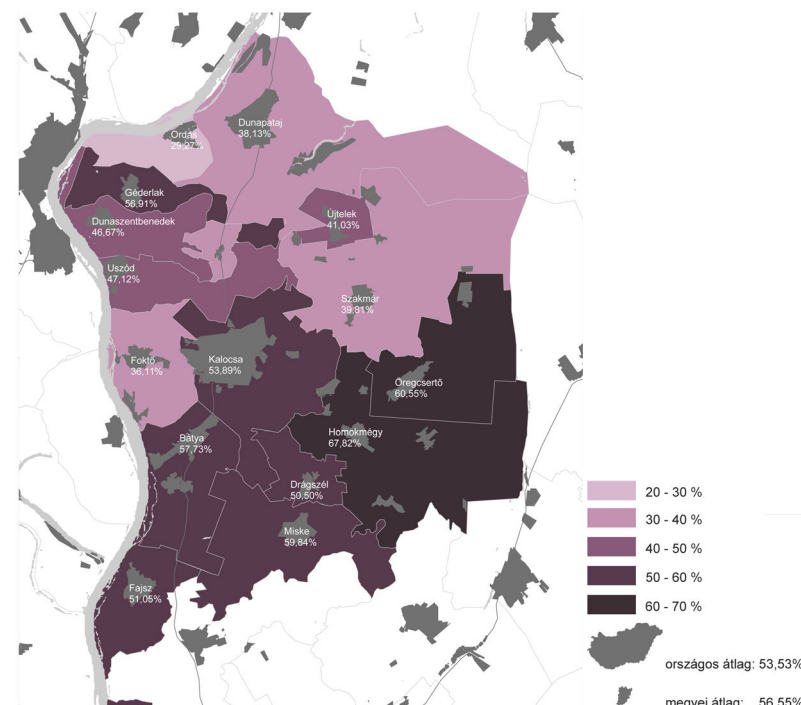
Kalocsán és a térségben fő foglalkoztatónak a szolgáltatás és kereskedelem területei után az ipar tekinthető, csak ezt követi az elmúlt időszakban jelentősen visszaszorult agrár ágazat.

A vizsgált területen rendkívül magas a munkanélküliség, egyedül Kalocsán közelíti meg az állás keresők a munkaképes korú lakossághoz viszonyított aránya az országos 8,87%-os átlagot. A térség többi településén magasabb értékek mutatkoznak, az átlag 13,94%, ami a 9,98%-os megyei értéket is meghaladja. A legmagasabb számok Öregcsertőn, Géderlakon és Dunaszentbenedeken észlelhetők, ahol a munkaképes lakossághoz képest a munkanélküliség majdnem eléri a 19%-ot. Ezzel szemben a 180 napon túl nyilvántartott állás keresők aránya az országos (53,53%) és megyei (56,55%) átlag alatt van, 50,00%. Ebben a tekintetben a térség kedvezőbb adatokkal rendelkezik (47,53%), mint Kalocsa (53,89%). Igaz, ez sok esetben a nyilvántartás formájától és a leépítések ütemezésétől függ.

A munkanélküliség vizsgálatánál fontos szempont a szellemi - fizikai munkakörben állás keresők, valamint a pályakezdők eloszlása. A fizikai munkaerő tekintetében a vizsgált terület nem tér el jelentős mértékben az országos (fizikai: 82,48%; szellemi: 17,52%) és megyei (fizikai: 83,90%; szellemi: 16,10%) arányoktól. Jelentősebb eltérés figyelhető meg Kalocsa és a térség



Nyilvántartott állás keresők száma a munkaképes korú (18-64 éves) lakosság arányában



180 napon túl nyilvántartott állás kereső a munkanélküliek arányában

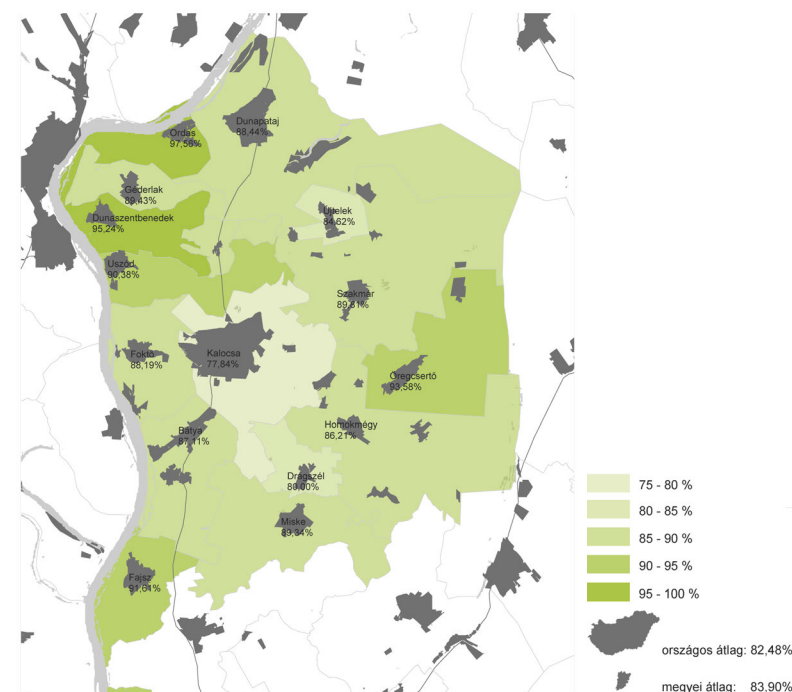
között, Kalocsán a fizikai foglalkozású munkakeresők aránya: 77,84%, azonban a kistelepülések mutatója meghaladja ezt 89,70%-os mutatójával. Ordason és Dunaszentbenedeken ez az érték megközelíti a 98%-ot, tehát kijelenthető hogy jelentős számban fizikai foglalkoztatottak nem tudnak elhelyezkedni.

A pályakezdő álláskeresők száma Kalocsán eléri a 11,78%-ot, még a térségben 9,48 %-ot, így a vizsgált terület átlaga 10,37%, ami meghaladja a megyei (9,96%) és az országos (9,00%) értékeket, Öregcsertőn a 13%-ot is megközelíti.

A humán erőforrás, illetve a közvetlenül rendelkezésre álló munkaerő alapvetően kihat a gazdaságfejlesztés stratégiájára. A munkanélküliek adják a humán erőforrás azonnal rendelkezésre álló-, egyben gazdaságfejlesztést szükségessé tevő rétegét. Ebből a szempontból azonban ez inkább probléma mint adottság, mert a nagy számban rendelkezésre álló munkaerő nem versenyképes kvalitásaiban. Helyes szemléletű gazdaságfejlesztés esetén azt nem csak a helyben rendelkezésre álló munkanélküli tömeg foglalkoztatására koncentrálnak. Kezelendő vele a magas elvándorlás visszaszorítása és a megfelelő gazdaságszerkezet elérése is.

A nagy foglalkoztatók Kalocsán koncentrálnak, ez tovább erősíti a térségben betöltött szerepét. Ez az alacsonyabb munkanélküli arányok ellenére a munkaerő rendelkezésre állásában is érvényesül, a város népességi túlsúlyának köszönhetően. Ez a munkahelyteremtésben nem feltétlenül okoz hátrányt a környező településeknek, mivel centrális elhelyezkedése miatt könnyen vesz fel foglalkoztatottakat a térségből is.

A vizsgált terület mezőgazdasági adottságai kiemelkedőek. A Sárköz a dunai területeken Bács-Kiskun megye egyik legjobb termőföldjével rendelkezik. Az adottságokat tovább erősíti a térségben megtalálható kiterjedt öntözővíz hálózat, mely nem csak az állandó termésátlagot, hanem a magas minőséget is garantálhatja. Az agrárágazat megfelelő munkakultúrával, tradicionális gyökerekkel rendelkezik a környéken. A humán erőforrások alacsony kvalitása



Nyilvántartott álláskereső aránya, fizikai foglalkozásúak

miatt is fontos szerep juthat a nagy humán munkaerőt igénylő mezőgazdasági tevékenységek támogatására, illetve háttér bázisok (pl. feldolgozóipar) kiépítésére.

2.2.3. Gazdaságszerkezet, vállalkozói környezet

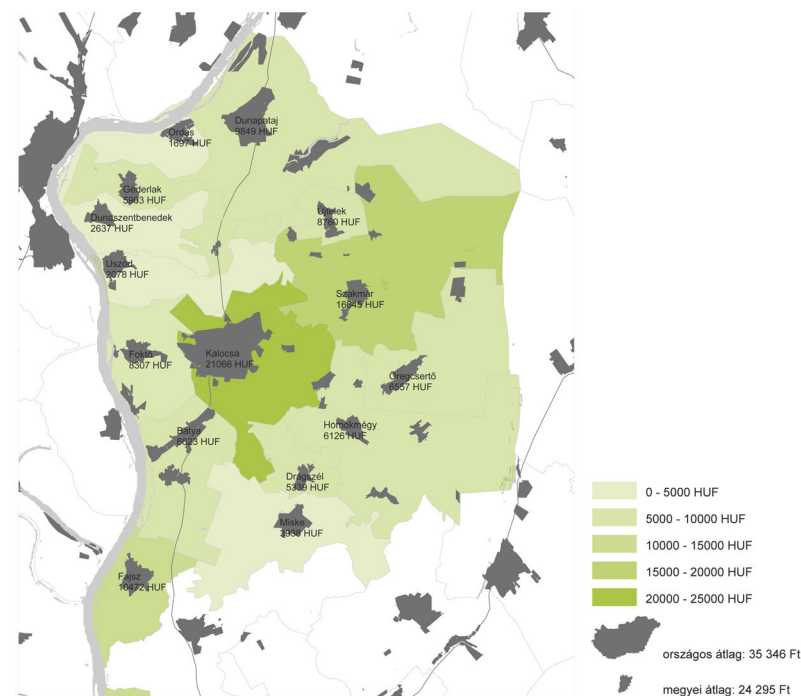
A helyi gazdaság szerkezete elengedhetetlen alapja egy gazdaságfejlesztési beavatkozásnak. Ezt az ágazatok eloszlása, és a vállalkozások különböző szempontok szerinti vizsgálata jelenti.

Kalocsai mikro térségben a vállalkozások száma alapján megállapított ágazati eloszlás szerint a kereskedelem (30,37%) és az ipar (23,06%) a két legnagyobb ágazat. A mezőgazdaság jelenléte az országos átlag (5,33%) majdnem kétszerese, azonban már leszakadni látszik a megye (10,69%) átlagától. Ez, az egész országban általánosan jellemző negatív tendencia ellenére, a mezőgazdaság szerepének hangsúlyozására ad okot. Főként a térség mezőgazdasági adottságai tükrében, melyek mind a megye, mind az ország hasonló adottságait meghaladják. A város és környéke közötti megoszlásban a kistelepülések ötszörös aktivitást (18,95%) mutatnak a mezőgazdasági szektorban. Ugyanez az ipar tekintetében nem igaz, itt Kalocsa fajlagos túlsúlya mindössze 2%-os előnyben jelentkezik. Ugyanakkor a város jelentette gazdasági előnyt élvező erősebb vállalkozások erejét az iparűzési adó egy főre jutó összege mutatja. Ezt torzíthatja a kistelepüléseken jellemzően sokkal kisebb mértékű adózási mérték.

Nagyobb léptékben vizsgálva, a Dél-alföldi régió ipari termelési övezetnek minősül az előállított GDP tekintetében. A régió exportjának a felét a Bács-Kiskun megye által előállított termékek adják, melynek legnagyobb részesedésű szereplője a gépipar, illetve jelentős a műanyag és gumigyártás is. Ezek alapján a kalocsai kistérségben mind a kettő meghatározó iparág jelen van, ami gazdasági stabilitást nyújthat.

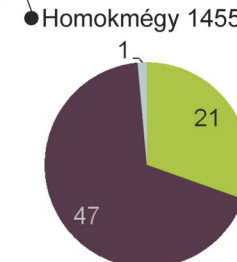
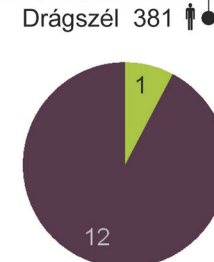
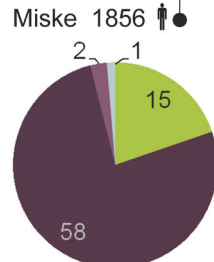
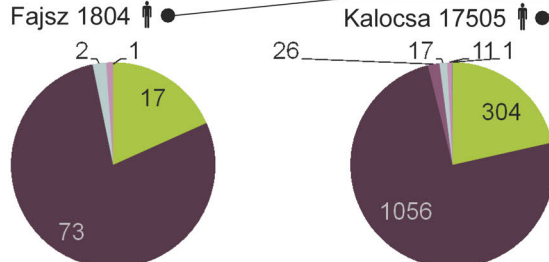
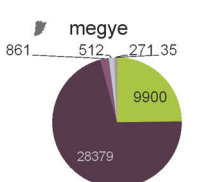
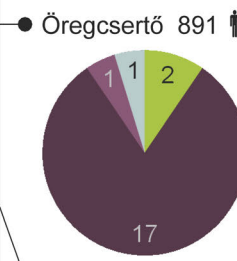
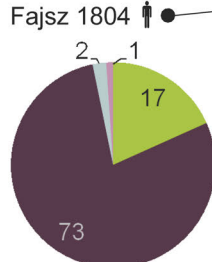
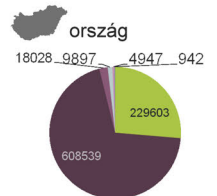
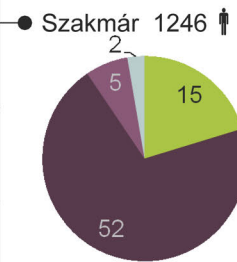
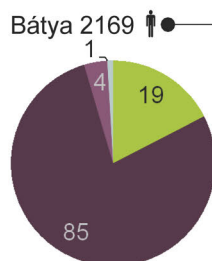
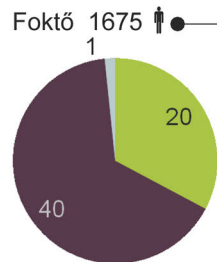
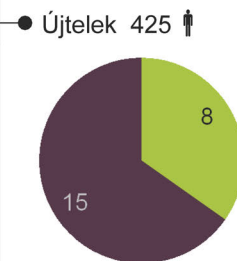
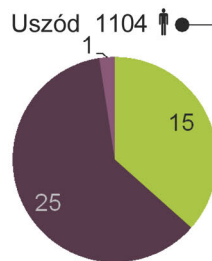
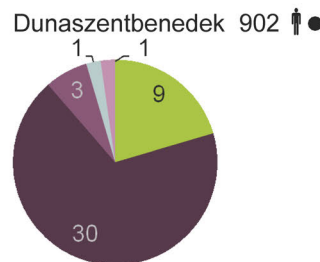
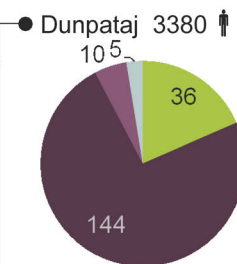
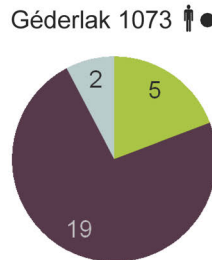
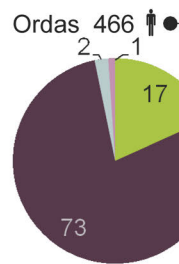
A vállalkozások méretét a foglalkoztatottak száma alapján a mikro és kisvállalkozások jellemzik. A legnagyobb foglalkoztató is 250 fő alatt marad, ezek általában szocialista telepítésű üzemek utódvállalatai. A kisvállalkozások közül az 1-9 főt foglalkoztató mikro méret adja a térség több mint 2200 vállalkozásának 73%-át. Jelentős még a foglalkoztatott nélküli vállalkozások aránya 21%-os részesedéssel, ez azonban várhatóan a nagy számú kényszervállalkozásnak tudható be. A 10 és 20 fő felett foglalkoztatók körébe már alig 50 feletti vállalkozás jut, ennél nagyobb pedig összesen 33 van a térségben.

Ezek alapján feltételezhető, hogy a vállalkozói környezet nem kedvez jelentősebb méretű vállalkozások beindításának, illetve szintén nem beszélhetünk bármilyen nagyobb multinacionális foglalkoztató letelepedéséről.



Egy főre jutó iparüzési adók összege

Működő vállalkozások a foglalkoztatottak száma szerint



2.3. A térség gazdasági versenyképessége

Az előző fejezetben tárgyalt népességi-, foglalkoztatási jellemzők és a gazdasági környezet mellett kiemelhetők azok a tényezők, amelyek a legfontosabbak a gazdaság fejlesztésében. Ezek megállapításához megvizsgálandó a területi versenyképesség felépülése.

A térség versenyképessége alatt a gazdasági tevékenység térhez való viszonyának, földrajzi elhelyezkedésének és a gazdaság versenyképességének együttes vizsgálatát értjük. Azonban a fenti tényezők csak akkor tudnak sikeresen érvényesülni, ha rendszerré tudnak szerveződni. Ezek mellett elengedhetetlen a társadalmi oldalról történő, tudással való kiegészülés is. Mindezek megvalósulásának feltételeit a területfejlesztés biztosítja. (Süli-Zakar, 2003, p 406)

A tényezők mindegyike térbeli viszonyok és humán erőforrások által meghatározottak, azok függvénye. Ennek megfelelően a térség adottságai közül a közlekedés és infrastruktúra, illetve a humán erőforrások kerülnek kiemelésre, mint a térségi versenyképességet erősen meghatározó tényezők. Ezek mellett fontos megemlíteni a K+F tevékenységek versenyképesség növelő hatását is, mely lehet térségen belüli vagy akár más régióból érkező innováció által létrehozott. (Süli-Zakar, 2003, p 406)

2.3.1. Infrastruktúra, térségi és települési elérhetőség vizsgálata

A klasszikus gazdaságfejlesztési modellek a helyszínt a regionális növekedés legfontosabb tényezőjeként tartották számon. A mai gazdaság működésében már sokkal árnyaltabban érvényesül a földrajzi elhelyezkedés. Ennek oka a fejlett kommunikáció és a mobil gazdasági és munkavállalói viselkedés, az elhelyezkedés csak a költségminimalizálásra törekvő beruházásoknál maradt jelentős tényező. A térbeliséget egyre kevésbé a konkrét helyszín alatt értjük, sokkal

inkább a gazdaság térbeli kapcsolatain, és földrajzi sűrűsödésein. (Fazekas-Rátvai-Weisz I., 1999, p 21.)

Ezek mellett a gazdasági tevékenységekkel kapcsolatban fontosabbá vált a humán erőforrások és az egyéb települési és szolgáltatási minőségek jelenléte, a konkrét elhelyezkedéssel szemben. Ezek a különbségek elsősorban kiegyenlített elérhetőség esetén jelentenek döntő szerepet, így a kalocsai térség ilyen szempontból hátrányban szenved, rossz közlekedési kapcsolatai következtében. Az OTK-ban foglaltak szerint a Kalocsai kistérség gyorsforgalmi úttól és megyeszékhelytől egyaránt távol eső terület, amely miatt az elmaradott térségek és perifériák közé sorolt. Az M9-M6 autópályák megépülését követően a város megközelíthetősége javult, azonban még nem optimális. (IVS)

A fentiek alapján helyszín-érzékeny gazdasági tevékenységek közé tartozik ma is a költséghatékonyságra törekvő (általában multinacionális nagyfoglalkoztató) ipari tevékenység, illetve a főként közlekedési csomópontokra települő logisztika. A kalocsai térség fejlesztésében mindkét funkció potenciálisan szóba jöhet, így ezek vizsgálatakor a helyszíntől komolyan eltekinteni nem lehet. A térség külső elérhetősége mellett annak belső kapcsolati rendszerének vizsgálata is fontos, mely a térségen belül történő gazdaság kiterjeszthetőségét határozza meg. Gazdaságfejlesztés szempontjából a legfontosabb a gyorsforgalmi úthálózat megléte vagy elérése. A vizsgálatnál az M6-os autópályát vettük figyelembe, mivel az M9 megépült szakasza nem része közúti rendszernek, csak dunai átkelést biztosít.

Kalocsa esetében ez (hídválasztástól függően: Szekszárd, Solt) 38 vagy 44 perces elérési távolságot jelent közúton. Ettől a kistelepülések közül 5 rendelkezik jobb autópálya eléréssel, közülük Dunapataj és Bácsa az optimálisnak nevezhető fél óras távolságon mozog. A térség átlaga 42 perc, ha ugyanezt csak Budapest irányába vizsgáljuk akkor 10 perccel növekszik az átlagérték. Hasonló eloszlás alakul ki a főváros elérésével kapcsolatban, itt Kalocsa távolsága 101

perc autópályán, 126 perc az 51. számú főúton, igaz ez utóbbi néhány kilométerrel rövidebb. A térségi átlag Budapestre 106 perc, főúton 134 perc. Községi közlekedéssel vizsgálva ez a táv Kalocsáról megegyezik a főút jelentette idővel, azonban a térségi települések nagy része szintén Kalocsán keresztül, átszállással tudja útját megtenni, így az átlag majdnem 150 percre romlik.

A térség vasúti közlekedése teherforgalomra korlátozódik 2007 márciusa óta. Ezek a 153 számú Kalocsa-Kiskőrös vonal, - most már ipari parki és foktői meghosszabbítással – és a 151 számú Kunszentmiklós - Tass - Dunapataj vonal. Előbbi teljes szakaszán, második pedig Soltig bonyolít teherforgalmat. Mindkét vonal a 150 számú Budapest - Kelebia - Belgrád vonalhoz csatlakozik.

A térségben található dunai kikötők jelenleg csak turisztikai és teherforgalmat bonyolítanak le, községi közlekedésre a folyam jelenleg nem hasznosított. Kikötő található: Kalocsa-Meszesnél, Foktőnél, Uszódon, Fajszon és Solt-Révbéknél. Ezek közül a foktői a legforgalmasabb teher kikötő, ezen kívül még a solti és a meszesi bonyolít le áruforgalmat, utóbbi csak időszakosan. A Solt-Dunaföldvár hídon és a szekszárdi híd mellett meszesi és a Géderlak-Paks kompok bonyolítanak le jelentős forgalmat. Egyik jelenleg kihasználatlan közlekedési infrastruktúrája a térségnek a Kalocsa, Foktő, Uszód által birtokolt, volt honvédelmi repülőtér. A repülőtér jelentős méretű, szilárd burkolattal ellátott kifutóval, egyenlőre csak alacsony sport repülési kihasználtsággal.

A külső elérhetőségek mellett fontos a térség belső közlekedésének bemutatása, mely a települések közötti belső kapcsolatok alapja. A korábban említett térségi településsűrűség következtében kiemelkedően jó kapcsolatok vannak a települések között, mely Kalocsa központi elhelyezkedéséből jól mérhető. A községek átlagosan 15 perc alatt megtehető, 11 km közúti távolságra vannak a Kalocsától és a leghosszabb bejutás is csak 22 percet vesz igénybe. A jó közúti kapcsolatokra megfelelő autóbuszos községi közlekedés szerveződött. Ezek átlagosan

20 perc menetrendi idővel biztosítanak kapcsolatot, átlagosan napi 21 járattal. Kiemelkedő járatszámmal rendelkező települések: Dunapataj (54), Bátya (38), Foktő (27), Dunaszentbenedek (25) és Drágszél (24), de a legrosszabb kapcsolatú települések (Fajsz, Szakmár) is 13 napi járattal közlekedhetnek.

A közlekedés mellett megemlítendő a gazdasági betelepüléshez szükséges infrastruktúra kiépítettsége. Ebben a tekintetben a kalocsai ipari park rendelkezik külön kiépített infrastruktúrával, de a térségi kistelepüléseken a helyszínválasztástól függően biztosítható vagy biztosított ezek megléte.

A mezőgazdaság infrastruktúrájához feltétlen megemlítendő a több ezer ha-t kiszolgáló öntözővíz hálózat, és a felszíni öntöző csatornák, melyek jelentős versenyelőnyt jelentenek a hazai agrártermelésben. Ezen kívül a térség jelentős logisztikai képességekkel rendelkezik ezen a területen.

Ordas 466

	Kalocsa	M6	Bp
km	16,9	35,4	119
min	19	39	94
km	20,9		111,3
min	30		133
járat/nap	16		

Géderlak 1073

	Kalocsa	M6	Bp
km	15,2	52,6	124
min	23	56	100
km	16,4		115,8
min	25		140
járat/nap	17		

Dunaszentbenedek 902

	Kalocsa	M6	Bp
km	12,8	42,6	126
min	19	50	105
km	20,3		118,3
min	30		145
járat/nap	25		

Uszód 1104

	Kalocsa	M6	Bp
km	10	45,3	129
min	14	48	109
km	11,2		121
min	15		155
járat/nap	20		

Foktő 1675

	Kalocsa	M6	Bp
km	5,1	42,4	131
min	9	42	104
km	6,7		125,9
min	9		157
járat/nap	27		

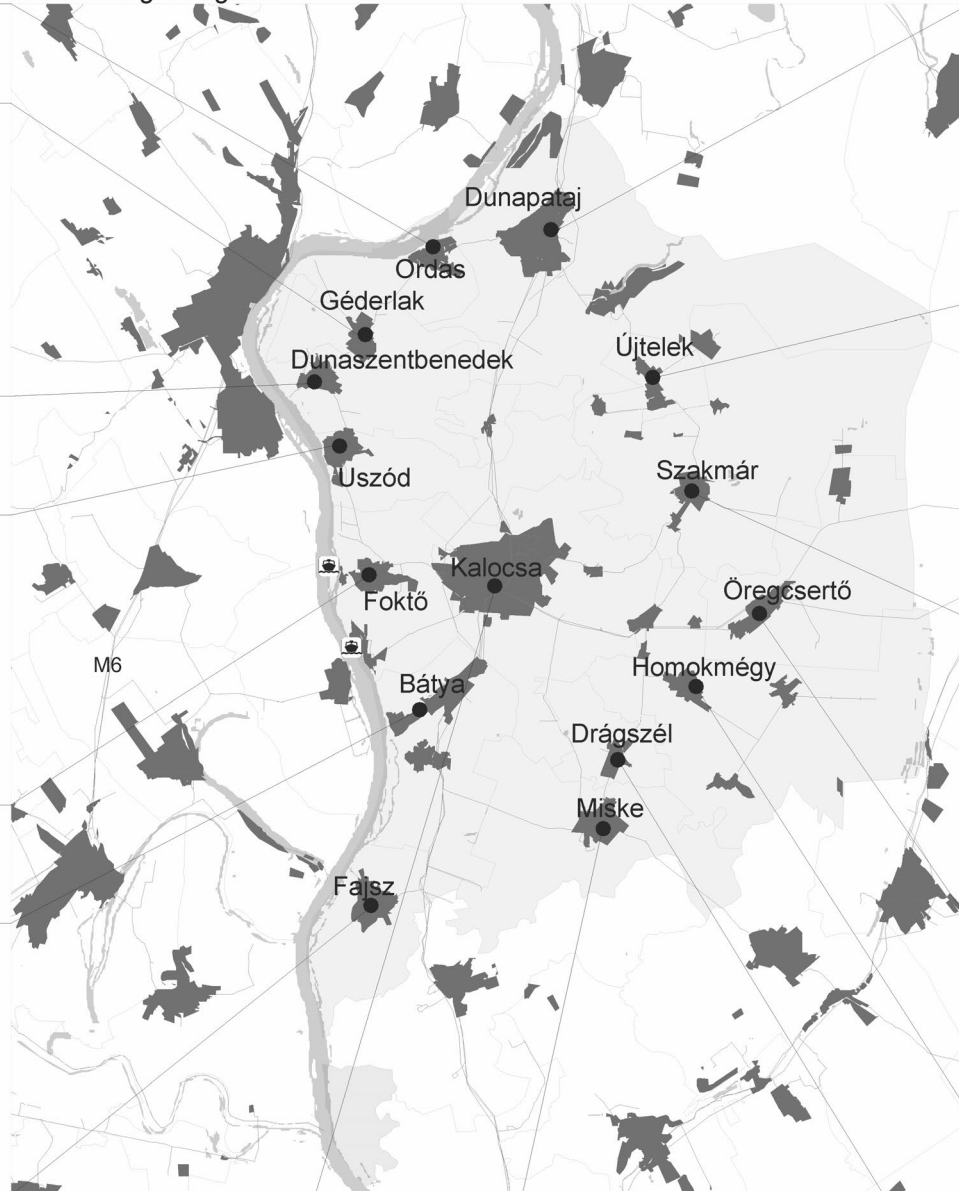
Bátya 2169

	Kalocsa	M6	Bp
km	5,8	34,5	134
min	8	30	108
km	5,1		127,4
min	8		152
járat/nap	38		

Fajsz 1804

	Kalocsa	M6	Bp
km	16,3	28,2	172
min	22	29	116
km	11,2		135,3
min	22		149
járat/nap	13		

Elérhetőségi vizsgálat



Dunapataj 3380

	Kalocsa	M6	Bp
km	13,1	31,6	115
min	12	33	88
km	20,3		107
min	30		123
járat/nap	54		

Újtelek 425

	Kalocsa	M6	Bp
km	14,6	39,6	123
min	20	45	100
km	16,4		138,7
min	40		178
járat/nap	10		

Szakmár 1246

	Kalocsa	M6	Bp
km	9	45,2	129
min	13	50	108
km	11,3		133,6
min	20		155
járat/nap	13		

Öregcsertő 891

	Kalocsa	M6	Bp
km	12	49,8	140
min	17	51	117
km	11,1		133,4
min	14		149
járat/nap	18		

Kalocsa 17505

	Kalocsa	M6	Bp
km		40,3	128
min		38	101
km			122
min			125
járat/nap			

Miske 1856

	Kalocsa	M6	Bp
km	11,9	36,8	140
min	15	33	115
km	10,7		133
min	15		154
járat/nap	19		

Drágszél 381

	Kalocsa	M6	Bp
km	12,1	39,4	140
min	16	37	116
km	8,8		131,1
min	18		168
járat/nap	24		

Homokmégy 1455

	Kalocsa	M6	Bp
km	10,7	43,2	141
min	16	43	116
km	9,5		131,8
min	15		162
járat/nap	13		

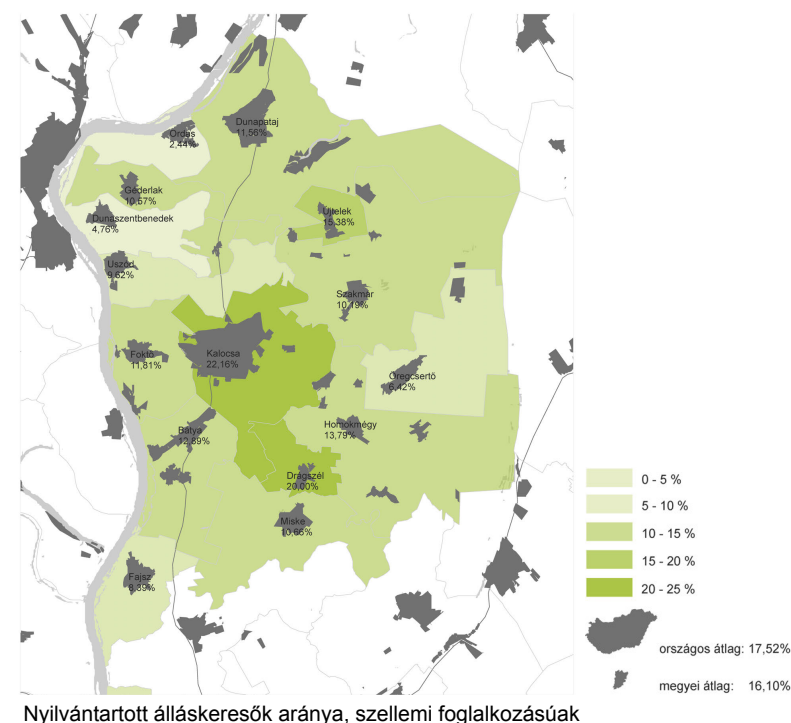
2.3.2. Humán erőforrás

A gazdaságfejlesztési beruházásokat egyre inkább a minőségi szemlélet jellemzi, melyek mozgatója a tudás és az információ térségi jelenléte és áramlása. Az információ csere sok esetben már fontosabb szerepet tölt be, mint az árucseré. Egy térségi gazdaságban a legfontosabb hordozója ezeknek az emberi erőforrás, így a modern gazdaságfejlesztések alapja is a humán szféra képzettsége köré szerveződik.

A gazdaság élet- és versenyképessége szempontjából elengedhetetlenül fontos a megfelelő szakértelemmel rendelkező munkaerő. Ennek jelenléte cégek indulását vagy térségbe vonzását is eredményezheti. Így kulcsfontosságú a lakosság tudását és képességeit fejlesztő és új munkahelyeket teremtő intézményrendszerek és feltételek biztosítása. A versenyképesség területén a legmegtérülőbb beruházás a szakképzettség és a munkakultúra fejlesztése. (Fazekas-Rátvai-Weisz I., 1999, p 22., 55.)

Az egyik legnagyobb potenciált a kutató intézetek, agrár és ipari kutató intézetek és kutató egyetemek jelentik ezen a téren. Az ilyen irányban folytatott aktivitás jelentős verseny előnyöket teremthet a helyi vállalatoknak. Ehhez a műszaki és oktatási infrastruktúra megléte és magas színvonalon való működtetése egyaránt szükséges. Az oktatás biztosítása mellett elengedhetetlen hogy az érintett munkaerő alkalmas legyen a tudások befogadására és a folyamatos intenzív fejlődésre. Ez a magas szintű kutatási intézmények mellett az át- és továbbképzés fontosságára, illetve ennek felnőtt kori megvalósítására hívja fel a figyelmet. (Süli-Zakar, 2003, p 408-409.)

Kalocsa esetében mind az infrastrukturális, mind a humán oldalról komoly elmaradottságok tapasztalhatóak. A térségben kutatási oldalról a Fűszerpaprika Kutató-Fejlesztő Nonprofit Közhasznú Kft., és a 2004 óta államilag akkreditált Tomori Pál Főiskola emelhető ki. A város rendelkezik 4 középiskolával, illetve a felnőttképzés különböző módjai is megtalálhatók, azonban erre specializált helyi intézmény nincs. Térségi szinten jelentősnek mondható egyes



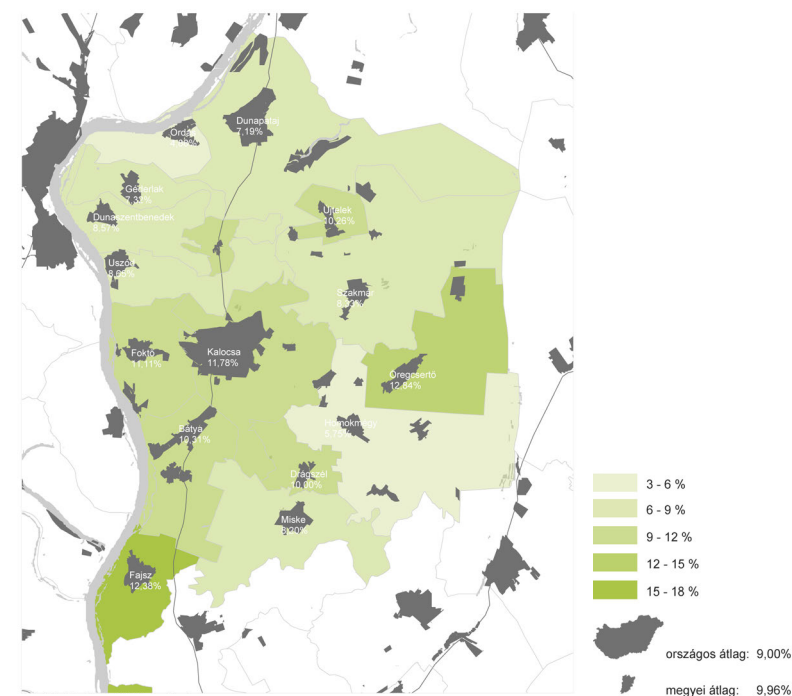
mezőgazdasági termelő és feldolgozó vállalkozások saját kutató munkája, de ugyanilyen irányban ipari szereplő is folytat tevékenységet.

A munkaerő alulképzettsége és a munkanélküliség társadalmi problémája jelentős összefüggésben áll egymással Kalocsán, így a humán erőforrásokat érdemes a munkanélküliség irányából megvizsgálni.

Ebben meghatározó lehet a - foglalkoztatásnál már ismertetett - fizikai és szellemi foglalkozásúak munkanélküliek közötti eloszlása. Ez alapján a térségben az álláskereső kis része, mindössze 15%-a szellemi foglalkozású, mely Kalocsa és a kistelepülések között 22-10% értékekkel igen nagy különbséget mutat. Ennek a rétegnek a foglalkoztatását kellene megoldani, ugyanakkor az arányokból látható hogy ezek az emberek kevésbé alkalmasak minőségi át- vagy továbbképzésre. Ha pontosabban vizsgáljuk a kérdést, akkor az iskolázottsági eloszlásokból kiderül, hogy nagyon magas az általános iskolai végzettséggel rendelkező állástalanok arány: 35,5%. A következő ennél is nagyobb réteg 36,6%-al is csak szakmunkás végzettséget tudhat magának. Ugyanakkor a diplomások aránya nem annyira magas: 3,9%-on áll, ez természetesen következhet a képzetebb réteg elvándorlásából is. A viszonylag jó szintre képezhető gimnáziumot, szakközépiskolát vagy technikumot végzett réteg valamivel 500 fő alatti (18,61%), mely már vonzó tud lenni egyes befektetéseknek.

Másik fontos szempont a humán réteg képezhetőségében az életkor és a munka tapasztalat, hiszen a fiatalabb réteg rugalmasabban képezhető, különösen igaz ez az oktatásból frissen kilépő pályakezdő rétegre. Ennek felmérésére érdemes a pályakezdő munkanélküliek számát megvizsgálni, mely 10,37%-os értékével az országos és a megyei átlagot is meghaladja.

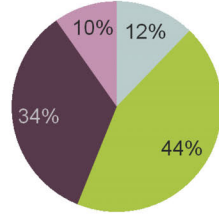
Természetesen a humán erőforrás adottságaiban és fejleszthetőségében az állással rendelkező, munkahelyet váltani szándékozók is jelentős lehetőségeket rejtenek, azonban az ő esetükben a társadalmi problémák nem csökkennének.



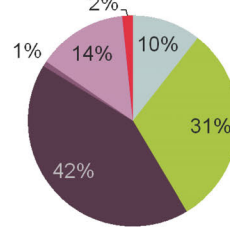
Nyilvántartott pályakezdő álláskereső aránya

Nyilvántartott álláskeresők aránya iskolai végzettség szerinti

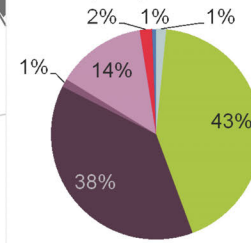
Ordas 466



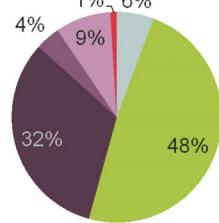
Géderlak 1073



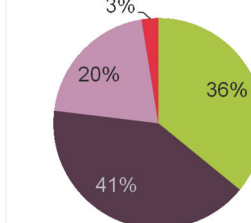
Dunapataj 3380



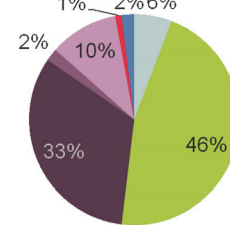
Dunaszentbenedek 902



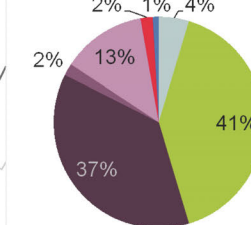
Újtelek 425



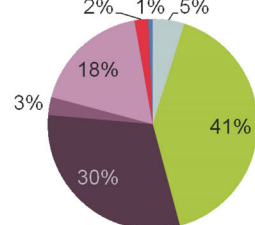
Uszód 1104



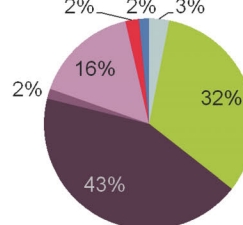
Szakmár 1246



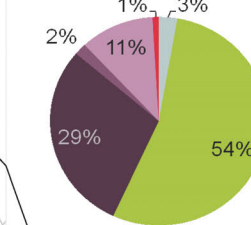
Foktő 1675



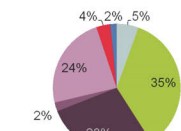
Bátya 2169



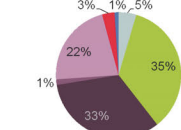
Öregcsertő 891



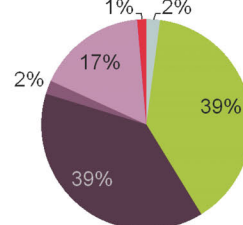
ország



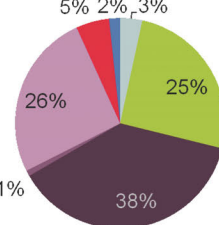
megye



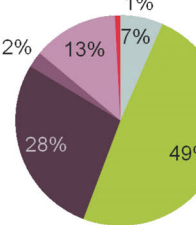
Fajsz 1804



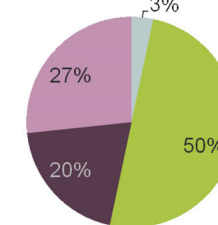
Kalocsa 17505



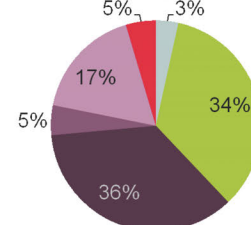
Miske 1856



Drágszél 381



Homokmégy 1455



általános iskola 8 osztálynál alacsonyabb végzettséggel rendelkező általános iskolai végzettség szakmunkás végzettség szakiskolai végzettség szakközépiskolai, technikai, gimnáziumi végzettség főiskolai végzettség egyetemi végzettségű

2.4. Helyi gazdasági szereplők bemutatása

2.4.1. Módszertan bemutatása

A téma helyi viszonyainak megismerése helyszíni kutatás végzésével történt, mely jellemzően mélyinterjúk készítését jelentette. Ezek alanyai helyi vezetők és különböző gazdasági szereplők voltak. Az interjúk alakalmával sok esetben a telephellyel és a gyártástechnológiával is sikerült megismerkedni, ezáltal átfogóbb kép alkotására volt lehetőség. Az interjú sorozat kezdetét praktikus okok miatt a térség gazdasági életében érintett vezetők meghallgatása jelentette. A megkérdezettek a Kalocsai Kistérségi Iroda (Koch István, irodavezető) és a Bács Kiskun Megyei Kereskedelmi és Ipar Kamara Kalocsai Kirendeltség (Péjő Zoltán, képviselővezető) vezetői voltak.

Mindezek mellett történelmi visszatekintésként elengedhetetlen volt megismerni a térség – és gazdasági életének kialakulását, változásait; melyet a helyi Viski Károly Múzeum igazgatójával (Romsics Imre, múzeumigazgató) készített interjú segített.

Az előbbi két irodavezetőtől kapott információk alapján átfogó kép született a térség működéséről és problémáiról, a helyi gazdaság helyzetéről. A további interjúalanyok kiválasztása részben ezen információk, részben pedig gazdasági élet összefüggései alapján történtek. A meghallgatott cégek és vállalkozások tulajdonságaiban minél tágabb szegmens felmérése volt a cél. Annak érdekében hogy egy átfogó, komplex gazdasági kép felépítésére legyen lehetőség. Ennek köszönhetően a kis- és közepes vállalkozások méretétől egészen az egyéni vállalkozóig készültek interjúk. Termelési szektorok tekintetében pedig főként ipari szereplőket, mezőgazdasági termelőket és feldolgozókat hallgattunk meg. Az elhelyezkedéssel kapcsolatos szempontok is érvényesültek; a megkérdezettek között a teljes mértékben Kalocsán működő

vállalkozások mellett sikerült térségben, illetve vegyes elhelyezkedéssel tevékenykedő vállalkozásokat is megismerni.

2.4.2. *Vállalatok részletes vizsgálata*

Az alábbiakban részletesen ismertetésre kerülnek az egyes vállalkozásokkal készített interjúk, illetve azok szereplőnkénti rövid összefoglaló értékelése. A külön történő bemutatás a az átfogó kép alkotás mellett a gazdasági szereplők saját szemszögéből mutatja be a térség helyzetét.

Kaloplasztik Kft.

Kalocsa, Gombolyagi út 1
<http://www.kaloplasztik.hu/>



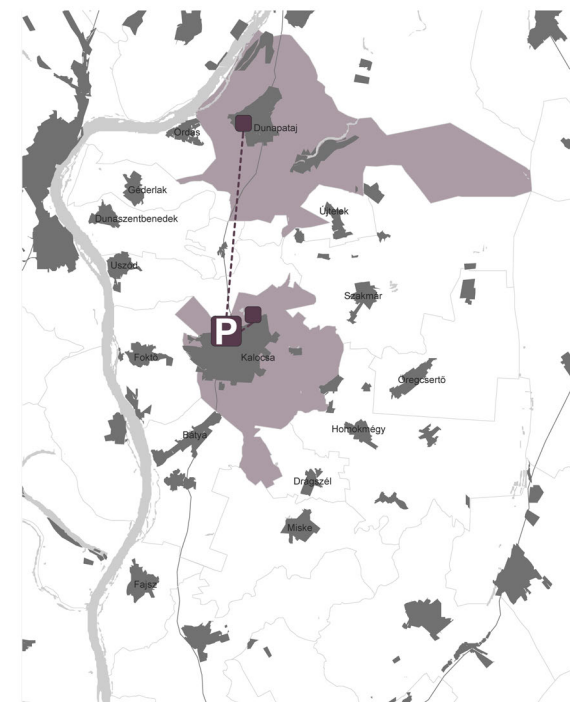
Bakos Jánosné termelési igazgatóval, 2012. augusztus 24-én készült interjú alapján:

Az üzem 1964.-ben szocialista ipar telepítésként került a városba, melynek fő célja szezonális mezőgazdasági munkaerő foglalkoztatásának megoldása volt. Az üzem Kalocsai gyár mellett Dunapataji telephellyel is rendelkezett, jelenleg utóbbi már nem működik. A szocialista vállalat 1992-ben Kft.-vé alakult, majd 1995-ben hitel konstrukció segítségével teljesen magán céggé. A tulajdonosi kört jellemzően a korábbi vezetők alkotják ma is, illeszkedve a cég hosszú távú stratégiájába: mely szerint hazai tulajdonban tartandó a vállalkozás. A rendszerváltás komoly termelési változásokat hozott a vállalat életébe. Termelése az orosz piacról a nyugatira váltott, mely magas minőség irányítási rendszerek alkalmazását követelte meg. Ezek sikerét mutatta, hogy a legmagasabb elvárásokkal rendelkező autógyártóba már 1992-ben (Suzuki) első vonali beszállítónak került be, ez azóta tovább bővült (1994: Opel, 2008: MAN). A változással a termelési profil is átalakult: az addigi túl szerteágazó termelési kínálatot racionalizálták. Alapanyag beszerzéseit globális és hazai szinten egyaránt végzi, itthonról Tiszaújváros és

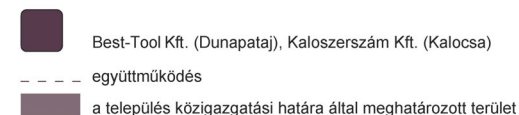


Nyíregyháza meghatározó, igaz utóbbi csak az Oroszországból érkező alapanyagok hazai elosztója. A megrendeléseket a fent említett autógyártók mellett majdnem teljes mértékben a nemzetközi piac határozza meg. A legmeghatározóbb a Suzuki esztergomi gyára, emellett többek között Makóra, Vácra, Móra, Kecskemétre szállít hazai viszonylatban. A térség egyik legnagyobb foglalkoztatója volt 250 fő körüli létszámmal, a válság kirobbanása óta ez 148 főre mérséklődött, jellemzően kalocsaiakból és környékeliekből tevődik össze. Az igazgató asszony elmondása szerint a munkaerővel a tevékenységükhöz képest elégedettek, bár jelentős képzést folytatnak vállalaton belül, külön kiemelte még a nyelvi problémákat, melyet a nemzetközi környezet kíván. A sokféle ágazó jellemzően multinacionális kapcsolatok miatt erősen érezhető az autópályák hiánya, rossz elérésük. Szállításaikat a beszállítókkal és a megrendelőikkel végeztetik, országon belül kizárólag közúton, a nemzetközi viszonylatban megjelenik a légi-vasúti-, és tengeri szállítás is. Jelentős kutatási és kooperációs tevékenységeket folytat országos szinten, lokálisan csak kisebb, időszakos vállalati együttműködések jellemzők fröccsöntő szerszámok gyártására Kalocsán és Dunapatajon. Telephelyükkel elégedettek, jelenleg 70% szabadon fejleszthető területtel rendelkeznek az összterületükből. Fejlesztést esetleges terméktervezésben látnák, ez a szükséges szerszám gyártó üzem költségessége miatt rövid távon nem megvalósítható.

A vállalat jó példája a sikeres közép vállalkozásnak, melyet jól mutat nemzetközi szinten tapasztalható minőségi helytállása is. Szerencsésnek mondható szocialista telepítése ellenére kezelhető mérete és hazai viszonylatba jól illeszkedő termelési profilja. Térségi együttműködéseinek alacsony száma ellenére, tulajdonosi köre és lokális jelenlétének folyamatossága következtében nyugodtan nevezhető helyi kötődésűnek.



Térségi együttműködések vizsgálata (Kaloformasztik Kft.)



Emika Elektromechanikai Zrt.

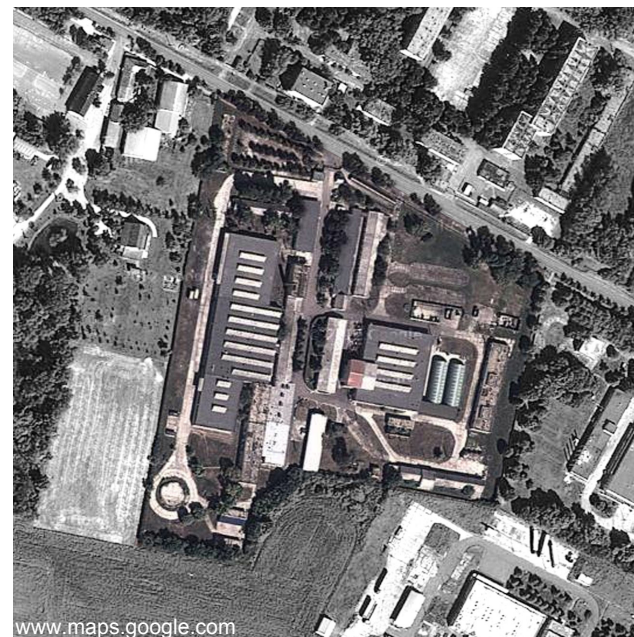
Kalocsa, Miskei út 21.

<http://www.emika.hu/>



Szabó Sándor EPS (EMIKA Production System) vezetővel készült írásos interjú alapján:

Emika Zrt. jogelődje 1964-ben szocialista ipartelepítésként, az ipar decentralizáció elvének érvényesítése kapcsán került Kalocsára. A 60-as évek végétől található jelenlegi telephelyén, a területen korábban egy cementáru üzem működött. 1986-ban a gyáregység önállósodott Elektromechanikai Vállalat Kalocsa (EMIKA) néven. 1991.-ben privatizáción ment keresztül, így lett az EMIKA Rt, 8 természetes hazai befektető alkotta tulajdonosi körrel. A részvénytársasági forma zárt formává alakulásával nyerte el jelenlegi Zrt. működés keretét. A vállalkozás meghatározó tevékenységét a belsőtéri lámpatestek gyártása képi. Szabó Sándor szerint a város és környéke infrastrukturális ellátottság szempontjából megfelelő, de nem optimális. Hiányzik az autópálya. Közelsége, elérhetősége megvan elsősorban az M6, M9 és M8 vonatkozásában, de a meglevő távolság (20-40km) több beruházónál még mindig jelentős távolságot jelent. Egy esetleges mai telephely választásnál, a régió mindenképpen szóba jöhetne, esetleg Kalocsa is. Az Emika Zrt. beszállítói jelentős részben (80%) külföldiek. Beszállított érték alapján a sorrend Ausztria, Olaszország, Németország, Portugália, Franciaország. Késztermék piacuk: Magyarország (Magyar Suzuki), Franciaország, Svájc, Oroszország, Svédország. A fuvarozást jellemzően külső fuvarozókkal végeztetik (95%) és előnyben részesítjük a helyi (város, régió) vállalkozókat. Jelenleg a foglalkoztatottak száma 154fő, ebből Kalocsai lakos 42%, vidéken lakik 58%. Betanított munkások aránya 64%, amely jelentős fluktuációt mutat. Az EPS vezető kiemelte, hogy országos szinten is komoly hiányosságot jelent a szakképzés megoldatlan helyzete, a náluk szükséges szakmákból (szerszámgyártó, géplakatos, megfelelő szakirányú gépész- és villamosmérnök) kifejezetten érezhető a hiány és a gyakorlatlanság. A vállalat a világítástechnika területén folytat K+F tevékenységet elsősorban új világítás technikák

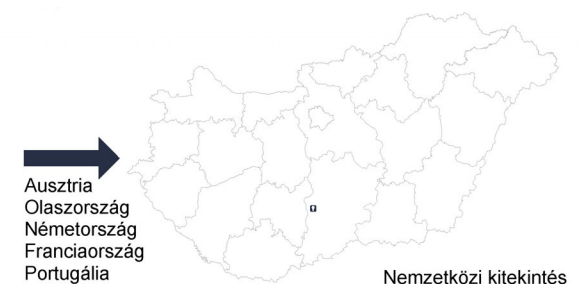
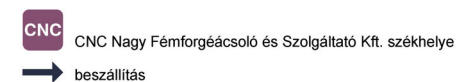


fejlesztésében, emellett komoly lehetőséget látnak az önkormányzati világítást érintő intézkedések megvalósításában. Komolyabb együttműködésük nincs, oktatás területén regionálisan egy kapcsolat említhető.

Az Emika Zrt. a Kaloplasztik Kft-hez nagyon hasonló telepítéssel és múlttal rendelkezik, illetve méretében és a foglalkoztatottságban betöltött szerepe is közel azonos. Azonban a piaca jelentősen eltérő, a beruházás függő termékei miatt sokkal instabilabb. A vállalkozás sikerességét mutatja nemzetközi beágyazottsága és viszonylagosan jól mondható válság tűrése. A termelés adottságai alapján jelentős térségi együttműködési potenciál van a működésben, ennek jelenlegi legnagyobb feltétele a gyártás fellendülése lenne.



Beszállítói hálózat kiterjedése (Emika Elektrotechnikai Zrt.)



Glencore Grain Hungary Kft.

Foktő

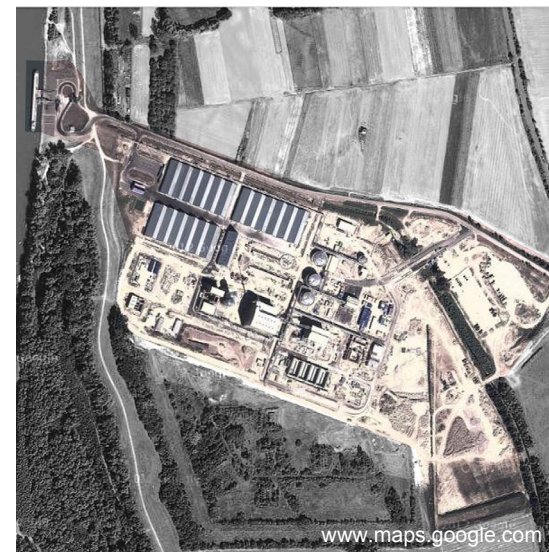
<http://www.glencore.com/>



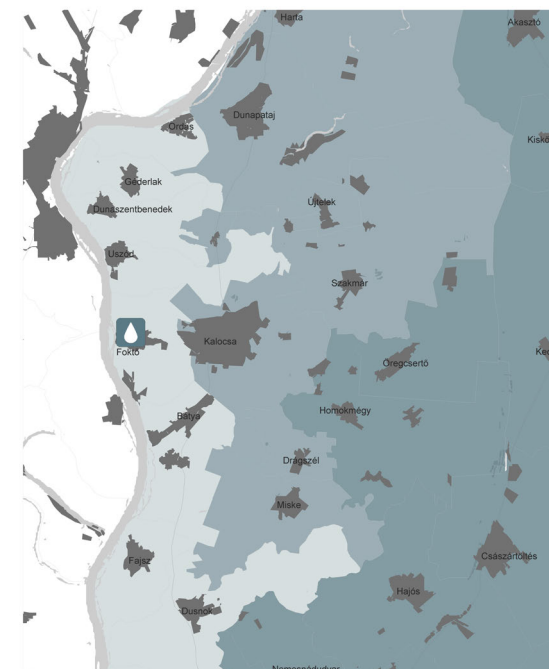
A következő céggel nem készült interjú, azonban mérete, telepítése és annak kapcsolódó fejlesztései indokoltá teszik rövid ismertetését.

A kft a világon piacvezető növényi nyersolaj előállító svájci Glencore International plc magyarországi leányvállalata. A foktőn 2008-ban megkezdett beruházásuk jelenleg már tesztüzemben működik. A feldolgozó gyár Magyarország legnagyobb növény olaj sajtoló üzemé lesz, a hazai olajos magvak (napraforgó, repce, szójabab) teljes mennyiségét fel tudja majd dolgozni. Előállított termékek tekintetében a nyers növényolaj az elsődleges, az állattenyésztésben felhasználható takarmány mellett. A 10 ha-on megvalósuló gyáregység 110-120 főnek biztosít majd munkalehetőséget. A gyár megépítése mellett jelentős mértékű vasúti és hajózási infrastruktúra fejlesztést hajtott végre a beruházó. Kiepítették a 153-as Kalocsa-Kiskőrös vonalhoz tartozó vasúti kapcsolatot, egyúttal megtörtént a teljes szakasz felújítása a nagyobb tengelyterhelés biztosíthatósága végett. Az egykori barákai katonai pontonhíd telepől pedig dunai kikötőt létesítettek. Az így kialakult kikötő nem csak a gyár által előállított termékek, hanem az egyéb mezőgazdasági szállítmányozást is szolgálják majd, ezt segíti a 90 ezer t gabona tárolására szolgáló logisztikai központ.

A vállalat az első jelentősebb multinacionális betelepülés a környékre. Mezőgazdasági feldolgozó jellege miatt nem nagy foglalkoztató, azonban így is jelentős szereplője lesz a térségnek, várhatóan versenyképes fizetésekkel. Maga a feldolgozás jellege nem kötődik térség agrárkultúrájához, ettől függetlenül jelentős előnyöket teremt megjelenése. A teljes magyarországi mezőgazdaságra kiterjedő felvásárlói terület központi helyzetbe hozhatja a térséget, illetve erősíthetik a hasonló célú fejlesztéseket. Fontos azonban megjegyezni hogy az idetelepült mezőgazdasági tevékenységek elsősorban vasúti és folyami szállításra optimalizáltak,



még az ipari és logisztikai szereplők nagy része közül, így ebben a tekintetben nem növeli jelentősen a térség versenyképességét. Ugyanakkor a vasút fejlesztése és használata is pozitív hozadék, főként hogy az érintett szakaszon 2007 március óta a személyszállítás szünetel. A betelepülés további haszna lehet csatlakozó feldolgozó iparok vonzása, illetve a tőkevonzás. Veszélyek között említhető a közvetlen térség agrárkultúrájára kifejtett terményváltást ösztönző hatás.



Beszállítói hálózat kiterjedése (Glencore Grain Hungary Kft.)



Országos kitekintés

CNC Nagy Fémforgácsoló és Szolgáltató Kft.

Kalocsa, Móra Ferenc u. 83.

<http://www.cncdmut.hu/>



Nagy Imre ügyvezetővel, 2012. augusztus 25-én készült interjú alapján:

Nagy Imre ügyvezető 1991-ben indította be egyéni vállalkozását Kalocsán, családi házuk szuterénjében. A cég folyamatos fejlődését követően 2006-tól kft-ként üzemel tovább. Ma már közel 30 géppel és 25 fő állandó munkaerővel végzi a termelést. Fő profilja a CNC vezérlésű esztergálás, alkatrészgyártás és finom-, robot technikát igénylő fémmegmunkálás. Székhelye Kalocsán található, emellett telephellyel rendelkezik Homokmégyen és Drágszállán. A homokmégyi telep közel 9ha kiterjedésű, itt található legjelentősebb üzemcsarnoka és a kft raktárai. Drágszállán 3ha-on a mezőgazdasági tevékenység a meghatározó. Telephely választásnál kiindulási pontnak tekintették, hogy szeretnének a térségben maradni. Végül gazdasági szempontok alapján (kisebb mértékű iparűzési adó, építményadó elkerülése) és a földrajzi közelsége miatt esett a Kalocsával szomszédos Homokmégyre a választás. A tapasztalatok alapján hátrányt csak pályázati részvételben szenvedtek a vidéki telephely miatt. A vállalkozás gépparkját pályázati úton nyert támogatásokkal folyamatosan bővíti. Az ügyvezető elmondása szerint a régióban nem tapasztalnak üzleti konkurenciát, elsősorban korszerű gépek és magas minőségű munkájuk következtében kialakult versenyelőnyük következtében. Anyagbeszerzésük kizárólag Budapestre és Vádra korlátozódik, nagyrészt multinacionális anyagbeszélítők termékeire. A fuvarozást térségben jelen lévő vállalkozásokkal végeztetik. Termelésük piacának hálózata az egész országra (Budapest, Vác, Székesfehérvár, Kecskemét, Kaposvár, Szekszárd, Pécs, Baja, Szeged, Hajdúböszörmény) kiterjed, emellett a nemzetközi piacon is jelen vannak. A térségben szoros együttműködésben állnak kisvállalkozásokkal és egyéni vállalkozókkal, jellemzően a alacsonyabb minőséget igénylő munkákat adják ki. A CNC Nagy Fémforgácsoló és Szolgáltató Kft jó példája a térségbe integráltan működő sikeres kisvállalkozásnak. Térségi

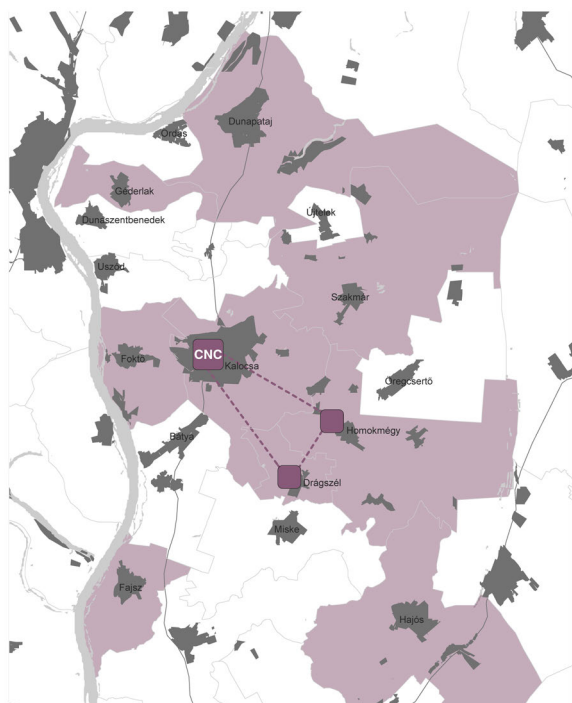


Homokmégy

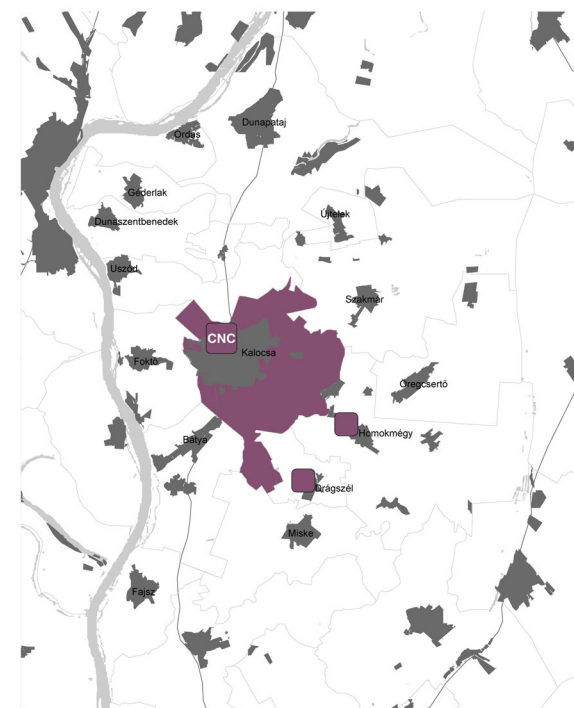
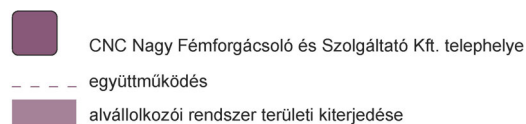


Nagy Imre ügyvezető

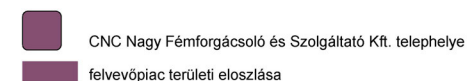
viselkedése, mind a telephelyek elhelyezkedésében és az alkalmazott munkaerő eloszlásában, mind a piaci és termelési tevékenységeiben tetten érhető és sikeresnek mondható. Fontos megemlíteni a vállalat méretéhez képest jelentősnek mondható innovációs tevékenységet is, mely a géppark folyamatos fejlesztését jelenti. Ez maga után vonja a munkaerő folyamatos vállalaton belüli képzését is. A cég hosszú távú sikerességét pozitív irányba határozhatja meg, hogy termelési profilja jól illeszkedik a megyei szinten is jelentősen jelen lévő, gép- és szerszámgyártási iparágba. A komolyabb termelési növekedését egyedül a beruházási források elérésében jelentkező nehézségek, a tőke hiánya akadályozza.



Térségi együttműködések vizsgálata
(CNC Nagy Fémforgácsoló és Szolgáltató Kft.)



Felvevőpiac kiterjedése
(CNC Nagy Fémforgácsoló és Szolgáltató Kft.)



Országos kitekintés

Generál Építő Kft.

<http://www.generalkft.hu/>

Kalocsa, Vasút u. 20.

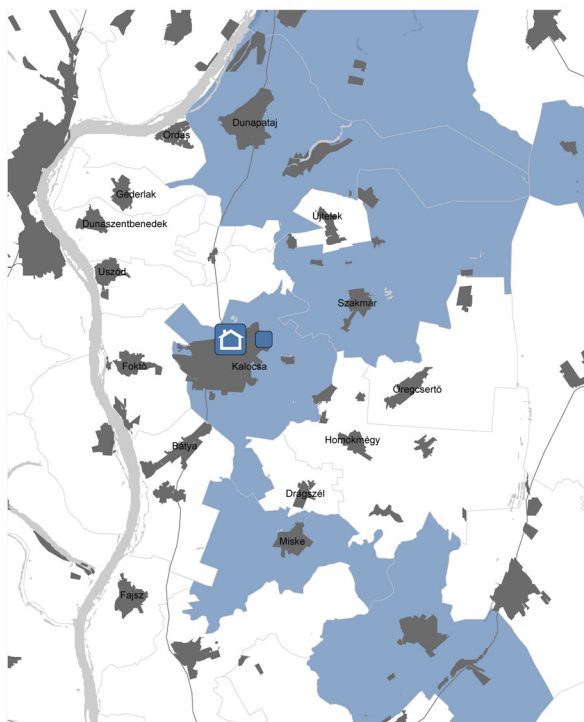


Halász László ügyvezetővel, 2012. augusztus 25-én készült interjú alapján:

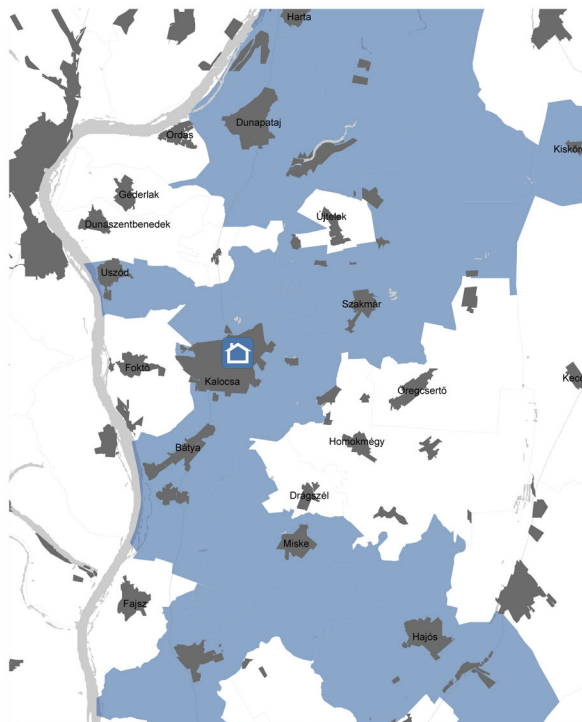
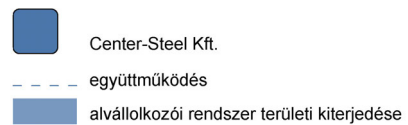
A vállalat jogelődje a 60-as években vegyes szövetkezetként működött, majd 1983-ban kisszövetkezetté alakult, 1991-ben pedig kft.-vé. A tulajdonosi kör szűkítésével és profiltisztítás eredményeként alakult ki a mai vállalati struktúra, ami 100%-ban magyar tulajdonú. Fő profiljuk a generál-kivitelezés, árbevételük 600-800 millió forint között mozog. Az állandó munkavállalók száma 38 fő, de a jól működő térségi alvállalkozói hálónak köszönhetően egyidejűleg 100-120 fő foglalkoztatására képes a vállalat. A kft. folyamatos együttműködést folytat, az azonos telephelyen lévő Center-Steel acélszerkezet gyártó és szerelő kft.-vel, ami további 15 főt foglalkoztat. Munkákat szinte kizárólagosan Kalocsa 100km-es körzetén belül vállalnak, a különböző építőanyag beszállítók 95%-a is a régióból kerül ki. Korábbi években a megrendelői körük Kalocsára volt jellemző, jelenleg ez megváltozott, csak a városon kívül dolgoznak (Dunapataj, Miske, Uszód, Ordas, Harta, Újtelek, Kunszentmiklós, Kiskőrös). Az ügyvezető kiemelte a szakmunkás képzés alacsony színvonalának problémáját, mely következtében folyamatosan betanítási időre kényszerülnek a pályakezdők esetében. Korábban gyakorlat biztosítási együttműködést vállaltak kalocsai középfokú oktatási intézménnyel, mára ez az alacsony képzettségű diákok miatt megszűnt. Munkaerejük nagy része környékbeli, városi szinten versenyképes fizetést tudnak biztosítani.

Az építőipari szegmens erősen érintett a legtöbb beruházásban, így a visszaesések erősen éreztetik hatásukat. Az országos tendenciák és a környék mérsékeltebb dinamikájú fejlődése véget a egy sikeres cégről beszélhetünk. Ebben nagy szerepe van a nagy helyismeretnek és munkatapasztatnak. Emellett fontos tényező a lokális építőipar kiegyenlítettsége is, mely így nem termel igazi versenyhelyzeteket.

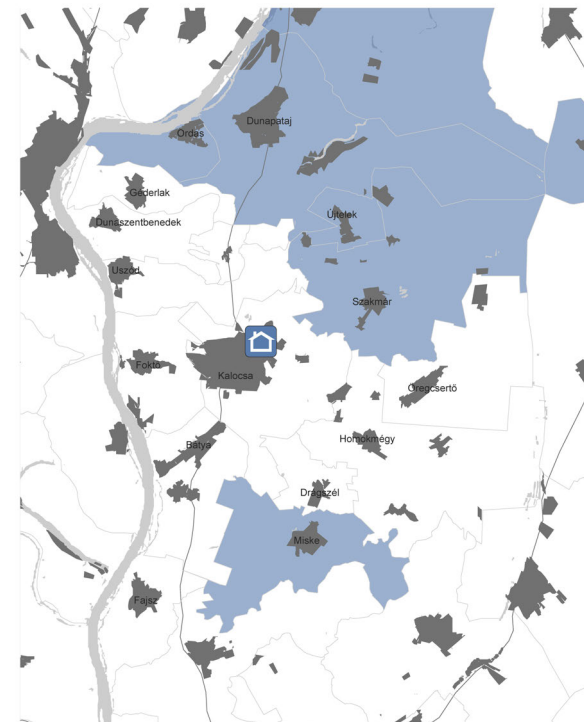
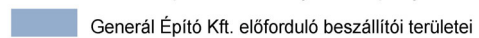




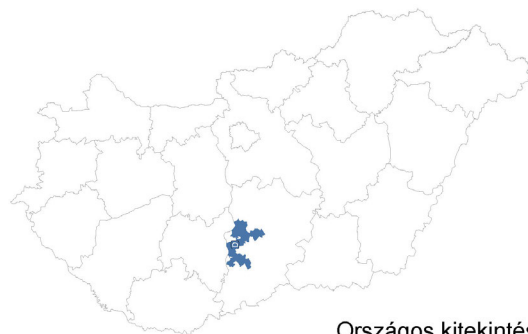
Térségi együttműködések vizsgálata (Generál Építő Kft.)



Beszállítói hálózat kiterjedése (Generál Építő Kft.)



Felnevőpiac területi kiterjedése (Generál Építő Kft.)



Országos kitekintés



Országos kitekintés

Kalocsai Fűszerpaprika Zrt.

<http://www.paprikart.hu/>

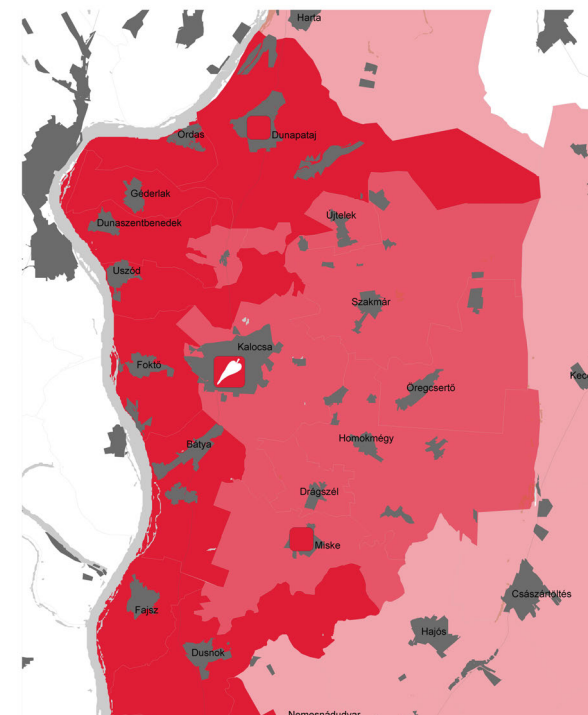
Kalocsa, Alkotmány u. 49.



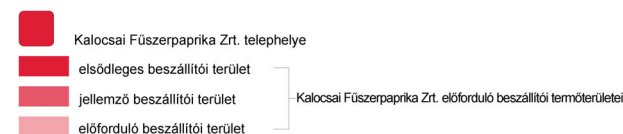
Németh József vezérigazgatóval, 2012. augusztus 25-én készült interjú alapján:

A paprika, mint fűszer a 18. századtól vált országszerte ismerté, napjainkban magyar jellegzetesség, hungarikum. Az Európai Bizottság a "Kalocsai fűszerpaprika -őrlemény" elnevezést felvette az oltalom alatt álló eredet-megjelölések és földrajzi jelzések kategóriába. A tájkörzetben a paprika feldolgozás területén a legnagyobb múltra visszatekintő vállalat a Kalocsai Fűszerpaprika Zrt. A jogelőd 1930-ban alakult, 1990.-től részvénytársaságként, majd 1997-es privatizáció óta 100%-ban magyar tulajdonba működik. Mára a fűszerpaprika őrlemény mellett a termelés súlypontja áthelyeződött a konzervgyártás és élelmiszer feldolgozás irányába. Ezt főként a fűszerpaprika iránti kereslet visszaesése és a konkurencia megjelenése okozta. A kalocsai gyárban a rendszerváltás óta tizedére csökkent az előállított fűszerpaprika. A vállalat központi telephelye Kalocsán, a város szívében található, ezen felül rendelkezik még teleppel Dunapatajon és Miskén is. A paprikagyár a térség egyik jelentős foglalkoztatója, összesen 160 fővel. Beszállítóik jelentős részét a háztáji gazdálkodások adják, melyeken keresztül jóval nagyobb társadalmi réteget érint a foglalkoztatás. A gyár tevékenységében megjelent az import nyerspaprika feldolgozása is. A gyár így a hazai termelés közel 40%-át, a világ fűszerpaprika termelésének 2-3%-át, valamint a világ exportjának 4-5%-át adja. A vállalat a saját termékgyártás területén folytat kutatásokat, folyamatos együttműködésben a szintén kalocsai Fűszerpaprika Kutató -Fejlesztő Nonprofit Közhasznú Kft.-vel. A fűszerpaprika gyártás problémái között a kis árrést és piaci nehézségeket, a termelés nagy humánigényességét és a magas energia szükségletét illetve az alacsony állami támogatásokat említette a vezérigazgató.

A fűszerpaprika gyártás és termelés tradicionális jelentőségű, kulturális és városmarketing szempontjából is kiemelkedő Kalocsa vonatkozásában. Ezek ellenére egy erősen problémákkal

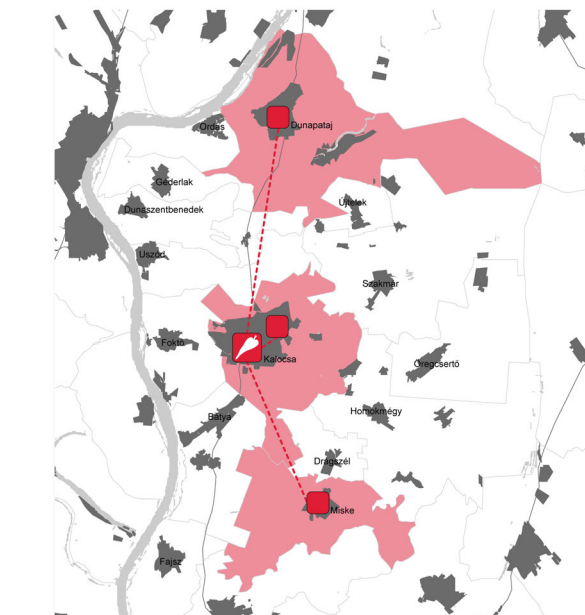


Beszállítói hálózat területi kiterjedése
(Kalocsai Fűszerpaprika Zrt.)

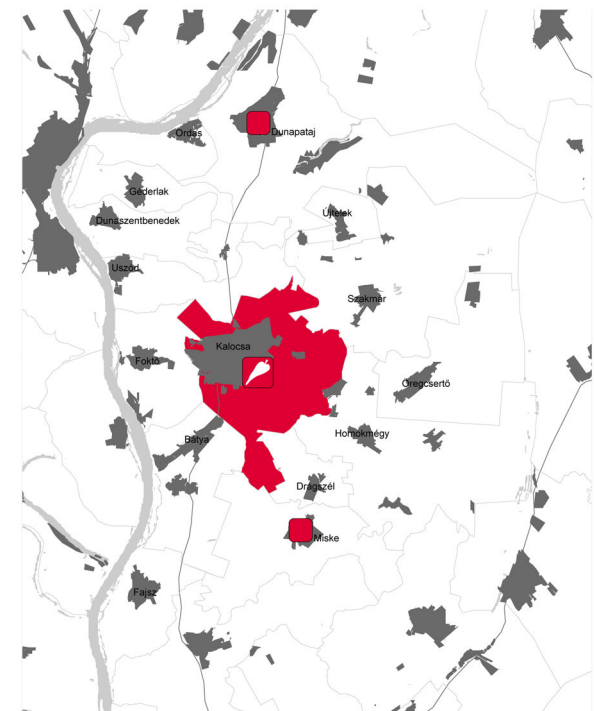
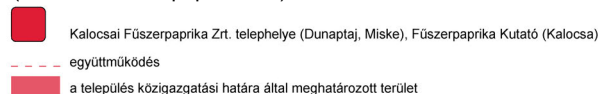


Nemzetközi kitekintés

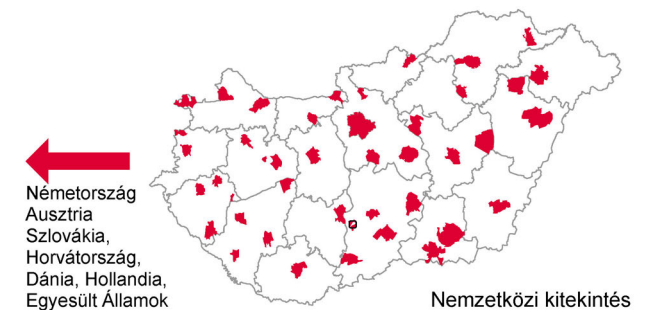
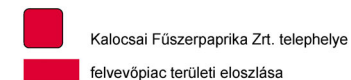
küzdő ágazatról beszélhetünk, melynek viszonylagos stabil megléte a város és a cégvezetés elkötelezettségének köszönhető. A közepes vállalkozás közvetve rengeteg kis gazdaság megélhetését biztosítja, mely szintén stratégiai pozícióba helyezi a gyárat. Problémát jelent a gyár méretének és kapacitásának eltúlzottsága a jelenlegi igényekhez képest, melyet történelmi hagyatékunknak kell tekinteni. A termék skála bővítés remélhetőleg javít a vállalat helyzetén, valószínűsíthetően még rengeteg potenciál rejlik további termékek és innovációk fejlesztésében. Egy ilyen szegmens lehet a gyógyszeripari vagy a kozmetikai terület. Hosszú távon megoldandó problémának tűnik a gyár mérete, ennek tekintetében fontos lenne gazdaságosan üzemeltethető alternatívák megvizsgálása, hiszen a legfontosabb a kalocsai paprika agrárkultúra versenyképességének biztosítása.



Térségi együttműködések vizsgálata
(Kalocsai Fűszerpaprika Zrt.)



Felvevőpiac területi kiterjedése (Kalocsai Fűszerpaprika Zrt.)



Németország
Ausztria
Szlovákia,
Horvátország,
Dánia, Hollandia,
Egyesült Államok

Nemzetközi kitekintés

Bio-Drog-Berta Kft.

<http://www.bioberta.hu/>
Kalocsa, Vörösmarty u. 113.

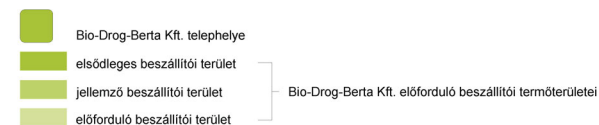


dr. Berta Zoltán ügyvezetővel, 2012. augusztus 23-án készült interjú alapján:

A kft a Berta Bt. családi vállalkozásként indult 1990-ben Fajszon. A cég vállalása úttörő és hagyomány nélküli volt Magyarországon. Mára több mint 50 hektár öntözhető területtel, világszínvonalú gép- és eszközparkkal rendelkeznek. Termékeik között szerepelnek a nektárok, szárítmányok, krémek, lekvárok, csokoládék, sport- és energiaitalok. A termelés és a szemlélet újszerűsége miatt 12 évnek kellett eltelnie, hogy a nemzetközi piacot (14EU tagállam, Svájc, Egyesült Államok) már meghódított vállalat, 2002-ben a hazai piacon is megjelenhessen. Mára már a hazai piac meghatározó tagjai, a külföldi konkurenciával szemben is megállják a helyüket, elsősorban a tudatos vásárlói rétegnek köszönhetően. A jelentős nemzetközi piacjelenlét következtében minden jelentős minősítési rendszernek megfelelnek, így az európainak, az amerikaiak és a svájcinak is. A Bio-Drog-Berta Kft. állandó foglalkoztatottjainak száma 12fő, de közvetve, a termelői láncokon keresztül közel 50 család foglalkoztatásában érintettek. A feldolgozott alapanyag meghatározó hányadát maguk termesztik, további beszállítóik kizárólag a térségből, nagyrészt Fajszról kerülnek ki. Berta Zoltán külön kiemelte a munkaerő hozzáértésének és munkamoráljának hiányosságait. A beszállítók feldolgozásban való alkalmazásával a termelői morál javítására törekednek. A technológia által megkövetelt magas minőség biztosítása érdekében a földműveléstől a szállítmányozásig minden cégen belül próbálnak végezni. A vállalkozás jelentős innovációt folytat a termékfejlesztésben, melynek következtében rendkívül széles termékpalletta alakult ki mára. A saját erő mellett több oktatási intézménnyel (Szent István Egyetem, Corvinus Egyetem, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem) folytatnak hosszú távú együttműködést, elsősorban kutatási



Beszállítói hálózat területi kiterjedése (Bio-Drog-Berta Kft.)



Országos kitekintés

területeken. Lokális szinten sem gazdasági-, sem egyéb szereplővel nincs kooperációs kapcsolatuk, ilyen irányú próbálkozásaik kudarcba fulladtak.

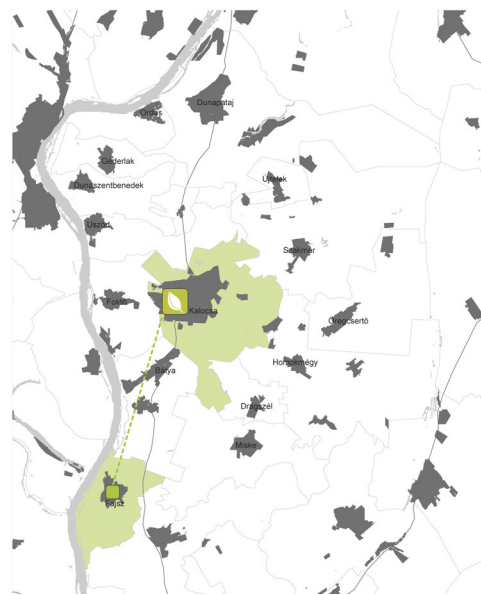
A kisvállalkozás az előzőhöz hasonlóan szintén példa értékű, speciális termékei és hosszú időre visszanyúló jelenléte miatt, országos szinten is. Kiemelendő a folyamatos termék innováció, melynek aktivitása alapján már fejlesztő bázisnak is tekinthető. A minőségi agrártermései szemlélet és a magas humánigényű művelés rendkívül előnyös a térségi foglalkoztatást és humán tőkét érintő problémák javulása szempontjából. Problémaként a szűk hazai piacot és a bizonytalan keresletet említhetjük. Fontos megemlíteni hogy akár helyi szinten is jelentős kihasználatlan potenciálok lehetnek a bio élelmiszerek nyújtotta gasztronómia turizmussal való összekapcsolásával.



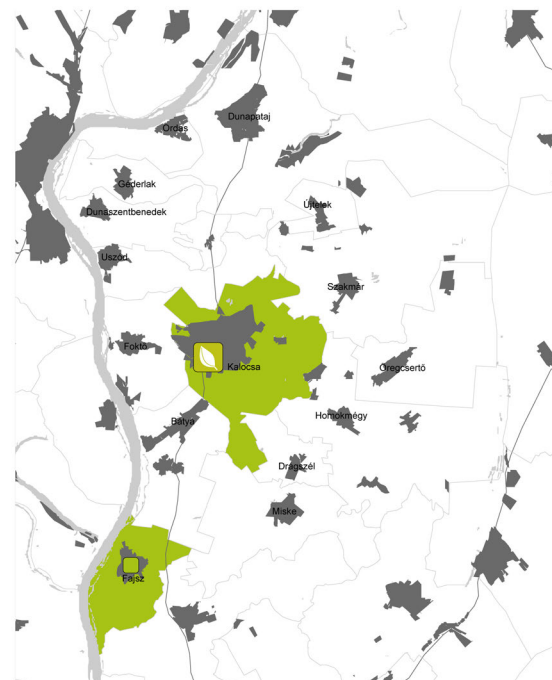
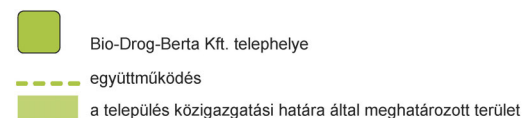
Berta család



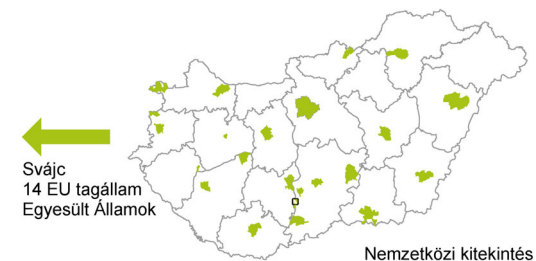
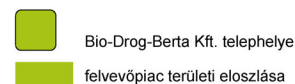
Fajs, telephely



Térségi együttműködések vizsgálata (Bio-Drog-Berta Kft.)



Felvévőpiac területi eloszlás (Bio-Drog-Berta Kft.)



Harangozóné Tordi Mária - Zöldség-gyümölcs feldolgozó üzem

<http://www.savanyito.hu/>

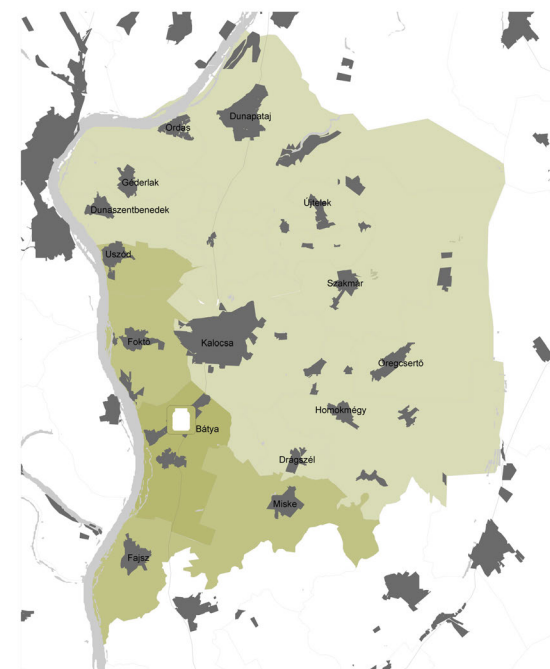
Bátya, Mikes K. u. 17.



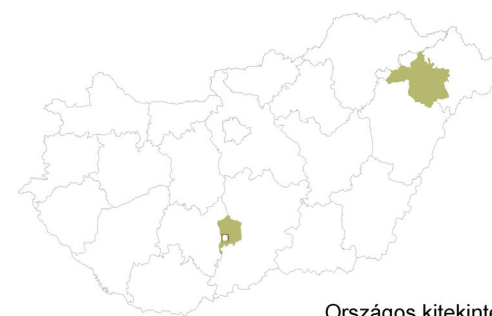
Harangozóné Tordi Mária tartósítóipari mérnökkel készült interjú alapján:

A vállalkozást 1996-ban kezdte el Harangozóné Tordi Mária és férje Harangozó Gábor, mely mára gyermekeik részvételével sikeres családi vállalkozássá nőtte ki magát. Üzemük a családi telken található, fő profiljuk a savanyítás, lekvár és befőtt készítés. Felismerték a minőségi termékekre való keresletet, így a piacon lévő savanyított termékekétől különböző, jobb minőségű árúk határozzák meg a vállalkozás profilját. A feldolgozott zöldség-gyümölcs nagy része saját termény, ez sokszor korlátozza az előállított mennyiséget, például azon termékek esetében amik a környékre nem jellemző gyümölcstermesztés terményeire épülnek. Saját termelésben nem megtalálható alapanyagokat a térségből vásárolják fel, de elő fordul az ország további részéről, szállítási együttműködésekben keresztül történő beszerzés is. Ennek szervezését, figyelését folyamatos internetes kínálat figyeléssel végzik. Az uborka beszállítás például rendszeresen Szabolcs-Szatmár Bereg megyéből történik. Az üzem kis mérete termelési rugalmasságot tesz lehetővé, így folyamatosan tudják követni a változó igényeket, sokszor speciális egyedi igényekkel keresik meg a vállalkozást. Állandó foglalkoztatottak száma 4 fő, mely szezonban 10 főre bővül. Bátyán a forgalmazóként tevékenykedő Chili- Trade Kft.-vel folytatnak együttműködést. Termékeiket főként helyben értékesítik, országosan még Budapesten és Tökölön van piacuk, külföldi viszonylatban Prágába, Svájcba és Németországba szállítanak.

A vállalkozás több szempontból is kiemelkedő, melyeket mikro mérete csak tovább erősít. Sikeresnek mondható az országosan is szorgalmazott családi vállalkozási modellben. Megfelelően használja ki a térség mezőgazdasági adottságait, feldolgozó tevékenységével pedig ágazati hiányt pótol. Szintén jó minőségűnek mondható a termék innovációk és a marketing

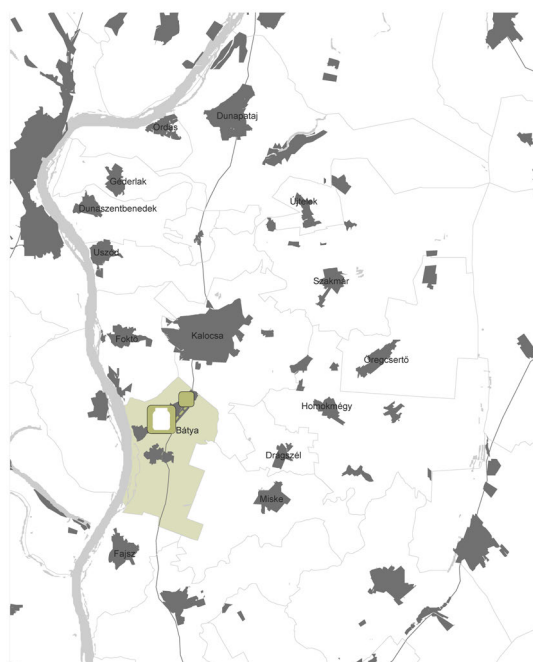


Beszállítói hálózat területi kiterjedése



Országos kitekintés

tevékenységek területén végzett aktivitása. A fenti pozitív vállalkozási viselkedéseket csak az ezektől elmaradott, térségi együttműködések jelentette környezet hiánya nehezíti.



Térségi együttműködések vizsgálata



Felvevőpiac területi kiterjedése



Svájc
Németország

Nemzetközi kitekintés

2.5. Térség gazdaságának lokális elemzése (Térgazdaságtan lokális vizsgálata)

A fent megvizsgált vállalkozások jó alapot jelentenek a térségi gazdaságszerkezet és annak törvényszerűségeinek megvizsgálására. A gazdasági tevékenységek térbeli elhelyezkedésével, társadalmi-gazdasági térszerkezettel és a gazdaság térbeli szerveződésének sajátosságaival a regionális gazdaságtan, vagy más nevén térgazdaságtan foglalkozik.

A gazdaság egyes meghatározó tényezői: mint a gazdasági kapcsolatok és tranzakciók, kereskedelmi kapcsolatrendszer, tőkemozgás jövedelemforgalom, az információ áramlás nem ismer határokat, illetve nehezen gyűjthetők adatok e tényezők térbeliségéről. Ezt jól mutatja hogy a vizsgált cégeket is tartalmazó, korábban lehatárolt kistérségi mikro körzet határai gazdasági szempontból sokszor nem érvényesülnek. Illetve szereplőnként eltérő törvényszerűségek érvényesülnek a térben más-más határokat jelölve ki. (*Lengyel I., 2010, p 134*) Így térgazdaság vizsgálatakor sokszor a gazdasági kiterjedésnél fontosabb a munkaerő piaci vonzás. Munkaerő-vonzáskörzetén olyan területi egységet értünk, amelyen belül lakhelyváltoztatás nélkül megoldható egy esetleges munkahelyváltás. Az ilyen régiókat jellemzi az is hogy vállalkozói napi térpályákon belül tudnak találkozni, így biztosított a gyakori olcsó személyes találkozók lehetősége, mely a kooperációk alapja lehet. (*Lengyel I., 2010, p 134*) A Kalocsa környéki mikro térség minden fenti elméleti meghatározásnak megfelel, így megvizsgálható a térgazdaság elvei szerint.

2.5.1. Térbeli elhelyezkedés

A vállalkozások térbeli elhelyezkedés alapján megállapítható hogy mennyire térségi szerkezetű a gazdaság, vagy koncentráltan egy központban, esetünkben Kalocsán összpontosul-e. Három

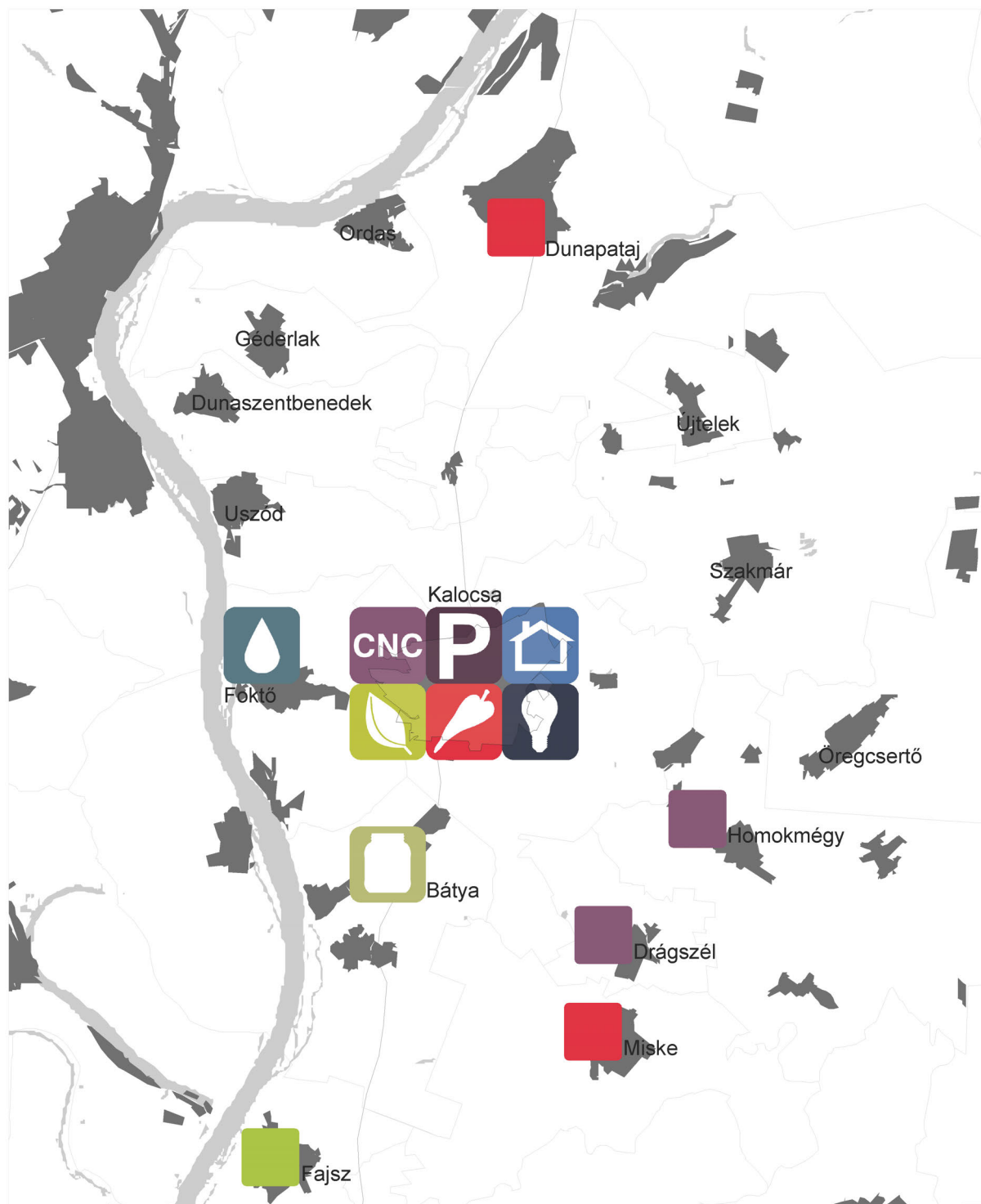
előfordulást lehet megkülönböztetni a területen: kalocsai, térségi és több telephellyel rendelkező vállalkozások.

Jellemzően a történelmileg a szocialista fejlesztésekkel települt vállalkozók, üzemek koncentráltan Kalocsán találhatóak. Ilyen a Generál Építő Kft., az Emika Elektromechanikai Zrt. és a Kaloplasztik Kft. Utóbbinál megjegyzendő hogy a rendszerváltás előtt még Dunapatajon is rendelkezett üzemmel, mely által már akkor egyfajta térségi telepítés is megvalósult. Ezek a telephelyek Kalocsa valamely városszéli ipartelepén találhatóak. Ettől eltérő módon a várostestbe „ékelődve” a belváros szomszédságában található a Kalocsai Fűszerpaprika gyára, mely szintén rendelkezik kisebb telephelyekkel a térségben: Miskén és Dunapatajon, ezek azonban csak kis jelentőséggel bírnak a paprikagyárhoz mérten.

Más a helyzet a rendszerváltás után, vagy annak környékén indult kis vállalkozásokkal. Ezek jellemzően térségi kistelepülést választanak tevékenységükhöz, míg Kalocsán csak székhelyüket tartják fent, esetleg minimális termelési tevékenységgel kiegészítve. Erre legjobb példa a CNC Nagy Fémforgácsoló és Szolgáltató Kft. mely Kalocsai székhelyén kis léptékben termelést is végez, ugyanakkor ipari mennyiségű tevékenységét főként Homokmégyen végzi, illetve Drágszállásán is jelen van. Hasonló viselkedésű a Bio-Drog-Berta Kft., mely kalocsai székhelye mellett Fajszon tevékenykedik. Ebben az esetben a fajszi kötődés mellett meghatározó a mezőgazdasági tevékenység is a telephely kialakulásában. A következő kategória a teljesen Kalocsát nélkülöző gazdasági tevékenység. Itt jellemző a kis- és egyéni vállalkozások és a legtöbb esetben meghatározó a mezőgazdasági szektor. Jó példa rá a bátyai Harangozóné Tordi Mária savanyító vállalkozása. Ugyanakkor iparban is találunk hasonló kis és középvállalkozásokat teljesen vidéki működéssel. Ilyenek a külön nem vizsgált, de sikeresen tevékenykedő fajszi gépgyártó Pata József Gépipari Kft., vagy a dunapataji szerszámgyártó Best-Tool Kft. Ezekben az esetekben legtöbbször helyi kisvállalkozásokból fejlődtek az üzemek, melyek vezetésében

még ma is érvényesül a lokálpatrióta szemlélet. Beköltözési kényszer Kalocsára általában a kis távolságok és a jó kapcsolatok miatt nem jelentkezik.

Külön érdemes szólni itt a multinacionális csoporthoz tartozó Glencore Grain Hungary Kft. foktői gyáráról. A beruházás egy nemzetközileg is jelentős méretű növény olaj feldolgozó üzemet hozott létre, a Kalocsa melletti Foktőn. A végzett tevékenység szállítása folyami és vasúti módokra optimalizált, így kijelenthető hogy ilyen irányú pozitív adottságainak (dunai fekvés) köszönhetően élvezett előnyt a helyszínválasztásnál a település. A fejlesztés léptékét mutatja hogy külön iparvágányi bekötést és kikötőt, illetve ezekhez kapcsolódóan egy mezőgazdasági logisztikai központot is kialakított a vállalat.



Vizsgált székhelyek, telephelyek



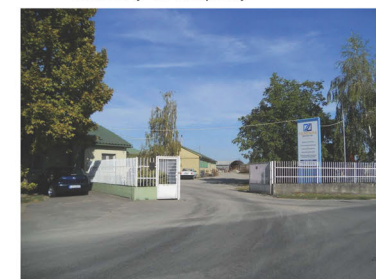
P Kaloplasztik Kft.,
székhely és telephely



💡 Emika Elektrotechnikai Zrt.,
székhely és telephely



🔥 Kalocsai Fűszerpaprika Zrt.,
székhely és telephely



🏠 Generál Építő Kft.,
székhely és telephely



💧 Glencore Kft.,
székhely és telephely



🥬 Harangozóné Tordi Mária zöldség-gyümölcs
feldolgozó üzem, székhely és telephely



CNC CNC Nagy Fémforgécsoló és
Szolgáltató Kft., telephely

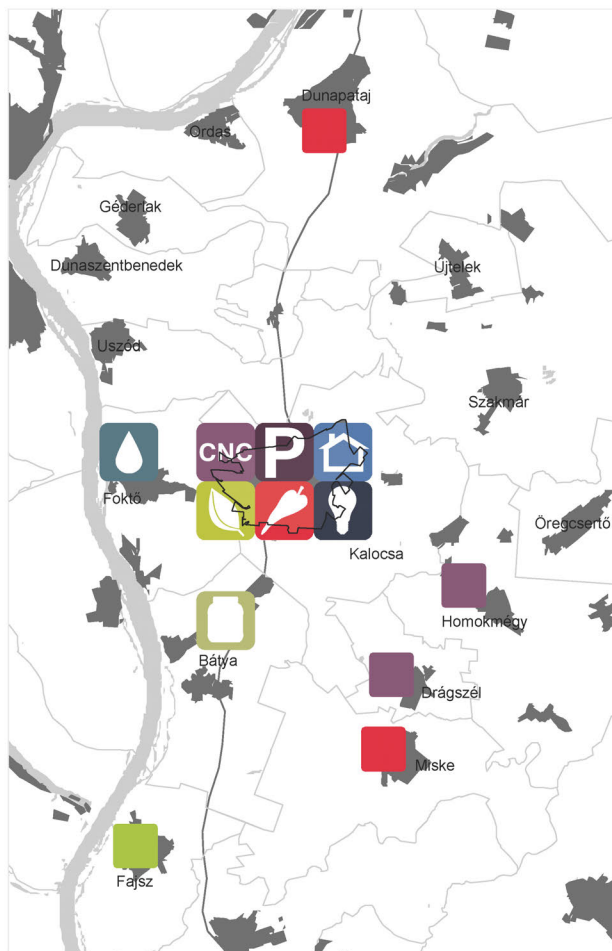


🌿 Bio-Drog-Berta Kft.,
telephely

CNC CNC Nagy Fémforgécsoló Kft., székhely

🌿 Bio-Drog-Berta Kft., székhely

🔥 Kalocsai Fűszerpaprika Zrt., telephely



Vizsgált székhelyek, telephelyek

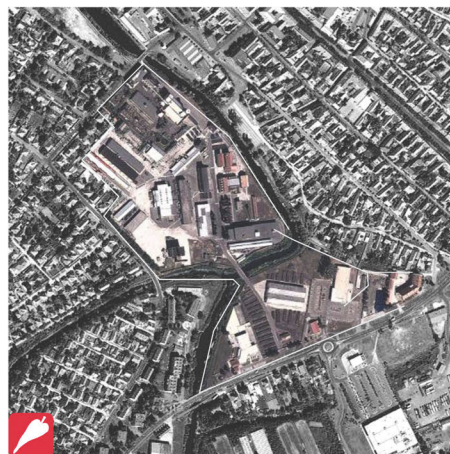
 Bio-Drog-Berta Kft.
telephely



 Dunapataj
Kalocsai Fűszerpaprika Zrt., telephely



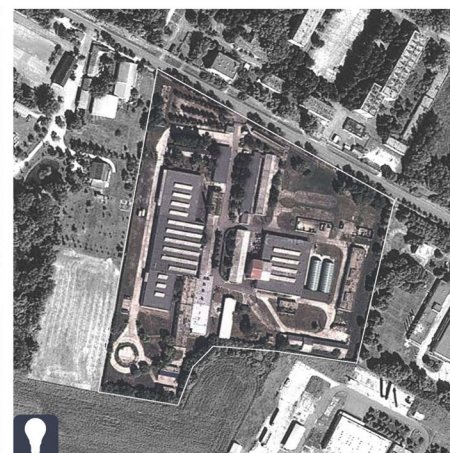
 Kaloplasztik Kft., székhely és telephely



 Kalocsai Fűszerpaprika Zrt., székhely és telephely



 Homokmégy
CNC Nagy Fémforgácsoló Kft., telephely



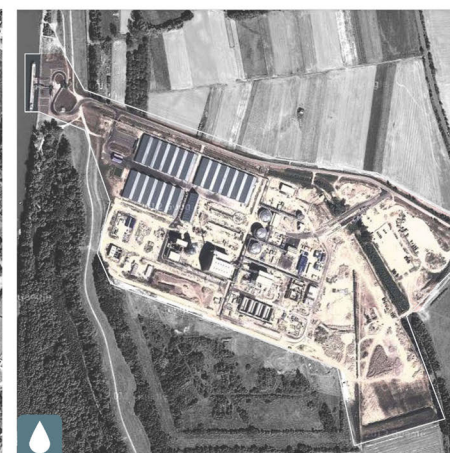
 Emika Elektrotechnikai Zrt., székhely és telephely



 Generál Építő Kft., székhely és telephely



 CNC
CNC Nagy Fémforgácsoló és Szolgáltató Kft.,
székhely



 Glencore Kft., székhely és telephely



 Bio-Drog-Berta Kft., székhely



 Harangozóné Tördi Mária zöldség-gyümölcs
feldolgozó üzem, székhely és telephely

2.5.2. *Térbeli integráltság*

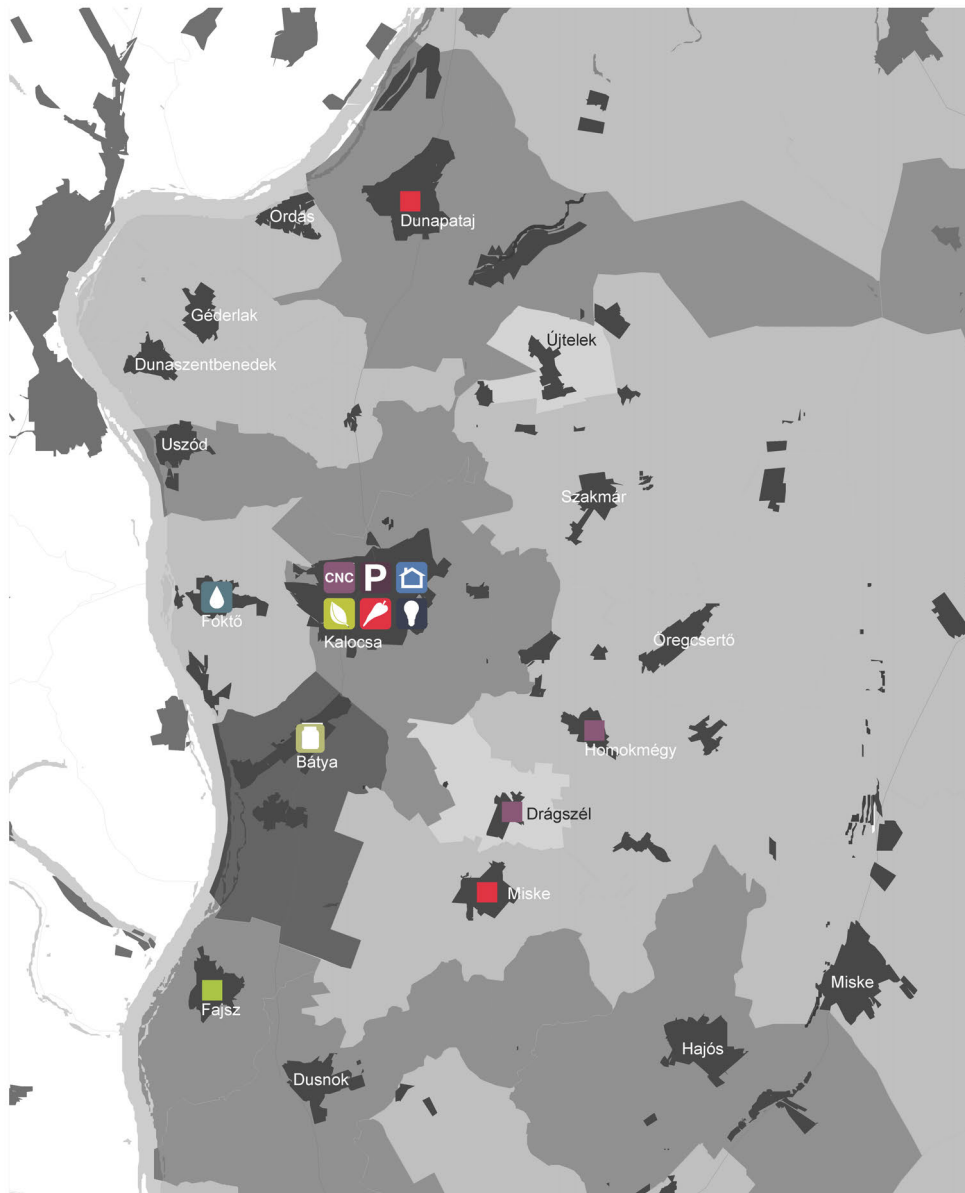
Az adott szereplők gazdaságának térbeli integráltságát az alábbiak alapján mérjük fel: beszállítói hálóztuk, felvevő piacuk, térbeli elhelyezkedése és vállalati együttműködések hálózata.

A vállalatok anyag beszerzési és egyéb beszállítói területei esetében meghatározó hogy mezőgazdasági jellegű-e a tevékenysége, illetve ipari tevékenység esetén annak nemzetközi beágyazottsága. Mezőgazdasági kategóriában a Kalocsai Fűszerpaprika Zrt. és az új Glencore Grain Hungary Kft. az Alföld jelentős részére kiterjedő felvásárlói területtel rendelkezik. Előbbi a Kalocsa környéki tradicionálisan paprikatermelő vidéken a legaktívabb, az Alföld déli részének további területein inkább csak szórványosan rendelkezik beszállítókkal. A paprikagyár emellett nemzetközi piacon is érdekelt, spanyol és chilei paprika feldolgozását is végzik. Az újonnan létesített növényi olajgyár még nem rendelkezik kialakult beszállítói körrel, azonban várhatóan az eddig külföldön feldolgozó nagytermelők a jövőben Foktön végzik majd ezen tevékenységüket. Az olajos magvak termesztése általánosan jellemző az Alföld nagyterületű műveléseire, ugyanakkor számolni kell a gyár jelentette versenyelőnyök miatt a feldolgozandó növények termesztésének növekedésére is. A kisebb agrár szereplők már meghatározottan a térségben tevékenykednek. A bátyai savanyító kisebb szabolcsi felvásárlást leszámítva teljesen saját termesztésben dolgozik, míg a Drog Bio-Berta Kft. a saját termelés mellett jellemzően csak Fajszirol illetve terménytől függően a régióból végez felvásárlást.

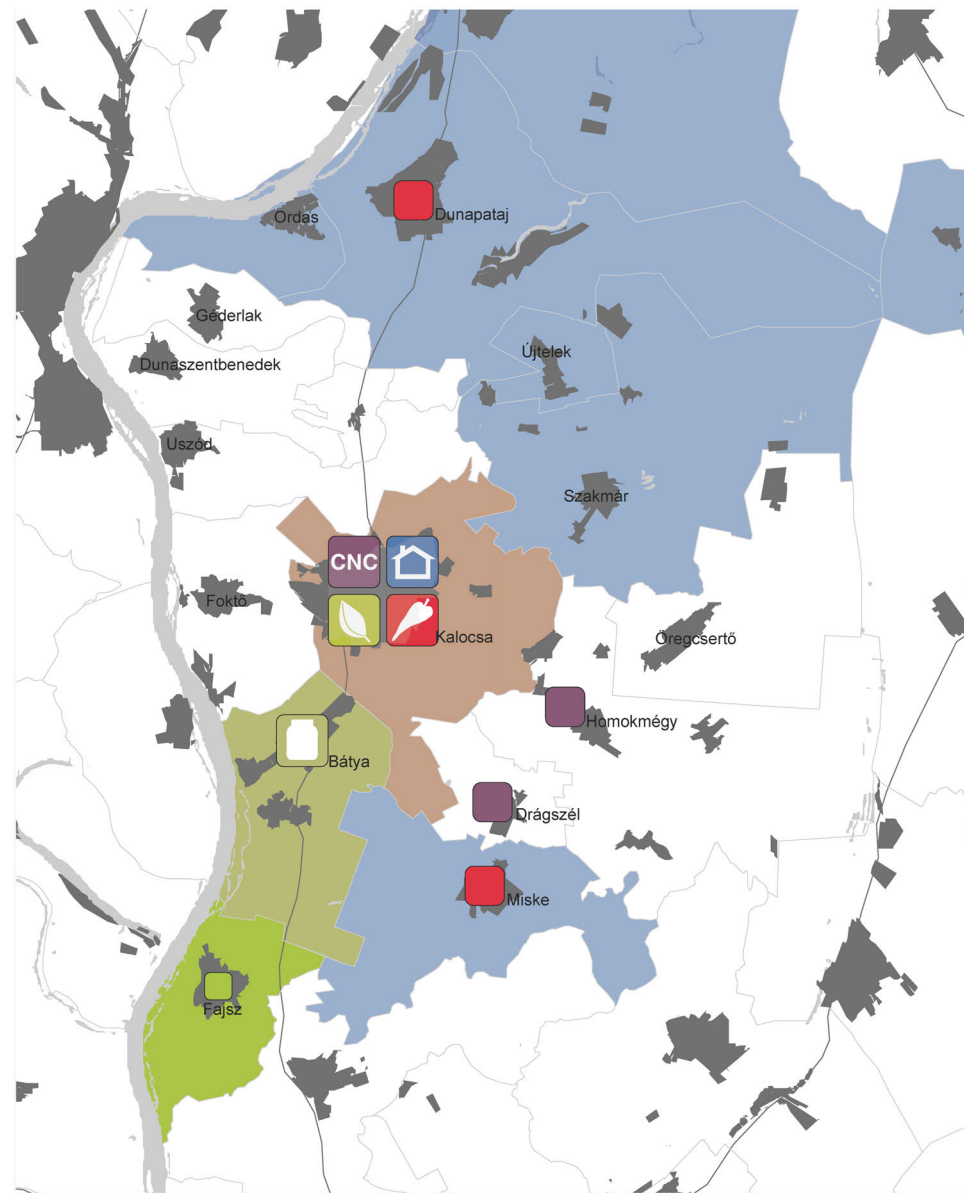
Az ipari szereplőknél már jellemző hogy mérettől függetlenül teljesen a nemzetközi piacokról szerzik be alapanyagaikat vagy félkész termékeiket. Az Emika Zrt. és a Kaloplasztik Kft. jelentős részben külföldről szállítat be, előbbi 80% körüli arányban kizárólag Nyugat-Európából, a műanyagipari cég pedig teljesen világviszonylatban, a legtöbbet Nyíregyházán keresztül Oroszországból, hazai jelentős beszállítója csak a tiszaujvárosi TVK. A CNC Nagy Fémforgácsoló és Szolgáltató Kft. Budapesten végzi az anyagbeszerzését, azonban csak

multinacionális fémipari partnerekkel, így szintén nemzetközinek tekinthető a beszállítói körük. Egyedül a Generál Építő Kft. beszerzései történnek teljesen a térségben, természetesen az építőanyag forgalmazókon keresztül várhatóan ez is országos kiterjedésű.

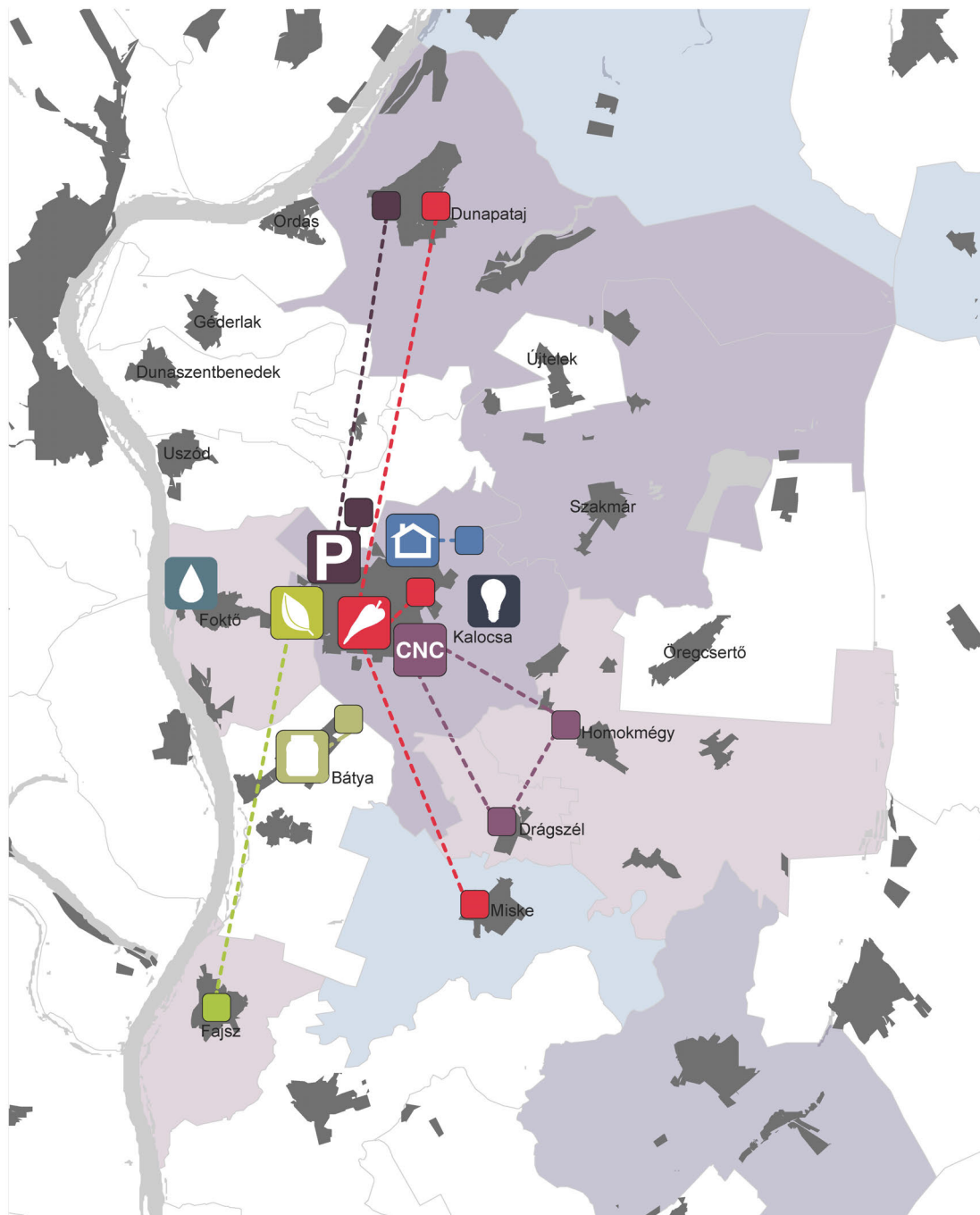
A termékek piacainak vizsgálata már jóval tágabb és összetettebb képet mutat, mely szerencsésnek mondható, ugyanis a vállalatok jelentős exportképességére utal. Ez gazdasági sikeresség szempontjából meghatározó, akár hazai (régiók közötti), akár nemzetközi szinten értelmezzük azt. Mezőgazdasági szereplők mindegyikénél jelentős nemzetközi jelenlétről beszélhetünk, a savanyítót kivételével teljes hazai lefedettség mellett. A térségi piacokon jellemzően a telephelyek és székhelyeken történő árusításokkal vannak jelen. Az ipari szereplők tekintetében már sokkal inkább a specializálódott kapcsolatok jelennek meg, itthon a Kaloplasztik Kft.-nek és a CNC Nagy Fémforgácsolónak van a legkiterjedtebb gazdasági kapcsolatrendszere. Szinte minden ipari szereplőnél az egyik legerősebb hazai felvásárló az esztergomi Suzuki autógyár. Ez köszönhető a gyár beszállítóinak magas hazai lokalizáltságának (60%), illetve hogy szerencsésen találkozunk a gyár kereslete a térség ipari termék kínálatával. A legerősebb helyi kötöttséggel ebben az esetben is az építőipar rendelkezik, amely 100 km-es körzetig vállal munkákat, ezek főként a kalocsai mikro térségbe esnek, Kalocsa megjelenésének változó aktivitásával (jelenleg jellemzően csak környéki településeken).



- a vizsgált cégek körében elsődleges beszállítói terület
- a vizsgált cégek körében jellemző beszállítói terület
- a vizsgált cégek körében előforduló beszállítói terület
- a vizsgált cégek körében nem jellemző beszállítói terület



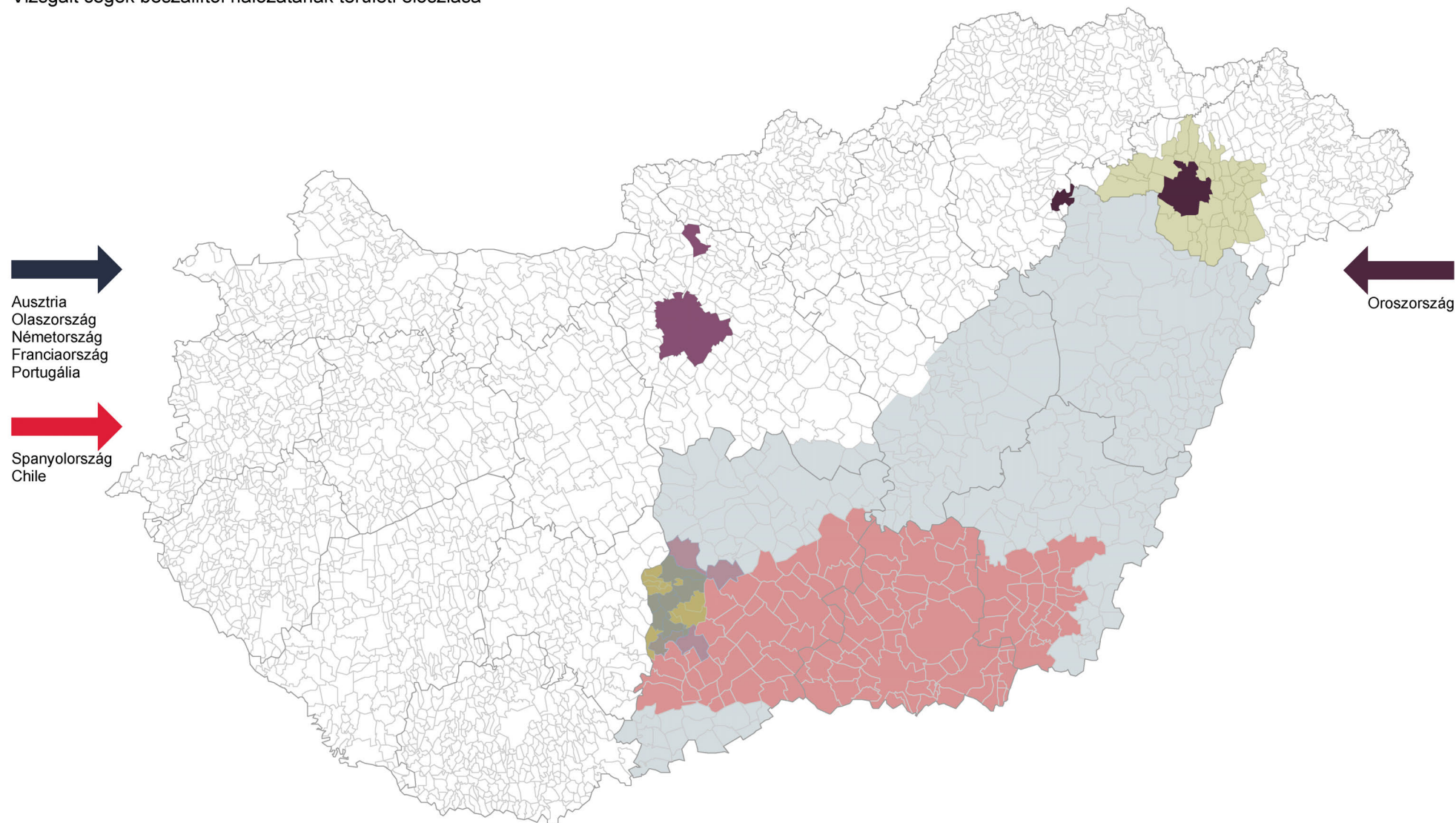
- Kalocsai Fűszerpaprika Zrt., Bio-Drog-Berta Kft. és CNC Nagy Kft. felnevőpiacának területi eloszlása
- Generál Építő Kft. felnevőpiac területi eloszlása
- Bio-Drog-Berta Kft. felnevőpiacának területi eloszlása
- Harangozóné Tördi Mária feldolgozó üzemének felnevőpiacának területi eloszlása



Térségi kapcsolatok vizsgálata

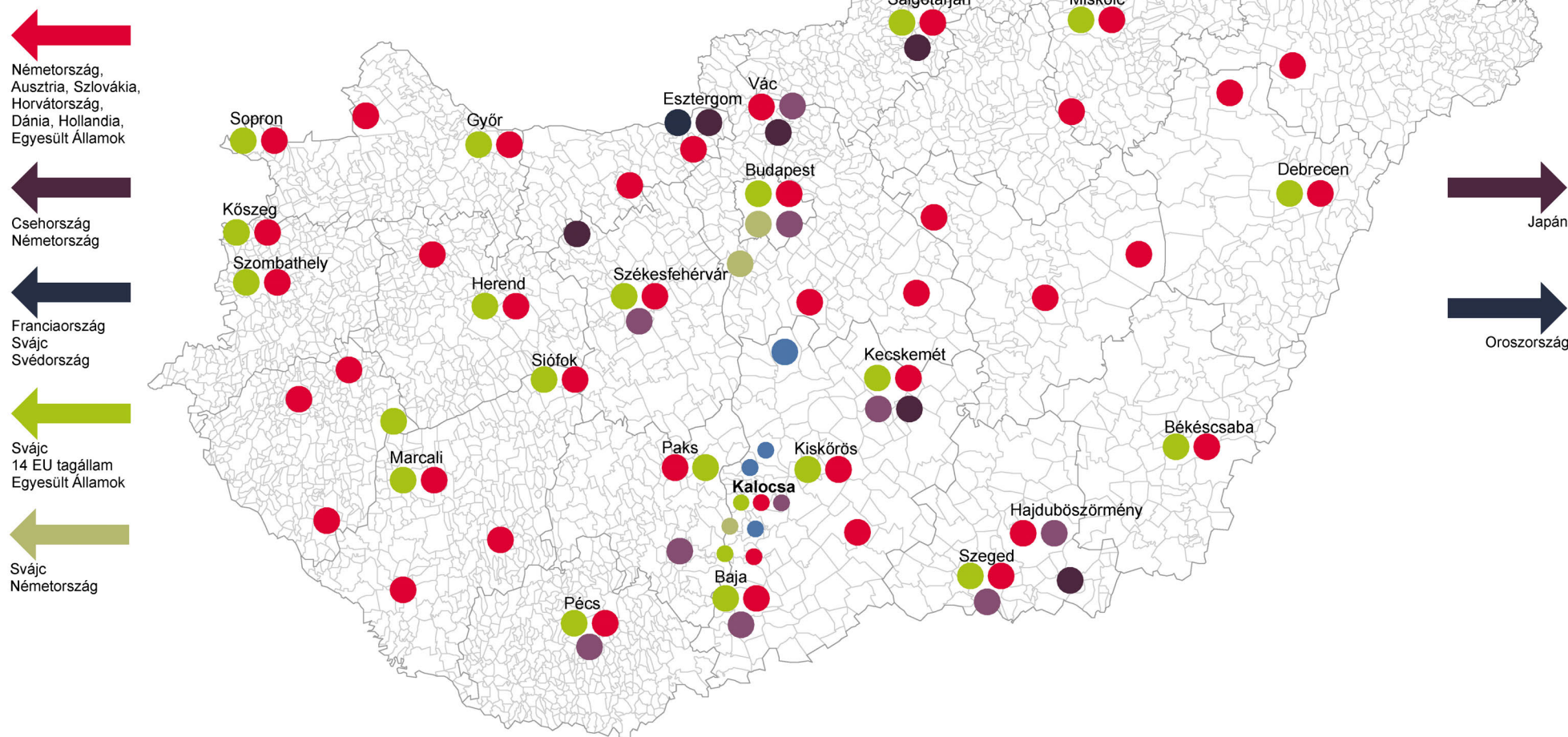
- CNC Fémforgácsoló Kft. és Generál Építő Kft. alvállalkozói rendszerének területi kiterjedése
- CNC Fémforgácsoló Kft. alvállalkozói rendszerének területi kiterjedése
- Generál Építő Kft. alvállalkozói rendszerének területi kiterjedése
- együttműködés

Vizsgált cégek beszállítói hálózatának területi eloszlása



- | | | | |
|---|--|---|--|
|  | Kaloplasztik Kft. beszállítói területei |  | Glencore Kft., Kalocsai Fűszerpaprika Zrt., Bio-Drog-Berta Kft., feldolgozó üzem beszállítói területei |
|  | CNC Nagy Fémforgácsoló és Szolgáltató Kft. beszállítói területei |  | Glencore Kft., Kalocsai Fűszerpaprika Zrt., Generál Építő Kft., Bio-Drog-Berta Kft. beszállítói területei |
|  | Harangozóné Tordi Mária feldolgozó üzem beszállítói területei |  | Glencore Kft., Kalocsai Fűszerpaprika Zrt., Generál Építő Kft., Bio-Drog-Berta Kft., feldolgozó üzem beszállítói területei |
|  | Glencore Kft. beszállítói területei |  | Emika Elektrotechnikai Zrt. import területei |
|  | Glencore Kft., Kalocsai Fűszerpaprika Zrt. beszállítói területei |  | Kalocsai Fűszerpaprika Zrt. import területei |
|  | Glencore Kft., Kalocsai Fűszerpaprika Zrt., Generál Építő Kft. beszállítói területei |  | Kaloplasztik Kft. import területei |

Vizsgált cégek felvevőpiacának területi eloszlása



- | | |
|--|---|
| ● Kalocsai Fűszerpaprika Zrt. felvevőpiacának területei | ➔ Kalocsai Fűszerpaprika Zrt. export területei |
| ● Kaloplasztik Kft. felvevő piacának területei | ➔ Kaloplasztik Kft. export területei |
| ● CNC Nagy Fémforgácsoló és Szolgáltató Kft. felvevőpiacának területei | |
| ● Emika Elektrotechnikai Zrt. felvevőpiacának területei | ➔ Emika Elektrotechnikai Zrt. export területei |
| ● Generál Építő Kft. felvevőpiacának területei | |
| ● Bio-Drog-Berta Kft. felvevőpiacának területei | ➔ Bio-Drog-Berta Kft. export területei |
| ● Harangozóné Tordi Mária feldolgozó üzem beszállítói területei | ➔ Harangozóné Tordi Mária feldolgozó üzem export területei |

2.5.3. *Gazdasági integráltság*

A gazdaság térbeli és gazdasági integráltságát a gazdasági szereplők egymás közötti kooperációján, az alávállalkoztatáson, a foglalkoztatás jellegén és a helyi kereskedelmi kapcsolatokon keresztül vizsgáljuk.

A korábban már bemutatott beszállítói és felvásárló piaci területek jól mutatják a helyi kereskedelmi kapcsolatokat. Ez az agrár ágazat esetén a növényolaj gyárat leszámítva rendkívül aktív.

Kiemelkedő a fajszi bio vállalkozás filozófiája, ahol a faluban körülbelül 40 család érintett termény beszállításon keresztül. A vállalat csak a szigorú bio termesztés szabályai szerint termesztett növényeket dolgozhat fel, így kiemelten fontos a felvásárolt árú minősége. A tudatos munkakultúra kialakítására a feldolgozásban foglalkoztatottak a beszállító családokból kerülnek ki, így a termelés minőségében termelést követően is érdekeltek maradnak a termesztők.

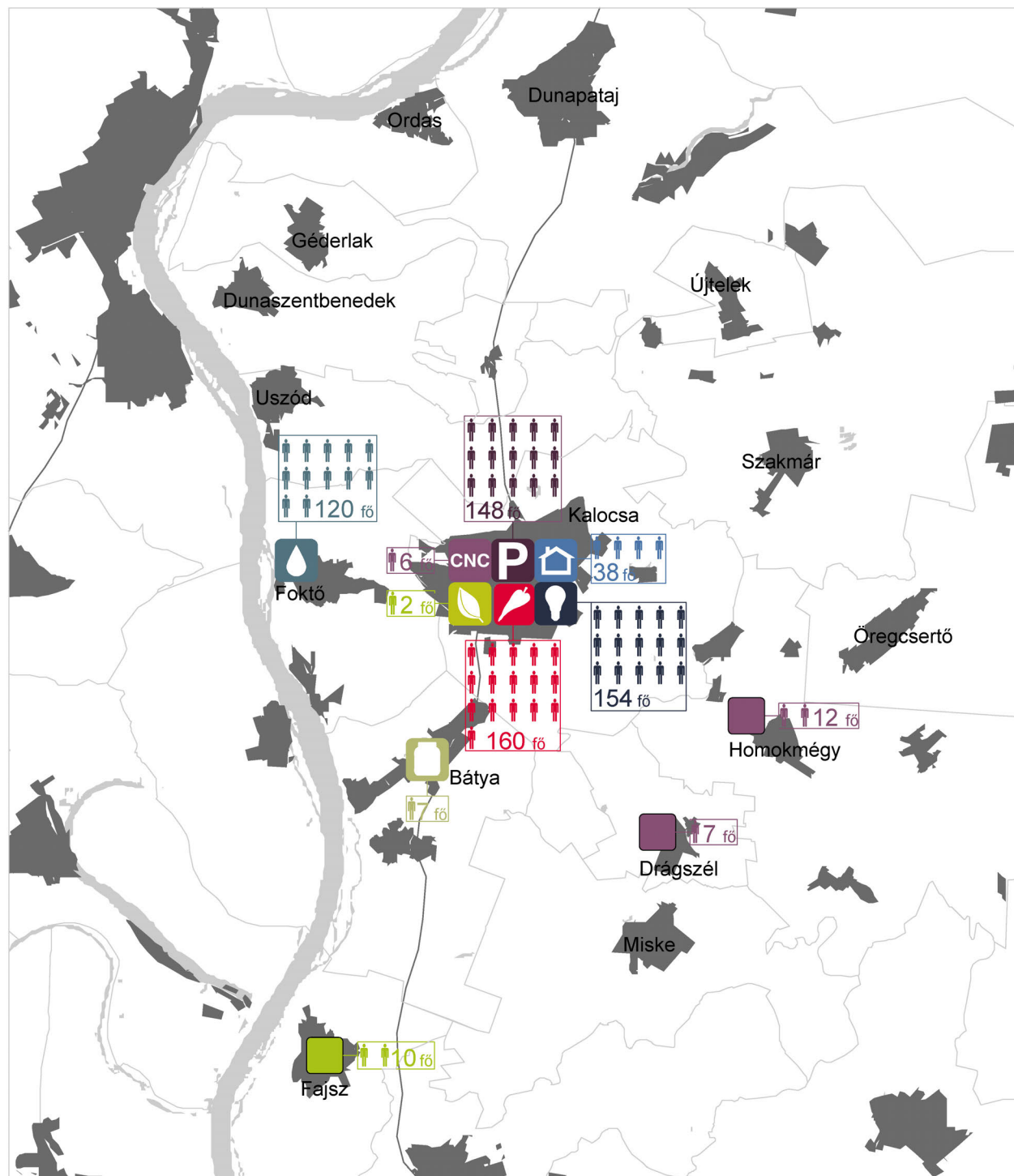
A bátyai savanyító vállalkozás szintén magas minőségben állít elő terményeket, azonban kisebb mérete miatt más jellegű együttműködések jellemzik. Egy ilyen próbálkozás a falu üzemi konyhájának kialakítása, mely kapcsolódna a kialakítandó savanyítóüzemhez és biztosítaná a helyben készült élelmiszerek feldolgozását.

A legjelentősebb térségi együttműködések az építőiparban tapasztalhatóak. A Generál Építő Kft. az építőmesteri munkákon kívül csak az épületlakatos munkákat végez saját hatáskörben (saját alapítású külön vállalkozással), minden egyéb építőmesteri munkát a környékről megbízott kisvállalkozásokkal végez. Ezek az alvállalkozások körül-belül 80-100 ember foglalkoztatását érintik.

Térségi együttműködésben említendő még a CNC fémforgácsoló üzem, mely kevésbé precíz munkáit 5-6 környék beli kis és egyéni vállalkozásnak adja ki, ezen kívül jellemző az országos együttműködés kialakulása is. A közép-vállalkozások közül a Kaloplasztik Kft. rendelkezik

említhető együttműködéssel, saját szerszám karban tartó vállalatán kívül a dunapataji Best-Tool Kft.-vel, szintén fröccsöntő szerszámgyártás területén. A környék vállalkozásai felmérés alapján nyitottak az együttműködésre, azonban azt sokszor nem tartják megvalósíthatónak azt.

Foglalkoztatás tekintetében minden szereplőnél a fizikai munka a meghatározó, adminisztratív, menedzsment vagy komolyabb szellemi tevékenységre csak a közép vállalkozások tartanak fent külön alkalmazottakat, a kisvállalkozásoknál sokszor problémaként jelentkezik ez a terület. A fizikai jellegű foglalkoztatottak tekintetében is jelentősek az eltérések. Alapvető különbség van a mezőgazdasági és ipari dolgozók között. Az utóbbi tekintetében az egyszerű betanított munkástól egészen a fél éves képzésben résztvevő operátorokig megtalálhatók a munkavállalók a vizsgált üzemekben. Képzettebb munkaerőt csak a vállalkozásvezetésben és a termelésirányításban alkalmaznak.



- Kalocsai Fűszerpaprika Zrt. 160 fő
- Emika Elektrotechnikai Zrt. 154 fő
- Kaloplasztik Kft. 148 fő
- Glencore Kft. 120 fő
- Generál Építő Kft. 38 fő
- CNC Nagy Fémforgécselő Kft. 25 fő
- Bio-Drog-Berta Kft. 12 fő
- Harangozóné Tordí Mária feldolgozó üzem 7 fő

Foglalkoztatottak eloszlása a térségben
a vizsgált cégeken keresztül

3. Gazdaságfejlesztési stratégiák alkotása, értékelése (Elméleti kutatási rész – Hipotézisek bizonyulása, alkalmazása)

3.1. Konceptió alkotás a térgazdaságtan ismeretei alapján

A területi megújulást szolgáló átfogó gazdaságfejlesztési stratégiák között két fő irányt különböztethetünk meg: az úgynevezett „kínálatorientált”, illetve a „kereslet orientált”, fejlesztéseket.

A kínálatorientált stratégiák a külső igények felől világítanak rá a belső tartalékokra, a kedvező gazdasági környezet kialakítását elsősorban külső befektető révén valósítják meg. Eszközeik a termelői- és fogyasztói infrastruktúrafejlesztés és akedvezményrendszerek biztosítása. A legnagyobb problémát az így betelepülő vállalatok jellege okozza. Elsősorban nagyobb, multinacionális cégek betelepülése várható ezektől a stratégiáktól, melyeknél gyakran nem alakul ki kötődés az adott helyhez, nem integrálódnak a helyi gazdaságba. A rövid távú előnyök kihasználása után gyakran tovább állnak, költséghatékonyságuk fenntartása érdekében.

A másik stratégiai irány a keresletorientált fejlesztés. Ezek a térséget egységes egészként kezelik, a belső sajátosságok felől közelítenek a külső tényezők felé. A versenyképességet a belső tényezők figyelembe vétele és fejlesztése, helyi-területi együttműködések, hálózatok kiépítésében, nem hierarchizált, hanem kooperatív működés támogatásában valósítja meg.

Mindkét esetben a legmeghatározóbb elem a fejlesztésben a humán erőforrások minőségi jelenléte a területen. A két stratégiai irány általában vegyesen van jelen a gazdaságban, illetve alkalmazásuk is ilyen szerkezetben tekinthető sikeresnek. A stratégiaalkotásban rejlő kihívást

az arányok meghatározása és az alkalmazások gazdasági- és elhelyezkedési területeinek kijelölése jelenti. A helyi adottságok és problémák alapján Kalocsa környékének esetében is mindkettő alkalmazandó, azonban elkülöníthető gazdasági célokkal, és azok térbeli lehetőségeivel. Stratégiai változatok gazdaságfejlesztési szempontjait a már vizsgált térbeli elhelyezkedés, térbeli- és gazdasági integráltság várható meghatározásán keresztül javasolt figyelembe venni. *(Süli-Zakar, 2003, p 405)*

A területek között versenyhelyzet van, így a sikerességhez gyors, átgondolt és szervezett fejlesztésekre van szükség, melyek alkalmazkodnak a helyi sajátosságokhoz. Alapvető a helyi kulcsszereplők közötti konszenzus, horizontális együttműködés, amely integrált programok kidolgozását és azok végrehajtását teszik lehetővé.

Ennek eléréséhez fel kell vázolni a versenyképességet javító regionális gazdaságfejlesztési stratégiákat. Ez jellemzően a decentralizált alulról szerveződő (bottom-up) keresletorientált, belső erőforrásokból kiinduló programok hangsúlyozását jelenti. Ezáltal előtérbe kerülnek a klaszteralapú helyi gazdaságfejlesztések.

Ugyanakkor fontos megjegyezni hogy régióként más - más versenyképesség növelés lehetséges. Ezekben a célokban és eszközökben, máshogyan kell menedzselni a regionális gazdaságfejlesztési stratégiákat. Szükség van egyaránt központi (top-down jellegű) és helyi, alulról szerveződő (bottom-up) fejlesztésekre is, arányukat a régió sajátossága határozza meg. A piacgazdaságban nincs lehetőség a térség gazdasági életének közvetlen szabályozására, az csak a környezet módosításával befolyásolható.

Ezért nem a pénzügyi források az elsődlegesek, hanem a helyi cégek versenyelőnyéhez szükséges háttér (képzések, innovatív intézmények, stb.). *(Lengyel I., 2010, p 135)*

3.2. Kistérségi gazdaságfejlesztési tervek vizsgálata

A helyi gazdaságfejlesztés lehetőségeinek felvázolása előtt érdemes megvizsgálni a meglévő fejlesztési elképzeléseket. Jelenleg térségi szinten gazdaságfejlesztést érintő terv vagy stratégia csak egy áll rendelkezésre, mely 2005-ben készült kistérségi szinten (*Kalocsa Kistérség 20 település megvalósíthatósági tanulmány, 2005*). Ezek mellett még a megyei iparkamara helyi kirendeltsége mutat aktivitást a gazdaságfejlesztésben, viszonylag sok elképzeléssel, azonban ezek egyenlőre csak felsorolás szintjén vannak dokumentumba foglalva (*Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara Kalocsai Kirendeltsége: „Kalocsai Kistérség” Gazdaság-fejlesztésének stratégiai céljai és lehetőségei, 2010*).

A két dokumentum közül mélysége és terjedelme alapján az első érdemes részletesen megvizsgálni és értékelni, a második inkább csak ismertetésre alkalmas.

3.2.1. Kistérségi gazdaságfejlesztési terv

A tanulmány legfontosabb gazdaságfejlesztési célkitűzése a kis és közepes vállalkozások támogatása és a térség logisztikai célú fejlesztése. A dokumentum térségi jellege ellenére gyakorlatilag csak kalocsai fejlesztéseket jelöl meg, melyek jelentős része az 1998-ban hivatalosan címet is nyert, volt szovjet repülőter területéhez kapcsolódóan kialakított Kalocsai Ipari Parkra korlátozódik. A kizárólag Kalocsán megvalósítandó koncentrált ipari és logisztikai fejlesztés tudatos döntés, melyet a térség gazdaságfejlesztésére is előnyösnek tart a dokumentum. A park továbbfejlesztését különböző épületek fejlesztésével javasolják, melyekben inkubátorház, innovációs és informatikai központ, logisztikai csarnok és vállalkozói ház, illetve egy szociális foglalkoztató kapna helyet.

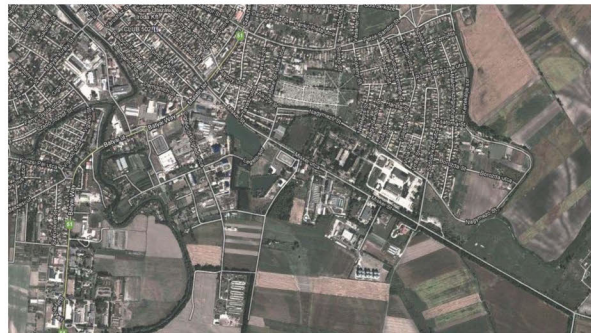


Kalocsa ipari övezetei

Fotók forrása: www.google.maps.com



Ipari park



Keleti iparfejlesztési övezet



Északkeleti ipari övezet

A fejlesztés az inkubátorház telepítésével kívánja a kis és mikro vállalkozásokat támogatni, - azok indulását segíteni. Fő célként az informatikára és innovációra épülő kis- és közepesvállalkozások térségbe vonzását jelöli meg. Az inkubátor házhhoz szorosan kapcsolódna az innovációs és informatikai központ, melynek stratégiai célja, a műszaki, informatikai és alkalmazott gazdasági-üzleti tudományok fejlesztési centrumának létrehozása. A központ hatásától a vállalkozások innovációs kultúrájának fejlődését és az alkalmazott informatikai tevékenységek bővülését várják. Az innovációs fejlesztéseket a 2004 óta működő helyi felsőoktatási intézménnyel (Tomori Pál Főiskola) szoros együttműködésben képzelik el. A gyakorlati kutatási helyektől pedig a meglévő élelmiszer feldolgozási tapasztalatok tudásának folyamatosságát, fejlesztését várják. A vállalkozói ház az inkubátorház kiegészítését szolgálná, a már elindult, de még az ipari park szolgáltatásait igénylő, önálló beruházásra nem képes vállalkozások számára

A logisztikai funkciót térségi szinten a legmeghatározóbb elemként említi a tervezet. Alapjának a Kalocsa, Foktő, Uszód települések által birtokolt repülőtér, a dunai szállítás közelsége, a vasúti és közúti kapcsolat megléte, illetve az ezek közötti kapcsolódási pont lehetősége tekinthető. A repülőtér méretét tekintve az egyik legnagyobb magyarországi betonozott kifutóval rendelkező létesítmény, azonban technikai fejlettsége nem teszi lehetővé hogy jelentős nemzetközi légi kikötőként működhessen. A reptér fejlesztését a tanulmány PPP konstrukcióban javasolja megvalósítani. A logisztikai szerepkör hasonló javasolt eleme a barákai (Foktő) kikötő fejlesztése, vasúti kapcsolattal. Ezt mára megvalósultnak tekinthetjük, az iparvágányi kapcsolattal együtt, a Foktőre települt növényi olajgyár beruházásaként. A jelentős logisztikai központ szerepkör eléréséhez a csatlakozó közlekedési infrastruktúrákat is a kiemelten fejlesztendő feltételek között említi, azonban részletesen csak a reptér uszódi, közúti bekötésével számol.



Kalocsai Ipari Park

Végül megemlítendő a Foktői úti volt laktanya hasznosításának terve. Ezen a területen szintén gazdasági jellegű fejlesztést javasol a tanulmány. Kis mértékben számol a terület logisztikai és ipari hasznosításával is, legnagyobb részben azonban egy integrált szociális ellátó rendszer megvalósítása a cél. Ez egy humán profilú Szociális Szolgáltató Központ kialakítását jelentené, többek között oktatási, szabadidős és sport tevékenység, turisztikai szállás, lakóépületek és irodaházak építésével. Az erősen humán jellegű fejlesztés kihatással lenne az ipari hasznosítású területekre és a gazdasági környezetre is. Ezek közé szállítmányozási telephelyek, illetve logisztikához erősen kapcsolódó tárolási csarnokok és összeszerelő üzemek kerülnének, melyek nem zavarják a szociális központ életét.

A tervezett beruházásokhoz költség becslés is készült amiből kiderül, hogy a térségi logisztikai központ kialakítása jelentős beruházásokat igényel, az országos infrastrukturális beruházások esetleges megépülte mellett is. Ezek közül a repülőtér fejlesztése önmagában 1,7 milliárd HUF-ra becsült, mely összegből körülbelül fél milliárd HUF közvetlenül a repülés feltételeit biztosítja, a fennmaradó összeg pedig az ipari park különböző gazdasági épületeinek megépítését állná. Ezen felül további 1,2 milliárd HUF-ot számol a tervezet az északi feltáró útra: Uszód és az 51. főút között. A laktanya rehabilitációra vonatkozó kb. 5 milliárd HUF-os összeg a részletes tervek hiánya miatt legfeljebb nagyságrendileg vehető figyelembe, várhatóan erősen alulkalkuláltan.

3.2.2. Iparkamara gazdaság-fejlesztési stratégiája

Az helyi iparkamarai kirendeltség által 2010-ben készített stratégiai elemzés gyakorlatilag csak egy felsorolás jellegű fejlesztési vázlat. Azonban már a gazdasági világválság után készült, így a kistérségi tervvel szemben sokkal lokálisabb jellegű, és egyben megvalósíthatóbb, alulról



Észak-keleti ipari övezet

építkező elemeket is tartalmaz. A lehetőségeket széles körben, több irányból közelítve (gazdaság fejlesztés, meglévő vállalatok erősítése, letelepedés és vállalkozás indítás segítése, turizmus fejlesztés, térségi kooperációk) tesz javaslatokat, a konkrét beruházásoktól egészen a gazdaság és térségpolitikai lépésekig. Helyesen vázolja fel a térségi adottságok és lehetőségek szükséges felmérését is.

Az itt megfogalmazott fejlesztési ötletek mindenképpen megfelelő alapját képezhetnék egy széles körű térségi gazdaságfejlesztési stratégiának, melynek aktualizálása az erősen megváltozott nemzetközi viszonyok miatt is szükséges lenne.

3.3. Kistérségi gazdaságfejlesztési tervek kritikája

A meglévő tervek értékelése, egyes elemek esetleges kritikája, elősegíti egy új stratégia alapjainak meghatározását, illetve az értékelt elemek beépíthetőségének lehetőségét. A fent bemutatott stratégiák alapján a kistérségi tanulmány mutatkozik értékelésre alkalmasnak, elsősorban kiterjedése és hiányosságai alapján.

3.3.1. Konceptcionális értékelés

A tanulmány a gazdaságfejlesztési célmeghatározásnál helyes elveket állít fel, ám ezek megoldását sokszor nem a helyi adottságokból levezetve oldja meg. A hangsúly inkább a meglévő ipari park továbbfejlesztésén érezhető. Helyes elem a kis- és közepes vállalkozások támogatása, azonban annak egyáltalán nincs részletes fejlesztési eleme. A területi viselkedés is megkérdőjelezhető, mivel csak Kalocsára összpontosít, nem számol a gazdaság térséghez kötött elemeivel, pedig ezen a téren sikeres agrárvállalkozások vannak. A fejlesztés egyetlen beruházás köré csoportosul, melyhez hozzárendeli a meglévő gazdasági és társadalmi problémákat. Szintén



Keleti ipari övezet

megkérdőjelezhető a túlzott centralizáltsága, mely a meglévő adottságok kihasználatlanságát is eredményezheti. Az egyik legnagyobb hiányossága továbbá a gazdaságfejlesztési programok és együttműködések javaslatának kidolgozatlansága.

3.3.2. Fejlesztési elemek értékelése

Kalocsai Ipari Park továbbfejlesztésének lehetősége

Az ipari park egy sikeres gazdaságfejlesztési elem, mely eddig a legnagyobb beruházási forrásokat emésztette fel közel 700 millió HUF-os kialakítási összeggel. Ez már önmagában is indokoltá teszi a továbbfejlesztésre, de az eddigi, és a jelenleg is zajló vállalkozói betelepülések is a park sikerét igazolják. A parkhoz csatlakozó gazdaságélénkítést szolgáló kiszolgáló épületek egyenlőre nem készültek el. Ezekhez jelentős beruházásra van szükség a barnamezős jellegük ellenére. Az ide elképzelt funkciók várhatóan pozitív hatással lesznek a gazdaságra, mind az inkubáció, mind az innováció hiány a térségi gazdaságban.

Megkérdőjelezhető azonban a kutatás-fejlesztés iránya, a térség kultúrája és gazdaságszerkezete alapján sokkal indokoltabb lehet az agrártermékekhez kapcsolt kutatások végzése, a jelenleg meghatározott informatikai és üzleti profillal szemben. Ez a K+F tevékenység elhelyezését is megkérdőjelezheti. Továbbá kudarcot vallhat új iparág (informatika) letelepítése is, bár a cél érthető az ágazat folyamatos fejlődése miatt.

Logisztikai fejlesztések

A logisztika fejlesztése szintén egy erősen megkérdőjelezhető stratégiai elem. A vízi- és vasúti szállításra optimalizált, elsősorban mezőgazdasági logisztika kijelenthetően sikeres a térségben. Erre jó példa a növényolajgyár letelepedése és a magánberuházásként elvégzett jelentős



Kalocsai Ipari Park

infrastrukturális fejlesztése. Ezzel szemben az ipari és kereskedelmi tevékenységek nagy része közútra optimalizált, mely közlekedési ág a térség elérhetőségében jelentős hiányosságokat okoz. Ezzel kapcsolatban a tanulmány meg is említi Solt és Dusnok jobb logisztikai pozícióját, azonban érdemben nem foglalkozik azok fejlesztésével, vagy Kalocsára jelentett hatásaikkal. Szintén megvizsgálandó lenne a már kialakult jelentős méretű és jó adottságú bajai központ hatása is.

Repülőtér

A repülőtér Kalocsa egyik legnagyobb kitörési pontja lehet, azonban fontos hogy ne váljon fejlesztési teherrel. Egészen biztos, hogy a város csak külső befektető bevonásával oldhatja meg a kereskedelmi üzembe helyezését, a beruházás léptéke miatt. A fent említett logisztikai méret túlzottságát indokolhatná, várhatóan megyei vagy regionális kiterjedésével. Ebben azonban ismét jelentős gátló tényezőként jelentkezik a közúti elérhetőség problémája, mely a megye belső területei felé még rosszabb. Ennek ellenére az ipari park és a különböző infrastruktúra fejlesztések reptérre hangolása mindenképpen helyes döntésnek bizonyultak, hiszen erősítik az esetleges fejlesztést.

Kikötők

A dunai szállításban lévő gazdaságosan használható szállítást igazolja a barácai kikötő kiépítése, mely a tervezet egyetlen megvalósult eleme. Ez a tevékenység várhatóan bővülni fog a jövőben az európai szállítási elvek erősödésével és a balkáni térség dinamizálódásával.



Laktanya

A volt laktanya fejlesztése komplex városépítészeti probléma, melynek mindenképp lesznek gazdasági vonatkozásai. A tervezetben foglalt szociális szolgáltató központ elsősorban a humán infrastruktúrára és a város megtartó képességére fejtene ki pozitív hatásokat. Átgondolandó a gazdasághoz köthető funkciók telepítése, elsősorban aktívabb települési környezetet igénylő tevékenység szempontjából.

3.4. Fejlesztési javaslatok

A alábbi fejlesztési javaslatok a dolgozat vizsgálati és a fenti stratégiák kritikái alapján próbálnak meg irányokat kijelölni. Elsősorban az új elemek megjelenésének hangsúlyával.

Ezek a gazdaság, térségi jellegű fejlesztéséhez kapcsolódnak, melynek alkalmazása az elvégzett kutatás alapján indokolt, és a hipotézisben megfogalmazott új fejlesztési elemek megjelenését eredményezi.

3.4.1. Ipar fejlesztése

Az ipari szektor vonatkozásában jelentkezik leginkább a kínálat- és a kereset orientált fejlesztések együttes alkalmazása. Ennek értelmében a térség továbbra is érdekelt nagy foglalkoztató letelepítésében, melyre megfelelő adottságokkal rendelkezik az ipari park területén. Ennek elősegítése elsősorban a marketing tevékenységek aktívabb alkalmazásával érhető el. Megvizsgálandó továbbá Dunapataj és Solt vonása, jobb külső és megfelelő térségen belüli kapcsolatuk miatt.

A másik fontos elem a keresletorientált fejlesztési stratégia alkalmazása, amely elsősorban a már meglévő kis-és középvállalkozások fejlesztését, illetve új vállalkozások indulását segítené. Helyi esetben a térségi együttműködések elmélyítése a legfőbb cél. Ezeknek a vállalatoknak a versenyképességét is segíthetik a tapasztalatok és információk áramlásán keresztül. A formális vagy informális kooperációkban a különböző méretű vállalkozások együttműködése javasolt. Ennek elősegítésére megfontolandó egy térségi információs honlap felállítása, mely a közös termékmarketing területén is pozitívumokat eredményezhet.

Területi vonatkozásban már most is térség jellegű a vállalkozások működése, ez megtartandó és fejlesztendő. Emellett a Kalocsai Ipari Parkba tervezett inkubátor- és vállalkozói házak mindenképp támogatandóak, a vállalkozási kedv javítása érdekében. Kis vállalkozások sikeres megtelepedésére hosszabb távon még a Kalocsa és Dunapataj közötti Duna parti kistelepülések jöhetnek szóba, kedvező földrajzi fekvésük és jó kapcsolataik miatt. A vállalkozói aktivitás fejlesztési eszközei között prioritást kell élvezzenek a kis forrású beavatkozások, a minél előbbi megvalósíthatóság érdekében.

3.4.2. Mezőgazdaság- és ágazati kapcsolatainak fejlesztése

A mezőgazdaság hosszútávon meghatározó ágazatként tartandó fent a meglévő adottságai és munkakultúrája alapján. Legfontosabb fejlesztési lehetősége a feldolgozóipar kialakításában és más iparágakkal (pl. csomagolóipar) való termelési kapcsolatok fejlesztésében mutatkozik. Várhatóan jelentős kutatási és fejlesztési potenciálok rejlenek új termékek előállításában, ezek magán szereplőknél már tapasztalhatóak, ezért elérhető kutatási háttérintézmények kialakítása kulcsfontosságú lehet az ágazat fejlődésében. Kiaknázatlan lehetőségek lehetnek a turizmussal való összekapcsolásában, ugyanakkor elengedhetetlen lenne helyi kereskedelmi pozíciójának helyreállítása. Fontos a térség zöldség-gyümölcs és fűszernövény termelési jellegének megőrzése.

3.4.3. K+F+I tevékenységek fejlesztése

A kutatás-fejlesztés térségi kialakításának alapja a meglévő kalocsai felsőoktatási intézmény és a gazdasági sajátosságok lehetnek. Ez utóbbi főként a már említett agrár termeléshez kapcsolódik és várhatóan ez több szempontból előnyösebb. Így javasolható a kutatás-fejlesztés ez irányú támogatása a térségben. Ennek kalocsai elhelyezése a városban található oktatási intézmények miatt elengedhetetlen, azonban jobb városi kapcsolatokat igényel mint az ipari parkba tervezett elhelyezés. Komoly lehetőségek rejlenek egy kutatóintézet volt laktanyai elhelyezésében, mely így a turizmushoz, illetve az érsekkert revitalizációjához is kapcsolódhatna. Emellett természetesen az ipari szereplők innovációs tevékenysége is előnyös lehet a térségben.

3.4.4 Területfejlesztések

A térség területfejlesztései nagyrészt központi beruházások keretében fognak megvalósulni. Ezek között várhatóan nagy számban lesznek infrastrukturális fejlesztések, a térség elmaradottságainak javítására. Így alapvetően befolyásolják majd a gazdaság környezetét, sőt sok esetben ilyen elemekkel már a jelenlegi fejlesztések is számolnak. Ezek mind támogatandóak a térség elérhetőségének javítása érdekében. Különös figyelem fordítandó a tudatos összehangolt lobbis tevékenység folytatására, az érintett szereplők részéről.

Egyik fontos ilyen beavatkozás az elkerülő út befejezése, mely a térség közlekedését és az ipari park pozícióját egyaránt javítaná. Hasonló pozitív hozadéka lehet a repülőtér északi bekötő útjának elkészítésének, amely az ipari park mellett a már említett Duna parti kistelepülések lehetőségeit is tovább növelné.

Megemlítendő még az országos és megyei koncepciókban már szereplő dunapataji vasúti kapcsolat, amely a mezőgazdasági logisztika lehetőségeit javítaná. Itt sajnos megjegyzendő, hogy a korábbi, vasúti Duna keresztezés már megszűnt.

Jelenleg még csak kalocsai törekvés egy Duna híd létesítése. Egy ilyen fejlesztés alapvetően változtatná meg a térség és főként Kalocsa helyzetét és lehetőségeit. Ennek nagy költsége mellett egyik másik hátráltatója, hogy nem jól illeszthető az országos vagy regionális hálózatokba, így inkább lokális jelentőségű.

A híd megépítésével hasonló jelentőségű lenne egy korszerű dunai közlekedés kialakítása. Ez összekapcsolhatná a Duna parti településeket Bajától Dunaújvárosig, sőt a főváros elérésében is versenyképes alternatíva lehetne. Ennek feltétele lenne a Duna elérhetőségének javítása.

4.Összegzés, befejező gondolatok

4.1. Összefoglalás

A dolgozat átfogó összefüggéseiben próbálja meg bemutatni Kalocsa környékének gazdasági viselkedését. A téma által érintett adottságok, tényezők térbe helyezett értelmezésével. Ez a komplex szemlélet és a térbeli gondolkodás következetes egymásra épülést eredményez, a problémák feltárásától egészen a fejlesztési javaslatokig. A gazdaságot térben működő rendszerek összességként értelmezi és fejlesztésére is rendszerelvű javaslattal él. Reményeink szerint a települések összefogása és a problémák térség szintű együttes kezelése nem csak a dolgozatban állja meg a helyét.

4.2. Dolgozat eredményei, esetleges utóélete

A dolgozat eredménye lehet a térségi szemlélet fontosságára való rávilágítás, a térségi együttműködések lehetőségeinek bemutatása. Amennyiben ezt a Kalocsa környéki települések felismerik, a kutatás megfelelő alapokat adhat egy közösen felállított, alulról építkező stratégiának.

4.3. Köszönetnyilvánítás

Az alábbi személyeknek szeretnénk megköszönni a dolgozatunk megírásához nyújtott segítségüket:

Bakos Jánosné, Dr. Berta Zoltán, Farkas Ádám, Halász László, Harangozóné Tordi Mária, Illés Roland, Koch István, Nagy Imre, Németh József, Péjő Zoltán, Romsics Imre, Szabó Sándor, Szendrei Zsolt, Varga Imre

És természetesen ezek mellett Kalocsa Város Önkormányzatának és a BME Urbanisztika Tanszékének támogatását.

Mellékletek

Ábrajegyzék:

A dolgozatban felhasznált térképalapú elemzéseket a szerzők készítették.

Felhasznált adatok forrása:

2.1.2.; 2.1.2.; 2.2.2.; 2.2.3., 3.2.2. fejezetekben:

KSH Statinfo, 2010

3.2.1. fejezetben:

www.volan.hu

www.maps.google.com - útvonaltervező

3.3.2.; 2.5.1.; 2.5.2.; 2.5.1. fejezetekben:

Személyes, valamint írásos interjú alapján.

Céginformációk:

<http://www.kaloplasztik.hu/>

<http://www.emika.hu>

<http://www.cncdmut.hu/>

<http://generalkft.hu/>

<http://www.savanyito.hu/>

<http://www.bioberta.hu/>

<http://www.paprikart.hu/>

A külön forrással nem jelölt fotókat a szerzők készítették.

Interjúk összefoglalása:

KOCH ISTVÁN

Kalocsai Kistérség Többcélú Társulása intézményvezetőjével készített interjú összefoglalása:

A kistérség területi kiterjedése nagy, északon Solt, délen Dusnok határolja, a két település között 60km van. Ez a kiterjedés kisebb gazdasági egységekre tagolja a területet. Gazdasági szempontból a települések önállóan tekinthetők, ezért kevés példa van kistérségi szintű együttműködésre.

Gazdaságfejlesztés tekintetében Kalocsa teljesen külön utat jár, de itt is alacsony az együttműködés egyes területek között. Koch szerint a mezőgazdaságra lehetne építeni, hiszen minden adottság megvan, hangsúllyal a kistermelés felé. A paprika gazdálkodás jelenleg nem működik jól (rendszerrel követően eltűnt a keleti felvevőpiac), pedig a képviselő szerint a gazdaság motorja lehetne. Jelenleg a fő felvásárló a Kalocsai Fűszerpaprika Zrt., de sok kistermelő is jelen van, akiknél a termék minősége kedvezőbb (jellemző területek: Bátya, Sükösd). Véleménye szerint a paprikában van a térség jövőbeli húzóágazatának lehetősége.

A térségben magas a munkanélküliség, ezt a humán-munkaigényes gazdálkodással lehetne csökkenteni, de ebbe az irányba nincs mozgás. Munkaerőpiaci vonzás tekintetében Solttól északra már Dunaújváros, Dusnóktól Baja a meghatározó, Kalocsa szerepe Dunapatajtól Bátjáig jellemző.

Infrastruktúra tekintetében Koch előnyösebbnek tartaná, ha a Szekszárdhoz közel eső híd az M9-nél északabbra lenne, de pontos tanulmány nem készült, hogy egy jövőbeli híd hol lenne a legkedvezőbb.

Kalocsa mindig is oktatási város van, ma is jelen van a szakképzés, tehát humánpolitikailag nem lenne akadálya a minőségi munkaerő képzésének. Glencore részéről felmerült az oktatásban való részvétel.

A közlekedés jelentőségét is kiemelte, jelenleg két élő átkelő van a térségben (Géderlak, Kalocsa), nagy kihasználtsággal, de rossz állománnyal. A vonzáskörzet számára Foktő jelenti a dunai

kaput. A Duna gazdasági szerepét a nyersanyag kitermelés tekintetében látja erősnek. (Fajsz, Solt, Harta). Kalocsa kikötőjében inkább csak az időszakosan megálló árú szállító hajók a jellemzőek, amik nem jelentenek magas bevételt a városnak. Az infrastruktúra fejlődésében fontos lépésnek tartja az M6 megépülését.

A térség gazdasága, álláspontja szerint Kalocsán koncentrálódik, de ez az iparűzési adók tekintetében már nem igaz. Az ipari park közigazgatásilag osztott, ez az adózás tekintetében hátrány, de a legtöbb vállalkozót Kalocsa hozta, feltehetően van megállapodás a részvevők között. Gazdaságfejlesztés tekintetében egyre aktívabb a jelenlét, jelenleg a "hangos reklám" fázisánál járnak. A fejlődés legnagyobb akadályát a tőkehiányban látja Koch képviselő, ez tol maga előtt minden nehézséget.

Koch szerint az ipari parkká nyilvánítás nem sok újat hozott. 2006-ban készült egy szerkezetátalakítási terv az ipari parkra, ennek konklúziója nem hozott új eredményt. Előrelépési lehetőséget látna az iparfejlesztés, telepítés terén a támogatási rendszer módosításában.

Problémának látja, hogy a nagykereskedelmi egységek (szinte mindegyik cégcsoport jelen van Kalocsán) túl közel kerültek a központhoz, ezzel a főutca kisboltjai és több kisvállalkozó is csődbe ment.

Jelenleg egyik legfontosabb futó projektjüknek tartja az ipari kamarával együttműködve egy kiajánló füzet elkészítését a beruházók számára.

A térségnek jelenleg nincs átfogó fejlesztési terve.

PÉJÓ ZOLTÁN

Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara képviselővezetőjével készített interjú összefoglalása:

A térség tőkeerős vállalkozói között az egyéni és családi vállalkozások jelenléte is jelentős. Ipar területén az autóipari beszállító profil a jellemző (Kaloplasztik, Budamobil-cargo, Emika), ezeket egészítik ki a falvakban is jelen lévő szerszámgyártók (pl. Pata József Gépipari Kft.). A térség számára meghatározó lesz a Glencor (jelenleg próbaüzem) jelentős haszonnövény felvásárló lesz az egész alföldön, kikötőt épített, valamint állami támogatással kiépült a vasút egészen a Dunáig. A cég 150-200 embernek ad munkát, ebből kevés embert szív fel a térségből, speciális munkaerőt igényel és sok embert hoz magával. Nemzetközi cég révén, erős tőkével rendelkezik, célja területek felvásárlása, gépesítése, ezzel jelentős mértékben csökken a humánmunkaerő igény, valamint a magasabb felvásárlási ár miatt az állattenyésztők is hátrányba kerülhetnek a takarmányfelvásárlásnál. A térségben lévő mezőgazdasági cégek helyzete nem kedvező. A Karamell - Snack Kft. felszámolás alatt áll, 3 évvel ezelőtt még vezető volt az iparűzési adó mértékét tekintve Kalocsán. A csőd okai között szerepelhet, hogy budapesti tulajdonos került a cég élére, gyorsan, magas hasznot akart kitermelni, beruházás nélkül, ez hosszú távon nem volt életképes. A kalocsai Fűszerpaprika Zrt. helyzete sem kedvező. Profilváltás ment végbe, a konzervipar felé fordultak, mára ez a meghatározó. Problémát jelent, hogy a magyar paprika nem versenyképes a világpiacon az árverseny miatt. A térségben sok egyéni vállalkozó is foglalkozik paprika feldolgozással (pl. Chili-Trade Kft.), kiemelkedő minőségben. A Sárköz öntözőrendszere mindenhol ki van építve, jó a termőföld, az adottságok a bürokrácia mégis egyre jobban elveszi a kedvet a humán munkaigényes földműveléstől. Péjó hiánynak és jövőbeni lehetőségnek tartja a feldolgozóipart. A térségben egy-két vállalat kezdi kinőni magát, valamint nagy potenciált van a térség kisvállalkozóinak innovatív

szemléletén. Kalocsán a Fűszerpaprika Kutató- Fejlesztő Nonprofit Közhasznú Kft. foglalkozik K+F-fel.

Kalocsán Péjő komoly problémának tartja, hogy a nagykereskedelmi egységeket a belvárosban engedték felépülni, így sétával is elérhetők, ez megöli a kiskereskedelmet. Szemléletváltásra lenne szükség, mind a vállalkozó, mind a fogyasztó oldaláról, ezért elindították a Vállalkozók Akadémiáját, ahol segítik kialakítani a versenyképes szemléletet.

A munkaerőigény nincs jelen a térségben. A munkaerő képzés minden rétege jelen van a térségben, esetleg műanyagipari oktatásra lenne igény.

Problémának nevezte meg, hogy a kistérségi szervezetnek nincs komplex terve, nézőpontja, de jelenleg közös céljuk a települések befektetés jellegű felmérése, elkészültével kiadvány közzlése. A felmérés során nehézséget jelentett az együttműködés hiánya a települések részéről és az inaktív hozzáállás.

Az infrastruktúra tekintetében a legkedvezőtlenebb lépésnek a híd Szekszárdhoz kerülését említette. Ha Kalocsához kerül közel, kevesebb bekötőutat kellett volna építeni, anyagi vonzata alacsonyabb lett volna, de az erősebb lobbí nyert. A térség szempontjából a paksi atomerőmű miatt lett volna fokozottan fontos, légvonalban a két város nagyon közel van egymáshoz. A jövőbeni atomerőmű bővítés vonzataként még létrejöhet az új híd, ezzel sok új munkahely is lenne, valamint a reptér kihasználtsága is növekedhetne.

Elmondása szerint a régió belül valójában Kalocsának nincs konkurenciája, az eltérő profilok és méretkülönbségek miatt.

A telephelyek kapcsán megtudtuk, hogy a Kalocsán kívüli telephelyek főként családi gyökerek alapján fejlődik ki és nem a betelepülés a jellemző. A Kalocsán kijelölt iparterületekkel és adottságokkal kapcsolatban nem lát problémát, nehézségek a pályázati, támogatási rendszer kapcsán merülnek fel. Pályázatok kapcsán elmondta, hogy a legnagyobb hiány a fizetőképesség, ezért a

kisvállalkozások nem tudnak elindulni, valamint a pályázati rendszer nem hely és adottság specifikus, hanem szinte ugyanaz a rendszer van ráhúzva egy német kisvárosra, mint egy kistérségi településre, holott az induló helyzet nagy mértékben eltér.

Nemrég megkezdtek a vállalkozók kamarai regisztrációját, hogy átfogó képet kapjanak a térségről. Megyei szinten 30 ezer regisztrált vállalkozás van, Kalocsán becslések szerint 1000 egyéni vállalkozó van jelen.

A problémák komplexitása miatt, nehéz helyi megoldást találni és megváltoztatni a gazdasági környezetet, ez csak országos szinten lenne lehetséges.

A kamara megkezdte az önkormányzati ingatlanok felmérését és koncentrálását.

Péjő a kitörési lehetőséget lát a feldolgozóiparban és a turizmusban.

Emika Elektromechanikai Zrt.
Kalocsa, Miskei út 21.
<http://www.emika.hu/>

Szabó Sándor EPS (EMIKA Production System) vezetővel készült írásos interjú:

1. Kérjük, röviden mutassa be a cég létrejöttét, történetét. Azt hogy milyen tőke (hazai, külföldi) hozta létre, illetve napjainkban milyen érdekeltségben van?

Emika Zrt jogelődje a VBKM EKA Kalocsai Gyáregysége 1964-ben az ipar decentralizációja kapcsán került a városunkba. A 60-as évek végétől van a jelenlegi helyén, ami előtte itt egy cementárny üzem működött. 1986-ban a gyáregység önállósodott Elektromechanikai Vállalat Kalocsa (EMIKA) néven. 1991.-ben privatizálásra került. Léjött az EMIKA Rt 8 természetes hazai befektető tulajdonossal. Később az Rt átalakult ZRt-vé. Jelenleg ebben a formában működik.

2. Kérjük ismertesse, hogy milyen szempontok alapján választották a kalocsai térséget és azon belül Kalocsa városát? Illetve ugyanilyen szempontból mutassa be a városon belüli telephelyválasztást! (Természetesen amennyiben ismertek a fenti döntések a jelen cégvezetés előtt.)

Az 1. pontban leírtakból látszik, hogy a kalocsai térség választása az iparfejlesztés akkor elvei szerint történt.

3. Hogyan értékeli a kalocsai telephely kínálatot, jelenlegi telephelyük elhelyezkedését és ellátottságát. Ha ma választanának telephelyet hol tenné ezt a városban, illetve szóba jönne-e más település (környékbeli, esetleg más régió)?

A jelenlegi telephely kínálat Kalocsán és környékén átlagosnak mondható. Van, üzemelő ipari park ahol zöldmezős beruházásokra van lehetőség. Valamint vannak használaton kívüli üzemcsarnokok elfogadható infrastruktúrával.

Ha ma választanánk telephelyet, akkor a régió mindenképpen szóba jöhetne, esetleg Kalocsa is.

4. Hogyan értékeli a Kalocsa és környéke infrastrukturális ellátottságát? A közelmúlt fejlesztéseiből (M6 autópálya, 51-es főút felújítás, M9 Duna híd, M8 Duna híd) melyeknek volt hatása (pozitív, negatív) tevékenységükre? Lát-e pozitív hozadékot vállalkozásuk szempontjából a tervezett infrastrukturális fejlesztésekben (kalocsai Duna híd, repülőtér fejlesztés, kikötő fejlesztések)?

Kalocsa és környéke infrastrukturális ellátottság szempontjából megfelelő, de nem optimális. Hiányzik az autópálya. Közelsége, elérhetősége megvan (pozitív) elsősorban az M6, M9 és M8 vonatkozásában, de a meglevő távolság (20-40km) több beruháznál még mindig sok, különösen, ha a versenytárs jobb pozícióban van, esetleg közvetlenül a pálya mellett.

A tervezett infrastrukturális fejlesztések - kalocsai Duna híd, repülőtér fejlesztés, kikötő – javítana a kalocsai székegyű vállalkozások számának növelésében. Reális esélyt a repülőtér és a kikötő fejlesztésére látok, megfelelően célirányos lobbly tevékenység és pályázatok útján.

5. Milyen beszállítói és megrendelői körrel rendelkeznek, milyen ezek területi elhelyezkedése? Milyen szállítási módokat használnak (beszállítók és megrendelők felé). Fuvarozást saját cégen belül, vagy külön fuvarozóval bonyolítják? Előnyben részesítenek-e helyi vállalkozókat beszállítókat?

Beszállítóink jelentős részben (80%) külföldiek. Beszállított érték alapján a sorrend Ausztria, Olaszország, Németország, Portugália, Franciaország. A késztermék piacaink: Magyarország (Magyar Suzuki), Franciaország, Svájc, Oroszország, Svédország.

A fuvarozást jellemzően külső fuvarozókkal végeztetjük (95%) és előnyben részesítjük a helyi (város, régió) vállalkozókat.

6. Milyen a foglalkoztatási mutatójuk (fő)? Milyen számban foglalkoztatnak helyi lakosokat, a bejáró munkaerő milyen távolságokból járnak be? Milyen a megoszlás a képzett és a betanított munkaerő között, hogyan értékeli a helyi munkaerőt, megfelel-e a kvalitásuk a vállalkozás igényeinek? Van-e valamilyen együttműködés helyi oktatási intézménnyel?

Jelenleg 154 fő a létszámunk. Kalocsai lakos 42% vidéken lakik 58%. Betanított munkások aránya 63,6%. A helyi munkaerő a számunkra betanított munkavállalók esetében megfelelő, de náluk a

*legnagyobb a fluktuáció. A képzetesebb dolgozók esetében már nem mondható ez el, mert szakmunkások között **kevés** a gyakorlott szerszámkészítő és géplakatos, valamint az igényeinknek megfelelő gépészmérnök illetve villamosmérnök. Sajnos a szerszámkészítő szakma képzése országosan sem megoldott. Már most jelentős gondokat okoz a hiányuk.*

Helyi oktatási intézménnyel nincs együttműködésünk. A régióban egy intézménnyel van kapcsolatunk.

7. Folytat-e a vállalat bármilyen jellegű K+F tevékenységet? Részt vettek-e bármilyen pályázaton az elmúlt években? Erről kapnak-e bármilyen városi vagy térségi tájékoztatást, segítséget? Folytatnak-e bármilyen helyi vagy térségi céggel együttműködést, ha nem akkor látnak-e ilyenre lehetőséget, illetve részt vennének-e benne?

Vállalatunk a világítástechnika területén folytat K+F tevékenységet. Lámpatestek T5 fényforrással, LED-es belsőtéri lámpatestek, LED-es csarnokvilágítók. Pályázaton részt vettünk pl 2012 beszállítók fejlesztésére vonatkozó pályázat. A pályázatokról a Hirős Klasztertől rendszeresen kapunk tájékoztatást és természetesen az internet a másik nagy információs bázis. Ebben a témában jelenleg másokkal nem működünk együtt, de nyitottak vagyunk erre.

8. Mit tartanak a térség gazdasági fejlődésének akadályának, illetve miben változtatnának a jelenlegi gazdasági környezeten (helyi szinten változtatható kérdésekben)?

A válság hatványozottan sújtotta az „elkényelmesedett” kekv-akat. Csak azok tudtak túlélők lenni, akik innovatívak és rugalmasak voltak. A világítástechnika egyenes összefüggést mutat a beruházásokkal, amennyiben a piaci igények megemelkednek és gerjesztik – az EMIKAT érintő szegmensben is - a beruházásokat akkor változna a gazdasági környezet. A másik élénkítő tényező lehet az önkormányzati világítást érintő intézkedések, világítás felújítás, korszerűsítés, finanszírozás a megtakarításból elv alkalmazása banki vagy kormányzati esetleg pályázati EU-s forrásokkal.

Összesítő táblázat az elkészített interjúkról

	Vállalat infó			Betelepülés			Beszállítók			Felvásárlók			Munkaerő								Termelési kooperáció/Klaszter/K+F+I				
	Név	Székhely	Gyártás	Telephely	Betelepülés	Telepítés/ Tőke	Beszállítók	Elhelyezkedés	Szállítási mód	Felvásárlók	Elhelyezkedés	Szállítási mód	Foglalkoztatott	Fizikai	Adminisztráció/ cégvezetés	Kalocsa	Térség	Más térség	Képzés	kooperáció helyi oktatással	Helyi együttműködés	Jellege	Elhelyezkedés	Klaszter	K+F+I
1.	Kaloplasztika Kft.	Kalocsa	műanyag , gumi	Kalocs, Észak-Keleti	1964	Zöldmezős/szoc. Iparfejlesztés	magyar nemzetközi	Tiszaújváros Nyíregyháza Orosozo.	közút közút légi közút-tenger	magyar nemzetközi	Esztergom, Vác, Makó, Mór Kecskemét, Makó, Salgótarján, Stutgart , Csehország, Japán	közút közút- légi közút-tenger	148	103	45	igen	igen	nem	betanítás/ saját tréning	nem	Kaloszer-szám Kft. Best-Tool Kft.	szerszám beszállítás	Kalocsa Dunapataj	országos szinten	egyetemek (jellemző)
2.	CNC Nagy Fémforgácsoló és Szolgáltató Kft.	Kalocsa	alkatrész, fémmeg-munkálás	Homokmégy, Drágszél	kalocsai család, 1991 egyéni vállalkozó, 2006 Kft	Családi ház területén + zöldmezős	alapanyag	Budapest	közút	magyar nemzetközi	Budapest, Vác, Székesfehérvár, Kecskemét, Kalocsa, Kaposvár, Szekszárd, Pécs, Baja, Szeged, Hajduböszörmény	országon belül közút	25	24	1	igen	igen	nem	betanítás	nem	Hajós	alvállalkoztatás, szállítási megbízás	térség Kalocsa	nincs	géppark fejlesztés
3.	Emika Elektromechanikai Zrt.	Kalocsa	lámpatestek, fémmegmunkálás	Kalocsa, Keleti iparfejlesztési övezet	1964 (önállósodás: 1986, privatizáció: 1991)	barnamezős (cementárú üzem helyén)/szoc. iparfejlesztés	magyar(20%) nemzetközi(80%)	Ausztria, Olaszország, Németország, Portugália, Franciaország	közút, közút-légi	magyar nemzetközi	Magyarország Esztergom, Franciaország, Svájc, Oroszország, Svédország	közút közút- légi	154	98	56	igen (42%)	igen (58%)	nem	betanítás	régióban van (kapcsolat)	nincs			országos szinten, Hirös Klaszter (csak informális kapcsolat)	világítástechnika és a beszállítók fejlesztésére vonatkozóan
4.	Glencore Grain Hungary Kft. (Glencore International plc)	Budapest, (Baar,Svájc)	biodízel	Foktő	2010	zöldmezős, külföldi tőke, állami támogatás	magyar nemzetközi	Alföld	vizi, közút	magyar nemzetközi		vizi, közút, légi	120	87	33	igen	igen	igen	betanítás/tr éning						
5.	Generál Építő Kft.	Kalocsa	generál kivitelezés	Kalocs, Észak-Keleti	1983 - kisszövetkezet, 1991 - Kft	szövetkezeti telephely fejlődött tovább	magyar	95% térségből	közút	magyar	2-3 évvel ezelőtt szinte kizárólag Kalocsa, ma kizárólag Kalocsán kívül,de a térségben(Kalocsától10 0km jól beutazható): Dunapataj, Harta, Miske, Ordas, Szakmár, Kiskőrös- Kunszentmiklós, Seregélyes	közút	38(alvállalkozókkal 80-100)	33	5	igen	igen	nem	saját betanítás (korábban gyakorlat)	volt(éves szinten 8-10 tanuló)	alvállalkozók, építőanyag gyártók, szállítók	szakági munkák kiadása	Kalocsa (jellemzően)	nincs	nincs
6.	Harangozóné Tordi Mária - Zöldség-gyümölcs feldolgozó üzem	Bátya	savanyúság, befőtt, lekvár	Bátya	családi telk, cégalapítás: 1996	családi telek, saját tőke	magyar	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, térség	közút	magyar nemzetközi	Bátya, Budapest, Tököl, Prága, Svájc, Németország	országon belül közút	4(szezonban+10)	2(szezonban+6)	2	nem	igen	nem	betanítás	nem	Chili-Trade kft.	vizonteladás	Bátya	nincs	
7.	Bio-Drog-Berta Kft.	Kalocsa, Fajsz	nektárok, szárítmányok, krémek, lekvárok, csokoládék, sport- és energiatalok	Fajsz	fajszai család, cégalapítás: 1990	barna és zöldmezős,Duna parton, szövetkezeti szárító és háztáji kertészet helyén	magyar	helyi, jellemzően Fajsz	közút	nemzetközi magyar	18 EU tagállam, Svájc, Egyesült Államok, 2002 óta Magyarország: 45 település (Baja, Kalocsa, Kecskemét, Kiskőrös, Fajsz)	országon belül -saját erővel- közút	12 állandó(beszállítókkal együtt 40 családot foglalkoztatnak Fajszon)	12	4	nem jellemző	igen	igen(Románia)	saját erőből továbbképzés, betanítás	volt (SZK-vel)	jellemzően nem működött, kizárólag viszonteladás	vizonteladás	országszerte (megyében: Baja, Kalocsa, Kecskemét, Kiskőrös, Fajsz)		egyetemekkel folyamatos, saját erőből
8.	Kalocsai Fűszerpaprika Zrt.	Kalocsa	fűszerpaprika örlemény, savanyúság, befőtt, szárítmányok, paprikakrémek	Dunapataj, Miske, Sükösd	1930(jogelődök), 1990.(Rt.), 1997.(privatizáció, 100% magyar tulajdon)	történelmi város szélén fejlődött, ma városközpont	magyar (több, mint 1000jogi személyiségű és természetes személlyel áll kapcsolatban), nemzetközi	térség, Chile, Spanyolország	közút	magyar nemzetközi	országszerte(hazai és nemzetközi áruházláncok forgalmazzák), Németország, Ausztria, Dánia, Hollandia, Szlovákia, Horvátország, USA	közút	160	145	15	igen	igen	nem	betanítás	van	Vega-Delicatesse Kft., Házi Piros Paprika Kft., Szegedi Paprika Zrt., Fűszerpaprika kutató	saját termék gyártás, kutatás	Kalocsa, Sükösd, Szeged		termékfejlesztés

Éves településstatistikai adatok 2010-es településszerkezetben
Magyarország települései

KSH Statinfo

KSH Statinfo			Mutatók																		Adat éve	Báta	Drágszél	Dunapataj	Dunaszent-benedek	Fajsz	Foktő	Géderlak	Homokmégy	Miske	Ordas	Oregcsertő	Szazmár	Újtelek	Úszód	KALOCSA	TÉRSÉG	KALOCSA + TÉRSÉG	MEGYE	ORSZÁG
																					2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	
Demográfia, népesség	Alap adatok	A település területe (hektár)	2010	3386	1259	9047	2324	3199	3146	1874	7032	4227	1652	4306	7464	956	2446	5318	50604	55922	844481	9302633																		
		Lakónépesség száma az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat) (fő)	2010	2051	328	3211	813	1667	1620	988	1312	1683	413	789	1139	389	1049	17165	16140	33305	524841	9985722																		
	Népesség változás	Állandó népesség száma (fő)	2010	2169	381	3380	902	1804	1675	1073	1455	1856	466	891	1246	425	1104	17505	17372	34877	538456	10118512																		
		Élveszületések száma (fő)	2010	15	1	14	9	7	11	11	7	14	5	4	7	1	8	130	107	237	4480	90335																		
		Halálozások száma (fő)	2010	25	7	55	6	28	16	13	30	20	15	16	24	10	22	211	257	468	7211	130456																		
		Születési különbözet	2010	-10	-6	-41	3	-21	-5	-2	-23	-6	-10	-12	-17	-9	-14	-81	-150	-231	-2731	-40121																		
		Születési különbözet (%)	2010	-0,46%	-1,57%	-1,21%	0,33%	-1,16%	-0,30%	-0,19%	-1,58%	-0,32%	-2,15%	-1,35%	-1,36%	-2,12%	-1,27%	-0,46%	-0,86%	-0,66%	-0,51%	-0,40%																		
		Odavándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen) (eset)	2010	107	12	109	29	56	70	35	44	61	12	27	71	16	57	534	662	1196	17143	379591																		
		Elvándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlások száma összesen) (eset)	2010	127	32	152	28	95	73	63	64	119	20	70	89	23	58	667	949	1616	18743	379591																		
		Migrációs különbözet	2010	-20	-20	-43	1	-39	-3	-28	-20	-58	-8	-43	-18	-7	-1	-133	-287	-420	-1600	0																		
		Migrációs különbözet (%)	2010	-0,92%	-5,25%	-1,27%	0,11%	-2,16%	-0,18%	-2,61%	-1,37%	-3,13%	-1,72%	-4,83%	-1,44%	-1,65%	-0,09%	-0,76%	-1,65%	-1,20%	-0,30%	0,00%																		
		Összesített népességváltozás	2010	-30	-26	-54	4	-60	-8	-30	-43	-64	-18	-55	-35	-16	-15	-214	-437	-651	-4331	-40121																		
		Összesített népességváltozás (%)	2010	-1,38%	-6,82%	-2,49%	0,44%	-3,33%	-0,48%	-2,80%	-2,96%	-3,45%	-3,86%	-6,17%	-2,81%	-3,76%	-1,36%	-1,22%	-2,52%	-1,87%	-0,80%	-0,40%																		
		Összesített népességváltozás (fő)	2010	2169	381	3380	902	1804	1675	1073	1455	1856	466	891	1246	425	1104	17505	17372	34877	538456	10118512																		
Adó	Népesség életkor szerinti eloszlása	Állandó népességből a 0-14 évesek száma (fő)	2010	259	45	394	114	240	212	142	164	261	51	107	136	40	167	2187	2168	4355	76690	1461630																		
		Állandó népességből a 15-17 évesek száma (fő)	2010	82	13	112	41	48	57	37	30	76	19	35	38	6	37	584	601	1185	19144	344193																		
		Állandó népességből a 18 évesek száma (fő)	2010	33	9	54	13	18	19	16	23	24	7	9	18	8	14	234	242	476	6887	121534																		
		Állandó népességből a 19 évesek száma (fő)	2010	33	3	49	15	20	30	16	26	25	7	12	20	4	14	218	248	466	7205	127509																		
		Állandó népességből a 20-29 évesek száma (fő)	2010	302	40	440	106	242	231	147	173	259	61	140	138	50	129	2311	2285	4596	69993	1304033																		
		Állandó népességből a 30-39 évesek száma (fő)	2010	295	51	479	119	267	250	143	182	234	63	106	174	42	169	2741	2392	5133	84823	1671120																		
		Állandó népességből a 40-49 évesek száma (fő)	2010	315	55	444	132	210	224	132	216	253	66	113	165	51	141	2362	2301	4663	71431	1345029																		
		Állandó népességből a 50-59 évesek száma (fő)	2010	345	59	518	129	281	231	165	228	284	57	138	218	65	163	2643	2653	5296	79035	1470278																		
		Állandó népességből a 60-64 évesek száma (fő)	2010	132	22	219	61	171	119	78	117	126	38	58	87	28	89	1139	1228	2367	33600	629654																		
		Állandó népességből a 65-X évesek száma (fő)	2010	373	84	671	172	307	302	197	296	314	97	173	252	131	181	3086	3254	6340	89648	1643532																		
		Állandó népességből a 0-14 évesek aránya (%)	2010	11,94%	11,81%	11,66%	12,64%	13,30%	12,66%	13,23%	11,27%	14,06%	10,94%	12,01%	10,91%	9,41%	15,13%	12,49%	12,48%	12,49%	14,24%	14,45%																		
		Állandó népességből a 15-17 évesek aránya (%)	2010	3,78%	3,41%	3,31%	4,55%	2,66%	3,40%	3,45%	2,06%	4,09%	4,08%	3,93%	3,05%	1,41%	3,35%	3,34%	3,46%	3,40%	3,56%	3,40%																		
		Állandó népességből a 18 évesek aránya (%)	2010	1,52%	2,36%	1,60%	1,44%	1,00%	1,13%	1,49%	1,58%	1,29%	1,50%	1,01%	1,44%	1,88%	1,27%	1,34%	1,39%	1,36%	1,28%	1,20%																		
		Állandó népességből a 19 évesek aránya (%)	2010	1,52%	0,79%	1,45%	1,66%	1,11%	1,79%	1,49%	1,79%	1,35%	1,50%	1,35%	1,61%	0,94%	1,27%	1,25%	1,43%	1,34%	1,34%	1,26%																		
		Állandó népességből a 20-29 évesek aránya (%)	2010	13,92%	10,50%	13,02%	11,75%	13,41%	13,79%	13,70%	11,89%	13,95%	13,09%	15,71%	11,08%	11,76%	11,68%	13,20%	13,15%	13,18%	13,00%	12,89%																		
		Állandó népességből a 30-39 évesek aránya (%)	2010	13,60%	13,39%	14,17%	13,19%	14,80%	14,93%	13,33%	12,51%	12,61%	13,52%	11,90%	13,96%	9,88%	15,31%	15,66%	13,77%	14,72%	15,75%	16,52%																		
		Állandó népességből a 40-49 évesek aránya (%)	2010	14,52%	14,44%	13,14%	14,63%	11,64%	13,37%	12,30%	14,85%	13,63%	14,16%	12,68%	13,24%	12,77%	13,49%	13,25%	13,37%	13,27%	13,29%																			
		Állandó népességből a 50-59 évesek aránya (%)	2010	15,91%	15,49%	15,33%	14,30%	15,58%	13,79%	15,38%	15,67%	15,30%	12,23%	15,49%	17,50%	15,29%	14,76%	15,10%	15,27%	15,18%	14,68%	14,53%																		
		Állandó népességből a 60-64 évesek aránya (%)	2010	6,09%	5,77%	6,48%	6,76%	9,48%	7,10%	7,27%	8,04%	6,79%	8,15%	6,51%	6,98%	6,59%	8,06%	6,51%	7,07%	6,79%	6,24%	6,22%																		
		Állandó népességből a 65-X évesek aránya (%)	2010	17,20%	22,05%	19,85%	19,07%	17,02%	18,03%	18,36%	20,34%	16,92%	20,82%	19,42%	20,22%	30,82%	16,39%	17,63%	18,73%	18,18%	16,65%	16,24%																		
		nyilvántartott álláskereső	nyilvántartott álláskereső	Munkaképes népesség (18-64 éves) (fő)	2010	1455	239	2203	575	1209	1104	697	965	1205	299	576	820	248	719	11648	11349	22997	352974	6669157																
A helyi önkormányzatok helyi adó bevételei (1000 Ft)	2010			14366	2034	72774	3233	23030	15259	7496	9027	7308	1519	6487	22555	4929	2642	470204	183632	653836	15649293	455741538																		
nyilvántartott álláskereső	nyilvántartott álláskereső	A helyi önkormányzatok helyi adó bevételeiből az iparüzési adó (1000 Ft)	2010	14366	2034	33288	2379	18892	13914	6334	8914	7308	791	5842	20740	3723	2293	368762	131904	500666	13081695	357647277																		
		Egy főre jutó iparüzési adó bevétele (Ft)	2010	100,00%	100,00%	45,74%	73,58%	82,00%	81,19%	84,50%	98,75%	100,00%	52,07%	90,06%	91,95%	75,53%	86,79%	78,43%	71,89%	76,61%	83,69%	78,40%																		
Eletkor szerinti	Eletkor szerinti	Egy főre jutó iparüzési adó bevétele (Ft)	2010	6 623 Ft	1 934 Ft	9 949 Ft	2 837 Ft	8 307 Ft	5 903 Ft	6 126 Ft	8 378 Ft	1 697 Ft	1 687 Ft	1 687 Ft	16 645 Ft	8 760 Ft	2 077 Ft	1 686 Ft	7 593 Ft	14 355 Ft	24 295 Ft	35 348 Ft																		
		Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	2010	1455	239	2203	575	1209	1104	697	965	1205	299	576	820	248	719	11648	11349	22997	352974	6669157																		
		Nyilvántartott álláskeresők arány a munkaképes korú (18-64 éves) lakossághoz képest (%)	2010	13,33%	12,55%	14,30%	18,26%	11,83%	13,04%	17,65%	9,02%	10,12%	13,71%	18,92%	13,17%	15,73%	14,46%	8,60%	13,94%	11,24%	9,98%	8,87%																		
		180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	2010	112	15	122	49	73	52	70	59	73	12	66	43	16	49	540	752	1292	19913	316535																		
		180 napon túli nyilvántartott álláskeresők aránya az álláskeresők között (%)	2010	57,73%	50,00%	38,13%	46,67%	51,05%	36,11%	56,91%	67,82%	59,84%	29,27%	60,55%	39,81%	41,03%	47,12%	53,89%	47,53%	50,00%	56,55%	53,53%																		
		Egy éven túli nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	2010	62	6	74	17	33	35	43	31	43	9	50	19	7	26	274	424	698	11159	170900																		
		Általános iskola 8 osztályánál kevesebb végzettséggel rendelkező (fő)	2010	6	1	5	6	3	7	13	3	8	5	3	5	6	34	68	102	164	102	1614	32693																	
		Általános iskolai végzettségű (fő)	2010	63	15	137	51	56	59	38	30	60	18	59	44	14	48	255	662	917	12281	209312																		
		Szakképzési végzettségű (fő)	2010	84	6	122	34	55	44	52	31	34	14	32	40	16	34	379	567	946	11623	166305																		
		Szakképzési végzettségű (fő)	2010	3		4	4	3	4	1	4	3		2	2		2	9	28	37	504	13288																		
		Szakközépiskola, technikum, gimnáziumi végzettségű (fő)	2010	31	8	44	9	24	26	17	15	16	4	12	14	8	11	257	224	481	7697	139235																		
		Főiskolai végzettségű (fő)	2010	4		6	1	2	3	2	4	1		1	2	1	1	51	24	75	1127	20895																		
		Egyetem végzettségű (fő)	2010	3		2				1	1				1			2	17	9	26	365	9550																	
		nyilvántartott álláskereső	nyilvántartott álláskereső	Általános iskola 8 osztályánál kevesebb végzettséggel rendelkező (%)	2010	3,09%	3,33%	1,56%	5,71%	2,10%	4,86%	10,57%	3,45%	6,56%	12,20%	2,75%	4,63%	0,00%	5,77%	3,39%	4,30%	3,95%	4,58%	5,53%																
				Általános iskolai végzettségű (%)	2010	32,47%	50,00%	42,81%	48,57%	39,16%	40,97%	30,89%	34,48%	49,18%	43,90%	54,13%	40,74%	35,90%	46,15%	26,45%	34,49%	34,88%	35,40%	38,40%																
		nyilvántartott álláskereső	nyilvántartott álláskereső	Szakképzési végzettségű (%)	2010	43,30%	20,00%	38,13%	32,38%	38,46%	30,56%	42,28%	35,63%	27,87%	34,15%	29,36%	37,04%	41,03%	32,69%	37,82%	35,84%	36,61%	33,01%	28,13%																
				Szakképzési végzettségű (%)	2010	1,55%	0,00%	1,25%	3,81%	2,10%	2,78%	0,81%	4,60%	2,48%	0,00%	1,83%	1,85%	0,00%	1,92%	0,90%	1,77%	1,43%	1,43%	2,25%																
		nyilvántartott álláskereső	nyilvántartott álláskereső	Szakközépiskola, technikum, gimnáziumi végzettségű (%)	2010	15,9%	26,67%	13,73%	8,57%	16,78%	16,06%	13,82%	17,24%	13,1%	9,76%	11,01%	12,96%	20,51%	10,58%	23,14%	16,61%	15,61%	21,86%	23,55%																
				Főiskolai végzettségű (%)	2010	2,06%	0,00%	1,88%	0,95%	1,40%	1,63%	1,63%	4,60%	0,82%	0,00%	1,85%	2,56%	0,96%	1,52%																					

Elérhetőség vizsgálat gépjárművel																	
		KALOCSA		M6 (Dunaföldvár)		M6 (Szekszárd)		M6 (legrövidebb elérés)			M6 (legrövidebb elérés, bármely irányba)			BUDAPEST (M6)		BUDAPEST (51.)	
	HELYSÉG	km	min	km	min	km	min	km	min		km	min		km	min	km	min
1	Bátya	5,8	8,0	50,5	53,0	34,5	30,0	34,5	30,0	M6 (Szekszárd)	50,5	53,0	M6 (Dunaföldvár)	134,0	108,0	122,0	133,0
2	Drágszél	12,1	16,0	56,7	62,0	39,4	37,0	39,4	37,0	M6 (Szekszárd)	56,7	62,0	M6 (Dunaföldvár)	140,0	116,0	129,0	141,0
3	Dunapataj	13,1	12,0	31,6	33,0	53,4	50,0	31,6	33,0	M6 (Dunaföldvár)	53,4	50,0	M6 (Szekszárd)	115,0	88,0	104,0	113,0
4	Dunaszentbenedek	12,8	19,0	42,6	50,0	50,2	52,0	42,6	50,0	M6 (Dunaföldvár)	50,2	52,0	M6 (Szekszárd)	126,0	105,0	115,0	130,0
5	Fajsz	16,3	22,0	84,4	59,0	28,2	29,0	28,2	29,0	M6 (Szekszárd)	84,4	59,0	M6 (Dunaföldvár)	172,0	116,0	132,0	147,0
6	Foktő	5,1	9,0	47,5	49,0	42,4	42,0	42,4	42,0	M6 (Szekszárd)	47,5	49,0	M6 (Dunaföldvár)	131,0	104,0	120,0	129,0
7	Géderlak	15,2	23,0	61,0	67,0	52,6	56,0	52,6	56,0	M6 (Szekszárd)	61,0	67,0	M6 (Dunaföldvár)	124,0	100,0	112,0	125,0
8	Miske	11,9	15,0	56,5	60,0	36,8	33,0	36,8	33,0	M6 (Szekszárd)	56,5	60,0	M6 (Dunaföldvár)	140,0	115,0	129,0	140,0
9	Ordas	16,9	19,0	35,4	39,0	57,3	56,0	35,4	39,0	M6 (Dunaföldvár)	57,3	56,0	M6 (Szekszárd)	119,0	94,0	107,0	119,0
10	Óregcsertő	12,0	17,0	56,7	62,0	49,8	51,0	49,8	51,0	M6 (Szekszárd)	56,7	62,0	M6 (Dunaföldvár)	140,0	117,0	129,0	142,0
11	Szakmár	9,0	13,0	45,2	53,0	49,3	50,0	45,2	50,0	M6 (Szekszárd)	49,3	53,0	M6 (Szekszárd)	129,0	108,0	117,0	153,0
12	Újtelek	14,6	20,0	39,6	45,0	54,9	57,0	39,6	45,0	M6 (Dunaföldvár)	54,9	57,0	M6 (Szekszárd)	123,0	100,0	112,0	125,0
13	Uszód	10,0	14,0	45,3	54,0	47,4	48,0	45,3	48,0	M6 (Szekszárd)	47,4	54,0	M6 (Szekszárd)	129,0	109,0	117,0	154,0
14	KALOCSA	0,0	0,0	44,6	44,0	40,3	38,0	40,3	38,0	M6 (Szekszárd)	44,6	44,0	M6 (Dunaföldvár)	128,0	101,0	117,0	126,0
	TÉRSÉG	11,1	14,8	49,8	52,1	45,5	44,9	40,3	41,5		55,0	55,6		132,1	105,8	118,7	134,1

www.maps.google.com - útvonaltervező

Elérhetőség vizsgálat autóbusszal																	
		KALOCSA														BUDAPEST (51.)	
		Átszállás mentes							Átszállással								
	HELYSÉG	km	min	járat/nap	km	min	járat/nap	km	min	járat/nap	km	min	járat/nap	átszállás	km	min	
1	Bátya	5,1	8,0	38				5,1	8,0	38					127,4	152,0	
2	Drágszél	8,8	18,0	12	8,8	18,0	12	8,8	18,0	24					131,1	168,0	
3	Dunapataj	15,3	20,0	40				20,3	30,0	54	25,3	40,0	14	1	107,0	123,0	
4	Dunaszentbenedek	13,9	20,0	19				20,3	30,0	25	26,6	40,0	6	1	118,3	145,0	
5	Fajsz	11,2	22,0	13				11,2	22,0	13					135,3	149,0	
6	Foktő	7,1	10,0	15	6,3	8,0	12	6,7	9,0	27					125,9	157,0	
7	Géderlak	16,4	25,0	17				16,4	25,0	17	24,1	45,0	11	1	115,8	140,0	
8	Miske	10,7	15,0	19				10,7	15,0	19	10,7	15,0	1	1	133,0	154,0	
9	Ordas	20,9	30,0	16				20,9	30,0	16	19,6	33,0	12	1	111,3	133,0	
10	Óregcsertő	11,1	14,0	18				11,1	14,0	18					133,4	149,0	
11	Szakmár	11,3	20,0	13				11,3	20,0	13					133,6	155,0	
12	Újtelek	16,4	40,0	10				16,4	40,0	10					138,7	178,0	
13	Uszód	11,2	15,0	20				11,2	15,0	20					121,0	155,0	
14	KALOCSA	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0					122,3	125,0	
	TÉRSÉG							12,2	19,7	21,0					125,3	148,8	

www.volan.hu

